

ภาวะความเป็นผู้นำของวาทยกรและการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร



นางสาวรติรส จันทร์สมดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CONDUCTOR'S LEADERSHIP AND COMMUNICATION MANAGEMENT
FOR SCHOOL MILITARY BAND IN BANGKOK AREA



Miss Ratirot Junsomdee

ศูนย์วิทยทรัพยากร
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Master of Arts Program in Speech Communication

Department of Speech Communication and Performing Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ภาวะความเป็นผู้นำของวาทยกรและการสื่อสารจัดการ
วงโยธวาทิตในสถานศึกษา

โดย

นางสาวรติรส จันทร์สมดี


สาขาวิชา

วาทวิทยา

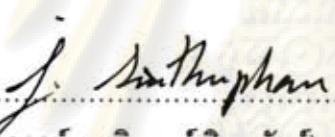
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

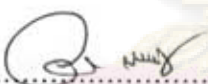
รองศาสตราจารย์อวยพร พานิช

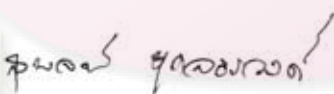
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.จิรยุทธ์ สินธุ์พันธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์อวยพร พานิช)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ยุคลธรรวงศ์)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รติรส จันทรสมดี : ภาวะผู้นำของวาทยกรและการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตใน
สถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร (Conductor's Leadership and Communication
Management for school Military Band in Bangkok area) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
หลัก : รศ.อวยพร พานิช , 113 หน้า

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของวาทยกรในวงโยธวาทิตและ
การสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการแบบสหวิธีการ กลุ่ม
ตัวอย่างประกอบด้วย 1) วาทยกรจำนวน 4 โรงเรียนประกอบด้วย โรงเรียนวัดสุทธิวราราม
โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) โรงเรียนวัดราชบพิชวรารามและโรงเรียนเซนต์ฟรัง
ซิสซาเวีย คอนแวนต์ 2) สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาจำนวนวงละ 20 คน 3) บุคลากร
แวดล้อมจำนวนวงละ 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกวาทยกร
แบบสอบถามสำหรับสมาชิกและบุคลากรแวดล้อม และแบบบันทึกการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม
โดยการศึกษาวิจัยได้ผลการวิจัยดังนี้

1. ด้านภาวะผู้นำของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตนั้นวาทยกรสร้างความเชื่อมั่นให้แก่
สมาชิกโดยเริ่มจากการพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดมีทักษะและความพร้อม การสร้างความรักและ
สามัคคีแก่สมาชิกในวงโดยการคิดอย่างสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรม การแก้ไขปัญหาต่างๆในวง
โยธวาทิต การสร้างแรงจูงใจและสร้างกำลังใจให้แก่สมาชิกในวงโยธวาทิตและจากแบบสอบถาม
สมาชิกวงโยธวาทิตด้านภาวะผู้นำของวาทยกรพบว่าภาวะผู้นำด้านความเป็นมั่นใจในตนเองมี
ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในระดับ 4.40 ส่วนภาวะผู้นำด้านมีความเป็นมิตรความเมตตากรุณาและอบอุ่นอยู่
ในระดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 4.25

2. ด้านการสื่อสารจัดการวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตจะทำการจัดตั้งคณะกรรมการใน
สองส่วนคือส่วนของเครื่องดนตรีและส่วนของการบริหารจัดการวงโยธวาทิต มีการใช้การประชุม
เพื่อสร้างความชัดเจนในการสื่อสารกับสมาชิกและการประชุมเพื่อชี้แจงความชัดเจนใน
รายละเอียดของวงโยธวาทิตแก่บุคลากรแวดล้อมวงโยธวาทิตแก่ผู้ปกครองสมาชิกจาก
แบบสอบถามสมาชิกด้านการสื่อสารจัดการพบว่าสมาชิกมองเห็นว่าวาทยกรมีการสื่อสารที่
ตรงไปตรงมาที่สุดในระดับค่าเฉลี่ย 4.45 และการสื่อสารไปยังวาทยกรมักได้รับการตอบรับอยู่ใน
ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.56

ภาควิชา..... วาทยวิทยาและสื่อสารการแสดง ลายมือชื่อนิสิต รติรส จันทรสมดี
สาขาวิชา..... วาทยวิทยา..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
ปีการศึกษา..... 2551

5084733628 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEYWORDS : LEADERSHIP / COMMUNICATION MANAGEMENT / MILITARY BAND

RATIROT JUNSOMDEE : CONDUCTOR'S LEADERSHIP AND
COMMUNICATION MANAGEMENT FOR SCHOOL MILITARY BAND IN
BANGKOK AREA. ADVISOR : UAYPORN PANICH, 113 pp.

This research aims to study Conductor's Leadership and Communication Management for school Military Band in Bangkok area. The study used methods united way the sample includes 1) The number of 4 conductor includes Wat Ratchabopit school, Bodindecha (Sing Singhaseni) school, St. Francis Xavier School, and Wat Suthiwararam school. 2) Number of 20 member of school Military Band. 3) Number of 5 people surrounded. Tools used in the study are In-depth interview for conductor, Questionnaire for members and a record of a participant observer. The results of the study

1. The leadership of the conductor or the control loop conductor must build confidence to the band members, conductor must be able to work with others, can liaise with others, skills to resolve issues effectively implement socioeconomic environment technology Creating incentives and encouragement to build membership. From the questionnaire part of leadership found that Average Maximum is self-confident 4.40 and the Average minimum is friendly 4.25

2. Communication management to establishment band committee in two part are part of musical instrument and band management. Importance of communication from management during subscription, Form the syndicate not only clearly communication inside band in addition conductor must make clear in communicating to people outside. From the questionnaire part of communication management found that Average Maximum is candid communication 4.45 and the Average minimum is feedback from conductor 3.56

Department: Speech Communication and Performing Arts Student's Signature 

Field of Study: Speech Communication

Advisor's Signature 

Academic Year: 2008...

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์อวยพร พานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำในด้านต่างๆของการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ และสละเวลาให้ความช่วยเหลือชี้แนะวิธีการปรับปรุงการทำงานทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการ ขอขอบพระคุณ ดร.จิรยุทธ์ สินธุพันธ์ ประธานกรรมการและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ยุคลธร วงศ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์จากภายนอก ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้อย่างเต็มที่

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์มิได้หากปราศจากการให้ความร่วมมือในการให้คำสัมภาษณ์ และการเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียน วาทยกร บุคลากรแวดล้อม และสมาชิกในวงโยธวาทิตกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 โรงเรียนได้แก่ โรงเรียนวัดราชบพิตรวราราม โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวีย คอนเวนต์ และโรงเรียนวัดสุทธิวรารามที่ได้อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล และให้ข้อมูลวงโยธวาทิตด้วยความเต็มใจผู้วิจัยขอขอบพระคุณด้วยความจริงใจ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวาทยการและสื่อสารการแสดง และครูอาจารย์ทุกท่าน ผู้ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ผู้ทำวิจัยให้ได้มีองค์ความรู้ในการนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานวิจัยและการดำเนินชีวิต

ขอบคุณเพื่อนนิสิตสาขาวิชาวาทยการที่ได้คอยให้กำลังใจ ร่วมทุกข์ร่วมสุขในการฝ่าฟันความยากลำบากในการเรียน การทำกิจกรรม การทำวิทยานิพนธ์ และคอยช่วยเหลือทุกครั้งที่มีความเดือดร้อนอย่างไม่เคยทอดทิ้งขอบคุณจากใจจริง

สุดท้ายนี้ผู้ทำวิจัยไม่สามารถประกอบกิจการใดๆได้หากขาดครอบครัวอันเป็นที่รักคุณพ่อบุญโฮม คุณแม่พิมพ์พร และน้องไพลิน จันทรสมบัติ ที่คอยให้กำลังใจ ให้ความรัก ความห่วงใยอีกทั้งสนับสนุนปัจจัยในการดำรงชีวิตของผู้ทำวิจัย ขอขอบพระคุณอย่างสุดซึ้ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ปัญหาคำถามวิจัย.....	5
ปัญหาสมมติฐาน.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	8
1.1 ความหมายของภาวะผู้นำ.....	8
1.2 องค์ประกอบของภาวะผู้นำ.....	10
1.3 บทบาทของผู้นำ.....	11
1.4 ลักษณะของผู้นำที่ดี.....	13
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารจัดการ.....	16
2.1 ความสำคัญของการสื่อสารจัดการ.....	16
2.2 ทิศทางการสื่อสารจัดการในองค์กรหรือกลุ่ม.....	21
3.แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารกลุ่ม.....	25
3.1 ความหมายและคุณลักษณะของกลุ่ม.....	25
3.2 ธรรมชาติและคุณสมบัติของกลุ่ม.....	26
3.3 ประเภทของกลุ่ม.....	27
3.4 ระยะเวลาพัฒนาของกลุ่ม.....	31

3.5 การสื่อสารในกลุ่ม.....	33
4. ประวัติความเป็นมาและการประกวดวงโยธวาทิตในประเทศไทย.....	37
4.2 ประวัติความเป็นมาของวงโยธวาทิตในประเทศไทย.....	37
4.3 วงโยธวาทิตในสถานศึกษา.....	38
4.4 การประกวดวงดุริยางค์ลูกเสือครั้งแรกในประเทศไทย.....	39
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	44
รูปแบบการวิจัย.....	44
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	47
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	47
ปัญหำนำวิจัยที่ 1	50
ปัญหำนำวิจัยที่ 2	54
บทที่ 5 อภิปรายผลการวิจัย.....	83
สรุปผลการวิจัย.....	83
อภิปรายผลการวิจัย.....	87
ข้อจำกัดในการทำวิจัย.....	96
ข้อเสนอแนะ.....	96
รายการอ้างอิง.....	97

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางแจกแจงค่าเฉลี่ยแบบสอบถามสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำ.....	72
ตารางที่ 2 ตารางแจกแจงค่าเฉลี่ยแบบสอบถามสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา ด้านการสื่อสารจัดการ.....	76
ตารางที่ 3 ตารางแจกแจงค่าเฉลี่ยแบบสอบถามสำหรับบุคลากรแวดล้อม.....	79



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หรือเครื่องลม (wind instrument) เช่นขลุ่ย ประเภทเครื่องสาย (string instruments) เช่นไวโอลิน ประเภทคีย์บอร์ด (keyboard instruments) เช่นเปียโน ซึ่งแต่ละชิ้นก็มีเสียงและคุณภาพของเสียง คือ น้ำเสียง หรือสีสันเสียง (tone color) เฉพาะอย่าง (โกวิทย์ ชันธศิริ ,2550:6)

การนำเสียงจากเครื่องดนตรีมาประกอบกันนั้นถือเป็นการสร้างสรรค์งานดนตรี เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ เช่น รัก โกรธ เกลียด กลัว สนุกสนาน หรือดีใจเป็นต้น บทเพลงหนึ่งบทเพลงย่อมประกอบด้วยเครื่องดนตรีหลายประเภทหรือหลากหลายชิ้นมาประกอบกัน ร่วมร้อยทำนองให้เป็นหนึ่งบทเพลง ภายใต้บทเพลงและการบรรเลงนั้นสิ่งที่สามารถควบคุมนักดนตรีให้บรรเลงไปอย่างมีกฎเกณฑ์คือตัวโน้ต และจังหวะของเพลง และส่วนประกอบสำคัญของการบรรเลงเพลงอีกด้านหนึ่งคือการให้จังหวะแก่ผู้บรรเลงทั้งหมดของวงดนตรีซึ่งมีประกอบด้วยผู้บรรเลงเครื่องดนตรีหลายชิ้น โดยเขาเรียกผู้ให้จังหวะและถ่ายทอดอารมณ์ไปยังผู้บรรเลงว่า “วาทยกร” (Conductors) นั่นเอง

วาทยกรมิได้เป็นเพียงผู้ที่ยืนอยู่หน้าวงดนตรีและให้จังหวะเพียงเท่านั้น Elizabeth A.H.Green (1961:1-2) กล่าวว่า วาทยกรยังต้องมีคุณสมบัติเพิ่มเติมดังนี้คือ

1. ต้องเรียนรู้และเข้าใจโน้ตเพลงทั้งหมดของเครื่องดนตรีทุกชิ้น (score) อย่างละเอียด
2. ต้องมีการเรียนรู้ทักษะ ในการถ่ายทอดให้ให้ชัดเจน แม่นยำ และสามารถสร้างอารมณ์และแรงบันดาลใจให้แก่กันดนตรีในภาษาท่าทางของวาทยกร
3. ต้องมีการฝึกทักษะการฟังอย่างละเอียด เพื่อควบคุมในการฟังระดับของเสียงเครื่องดนตรี คุณภาพของเสียงและความเชื่อมโยงของท่วงทำนอง
4. ต้องฝึกซ้อมนักดนตรีเรื่อง ทฤษฎีดนตรี การประสานเสียงเป็นต้นอย่างละเอียดถี่ถ้วน
5. สามารถแยกคุณภาพของเสียงของเครื่องดนตรีในแต่ละประเภทขณะการบรรเลงได้เป็นอย่างดี
6. สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี
7. มีบุคลิกภาพที่ดี
8. มีความสามารถที่จะถ่ายทอดอารมณ์ไปยังนักดนตรีให้เกิดแรงบันดาลใจ สามารถสร้างจินตนาการแก่ผู้เล่นได้
9. มีความอ่อนน้อมถ่อมตนและระลึกถึงสิทธิของผู้เล่นดนตรีแต่ละประเภท
10. มีทัศนะวิสัยที่กว้างขวางยอมรับและสร้างสรรค์ความคิดในด้านดนตรีแบบใหม่ๆ

จะเห็นได้ว่าวาทยกรมิได้เป็นเพียงผู้ให้จังหวะหรือถ่ายทอดอารมณ์ต่อหน้าผู้บรรเลงเพลงเท่านั้น คุณสมบัติของการเป็นผู้นำในการควบคุมวงยังถือเป็นสิ่งสำคัญอีกด้วยในการสร้างคุณภาพของวงดนตรี เพราะผู้นำเปรียบเสมือนหัวเรือใหญ่ในการนำพาสมาชิกในวงไปในทิศทางใดก็ขึ้นอยู่กับผู้นำหรือผู้ควบคุมวงนั่นเอง เยาวพา เดชะคุปต์ (2522 : 129) กล่าวถึงผู้นำว่า เป็น

บุคคลที่พยายามรวบรวมความต้องการและประสานความคิดของสมาชิกในกลุ่มเข้าด้วยกัน ผู้นำจะมีส่วนช่วยให้กลุ่มได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน และดำเนินงานการจนบรรลุจุดมุ่งหมายนั้นโดยวิธีการที่เหมาะสม ผู้นำไม่ใช่ผู้ที่มีอำนาจสูงสุด แต่คือผู้ที่สามารถกระตุ้นให้คนทำงานร่วมกันได้ มีข้อควรคำนึงว่า ทุกคนสามารถจะเป็นผู้นำที่ดีได้ เป็นสิ่งที่ทุกคนควรกระทำ ผู้ที่เป็นผู้นำที่ดีนั้น ควรจะเป็นผู้ตามที่ดีในขณะเดียวกันด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับแล้ววาทยกถือเป็นผู้นำทำการควบคุมหรือรวบรวมความคิดความต้องการและนำมาประสานให้เป็นหนึ่งเดียวและนำมาถ่ายทอดไปยังสมาชิกในวงดนตรีให้เกิดความนุ่มนวลที่สุด

รูปแบบวงดนตรีตะวันตกในประเทศไทยนั้นในปัจจุบันนี้มีอยู่หลากหลายประเภทด้วยกัน เช่น วงดุริยางค์ (band) วงออเครสตรา (Orchestra) หรือวงโยธวาทิต (military band) ซึ่งว่าเป็นวงดนตรีที่สร้างประโยชน์แก่นักเรียนนักศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะวงโยธวาทิตถือเป็นกิจกรรมหนึ่งในสถานศึกษาที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายโดยวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีจุดเริ่มต้นเพื่อการสร้างความครึกครื้นร่าเริงใจในการแข่งขันกีฬา สร้างแรงกระตุ้นเพื่อให้เกิดการรวมพลัง และจากผลการวิจัยของสุพจน์ เจริญสมบัติ พบว่ากิจกรรมด้านวงโยธวาทิตมิได้ให้ประโยชน์แต่เพียงการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เท่านั้น ยังพบว่านักเรียนอยากร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ตามเพื่อนและอยากยึดอาชีพนักดนตรีในอนาคต ดังนั้นนอกจากกิจกรรมด้านวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้น มิได้เพียงแต่ให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แล้วนั้น ยังสามารถเป็นแรงบันดาลใจและให้ความรู้ในด้านดนตรีแก่นักเรียนเพื่อจะสามารถนำไปประกอบอาชีพด้านการเป็นนักดนตรีได้ในอนาคตอีกด้วย ทั้งยังขัดเกลาจิตใจให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีความละเอียดอ่อนและสุขุมขึ้นได้

ในระยะแรกในประเทศไทยมักเรียกทับศัพท์วงโยธวาทิตว่าวง “พาเหรด” ต่อมากรมพลศึกษา ร่วมกับธนาคารไทยจัดให้มีการประกวดวงดุริยางค์ลูกเสือ โดยของความเห็นชอบของศาสตราจารย์นายแพทย์บุญสม มาร์ติน อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และปีต่อมากรมพลศึกษาจึงเปลี่ยนชื่อเป็น “การประกวดวงโยธวาทิต” (กรมพลศึกษา 2534 อ้างถึงในสิทธิ สิทธิการุณย์ 2545:20)

วงโยธวาทิต เป็นศัพท์เฉพาะที่มีองค์ประกอบของเครื่องดนตรี 3 ตระกูล คือ เครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง เครื่องประกอบจังหวะ วงโยธวาทิตเหมาะสำหรับใช้งานนอกอาคารสถานที่ เป็นต้นว่าในงานพิธีต่าง ๆ งานนำแถวเดินขบวน และงานบรรเลงเพลงคอนเสิร์ตกลางแจ้ง เป็นต้น (โกวิท วัชรศิริ, 2550:111) วงโยธวาทิตในประเทศไทยในยุคแรกๆที่มีการจัดตั้งขึ้น เช่น วงโยธวาทิตโรงเรียน สวนกุหลาบวิทยาลัย หรือวงโยธวาทิตที่ได้มีการนำเทปการแปรขบวนกลางสนามเข้ามาพัฒนางวงโยธวาทิตของตนเองวงแรกคือวงโยธวาทิตโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย และต่อมาได้มีการเข้าการแข่งขันระดับประเทศและระดับนานาชาติในหลากหลายรายการเช่น World Marching Show Bands เป็นต้น และได้รับรางวัลชนะเลิศในหลายครั้งเช่นในงานการการแข่งขัน

World Marching Show Bands ในปีพ.ศ. 2542 วงโยธวาทิตโรงเรียนวัดสุทธิวรารามได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับที่สามในการแข่งขัน ปีพ.ศ.2543-2544 วงโยธวาทิตโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับที่ 2 ปีพ.ศ.2545 วงโยธวาทิตโรงเรียนบดินเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับที่ 6 ในการแข่งขัน และในปีพ.ศ. 2551 วงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิธ ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 ในการแข่งขันในรายการเป็นต้น ถือเป็นความสำเร็จและความภาคภูมิใจของคนไทยในด้านการสร้างวงโยธวาทิตให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้

แต่ยังมีวงโยธวาทิตอีกหลายวงในประเทศของเราที่ยังคงถือว่าการเริ่มต้นในการก่อตั้งตั้งนั้น ในการศึกษาวิจัยเรื่องภาวะการเป็นผู้นำของวาทกกรและการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มุ่งศึกษารูปแบบของวงโยธวาทิตที่มีคุณภาพและสามารถประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารจัดการรูปแบบของวงโยธวาทิตในสถานศึกษารวมถึงเป็นแนวทางในการปรับใช้ในการพัฒนาทรัพยากรด้านการสร้างวาทกกรในประเทศไทย โดยทำการศึกษาจากวงโยธวาทิตของประเทศไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่ได้ประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติจากการแข่งขันรายการ “World Marching Show Bands” ถือเป็นรายการแข่งขันวงโยธวาทิตที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบของภาวะผู้นำที่มีคุณภาพและรูปแบบการสื่อสารจัดการในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการสร้างวงโยธวาทิตหรือ วงดนตรีในรูปแบบอื่น ๆ สามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางวงโยธวาทิตหรือวงดนตรีเดิมที่มีคุณภาพอยู่แล้วนั้นให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของวาทยกรในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการสื่อสารจัดการในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัญหานำวิจัย

1. ภาวะผู้นำของวาทยกรในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครนั้นเป็นอย่างไร
2. การสื่อสารจัดการในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครมีลักษณะเป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของวาทยกรและการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครมีขอบเขตของการศึกษาวิจัยดังนี้

1. มุ่งทำการศึกษาวิจัยกลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศลำดับที่ 1 ลำดับที่ 2 หรือลำดับที่ 3 ในการแข่งขันการแสดงวงโยธวาทิตระดับนานาชาติรายการ “World Marching Show Bands” ในปี 2542-2551 คือ
 - โรงเรียนวัดราชบพิธ รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 ปี 2551
 - โรงเรียนบดินเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 ปี 2550
 - โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์ รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 2 ปี 2544
 - โรงเรียนวัดสุทธิวราราม รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 3 ปี 2542
2. มุ่งทำการศึกษาวิจัยด้านภาวะความเป็นผู้นำของวาทยกรและการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. วาทยกร (conductor) หมายถึง ผู้ซึ่งเป็นทั้งผู้ให้จังหวะในการบรรเลงเพลงและเป็นผู้ที่ควบคุมดูแลความเรียบร้อยของวงโยธวาทิตให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันของวงโยธวาทิต
2. วงโยธวาทิตในสถานศึกษา (Military band) หมายถึง ศัพท์เฉพาะที่มีองค์ประกอบของเครื่องดนตรี 3 ตระกูล คือ เครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง เครื่องประกอบจังหวะ วงโยธวาทิตเหมาะสำหรับใช้งานนอกสถานที่ เป็นต้นว่าในงานพิธีต่าง ๆ งานนำแถว เดินขบวน และงานบรรเลงเพลงคอนเสิร์ตกลางแจ้ง เป็นต้นซึ่งประกอบเป็นกิจการหรือกิจกรรมหนึ่งในสถานศึกษา
3. ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง คุณสมบัติ เช่นสติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคลที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกัน และพากันไปสู่จุดมุ่งหมายที่ดีงาม
4. การสื่อสารจัดการ (Communication management) หมายถึง ความสามารถหรือทักษะในการถ่ายทอดข้อมูลความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกยังสมาชิกในองค์กรเพื่อให้ลดการเกิดความเข้าใจผิดต่อการสื่อสาร และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการองค์กรหรือกลุ่มให้ดียิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. องค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำและการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเป็นแนวทางในการสร้างวงดนตรีในประเภทวงโยธวาทิตในประเทศไทย
2. วงโยธวาทิตในสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการวงโยธวาทิตต่อไป
3. เป็นแนวทางในการสรรหาผู้ควบคุมวงดนตรี และสมาชิกในวงโยธวาทิตที่มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงภาวะความเป็นผู้นำของวาทยกรและการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวคิด วิเคราะห์ และอภิปรายผลในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
 - 1.1 ความหมายของภาวะผู้นำ
 - 1.2 องค์ประกอบของภาวะผู้นำ
 - 1.3 บทบาทของผู้นำ
 - 1.4 ลักษณะของผู้นำที่ดี
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารจัดการ
 - 2.1 ความสำคัญของการสื่อสารจัดการ
 - 2.2 ทิศทางการสื่อสารจัดการในองค์กรหรือกลุ่ม
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารกลุ่ม
 - 3.1 ความหมายและคุณลักษณะของกลุ่ม
 - 3.2 ธรรมชาติและคุณสมบัติของกลุ่ม
 - 3.3 ประเภทของกลุ่ม
 - 3.4 ระยะเวลาพัฒนาของกลุ่ม
 - 3.5 การสื่อสารในกลุ่ม
4. ประวัติความเป็นมาและการประกวดวงโยธวาทิตในประเทศไทย
 - 4.2 ประวัติความเป็นมาของวงโยธวาทิตในประเทศไทย
 - 4.3 วงโยธวาทิตในสถานศึกษา
 - 4.4 การประกวดวงดุริยางค์ลูกเสือครั้งแรกในประเทศไทย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ (Leadership)

ความหมายของภาวะผู้นำ

ความหมายของภาวะผู้นำนั้นมีหลายหลาก โดยนักวิชาการหลากหลายท่านได้ให้ความหมายที่แตกต่างกันออกไป ภาวะผู้นำนั้นเป็นศิลปะอย่างหนึ่งในการบริหารงานเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลรอบข้างหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ภาวะผู้นำนั้นเป็นความสามารถของบุคคลที่จะสามารถสร้างอิทธิพล จูงใจ หรือสั่งการให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือหลายคนกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม (เหตุทีย ปุตระเศรณี, ภาวะผู้นำ : 6)

เยอวา เดเซคูปต์ (2522:129) กล่าวถึงความหมายของภาวะผู้นำว่า เป็นบุคคลที่พยายามรวบรวมความต้องการและประสานความคิดของสมาชิกในกลุ่มเข้าด้วยกัน ผู้นำจะมีส่วนช่วยให้กลุ่มได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน และดำเนินการจนบรรลุจุดมุ่งหมายนั้นโดยวิธีการที่เหมาะสม ผู้นำไม่ใช่ผู้ที่มีอำนาจสูงสุด แต่คือผู้ที่สามารถกระตุ้นให้คนทำงานร่วมกันได้ มีข้อควรคำนึงว่า ทุกคนสามารถจะเป็นผู้นำที่ดีได้เป็นเป็นสิ่งที่ทุกคนควรกระทำ ผู้ที่เป็นผู้นำที่ดีนั้นควรจะเป็นผู้ตามที่ดีในขณะเดียวกันด้วย

วินิจ เกตุขำ (2522 : 102) กล่าวถึงความหมายของภาวะผู้นำว่า ผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อพัฒนาของกลุ่ม โดยใช้อำนาจความสะดวกให้มีการปฏิบัติงานกลุ่ม แบ่งความรับผิดชอบในหน้าที่การทำงาน ส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสำเร็จ และแก้ไขปัญหาทั้งหลายที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานและพัฒนาการของกลุ่ม

พรนพ พุกกะพันธ์ (2544: 2) กล่าวว่า ภาวะผู้นำก็คือคุณสมบัติ เช่นสติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคลที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกัน และพากันไปสู่จุดมุ่งหมายที่ดีงาม โดยมีองค์ประกอบเหล่านี้คือ

1. ตัวผู้นำ จะต้องมีความสมบูรณ์ภายในของตนเองเป็นจุดเริ่มต้น และเป็นแกนกลางไว้
2. ผู้ตาม (ผู้ร่วมไปด้วย) โยงด้วยคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับผู้นำ
3. จุดหมาย จะต้องมีความชัดเจน เข้าใจถ่องแท้ และแน่วแน่ในจุดมุ่งหมาย
4. หลักการและวิธีการ หลักการและวิธีการที่จะทำให้สำเร็จผลบรรลุจุดหมาย
5. สิ่งที่จะทำ คุณสมบัติที่สัมพันธ์กับสิ่งที่จะทำ
6. สถานการณ์ คุณสมบัติกับสภาพแวดล้อมหรือสิ่งที่ประสบซึ่งอยู่ภายนอกกว่าทำอย่างไร จะผ่านไปได้ด้วยดี ในท่ามกลางสังคม สิ่งแวดล้อม หรือสิ่งที่ประสบ เช่นปัญหาเป็นต้น

นิติย สัมมาพันธ์ (2546:31) ให้ความหมายคำว่าภาวะผู้นำว่า เป็นพลังชนิดหนึ่งที่สามารถส่งแรงกระทำอันก่อให้เกิดการขับเคลื่อนกลุ่มคน และระบบองค์กรไปสู่การบรรลุเป้าประสงค์

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2544:4) เสนอความคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำว่า เป็นกระบวนการที่ผู้นำสร้างความชัดเจนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ใ้รับรู้ว่าจะอะไรคือความสำคัญให้ภาพความเป็นจริงขององค์กรแก่ผู้อื่นช่วยให้มองเห็นทิศทางและจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนภายใต้ภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก

ฉลอง ภิรมย์รัตน์ (2521:63) เสนอความคิดถึงผู้นำว่า บุคคลคนใดคนหนึ่งในกลุ่ม ที่มีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของกลุ่มเหนือกว่าสมาชิกคนอื่น ดังนั้นการที่ใครจะเป็นผู้นำของกลุ่มจึงต้องแล้วแต่พฤติกรรมที่เหนือกว่าคนอื่นและเป็นพฤติกรรมที่สมาชิกส่วนใหญ่ต้องการในขณะนั้น

จากความหมายดังกล่าว อาจตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับภาวะผู้นำได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการ ไม่ใช่ตัวบุคคล ดังนั้น ผู้นำของกลุ่มหรือผู้บังคับบัญชาอาจไม่แสดงออกซึ่งภาวะผู้นำได้ และผู้ที่มีภาวะผู้นำก็อาจมิใช่เป็นผู้นำที่ถูกแต่งตั้งอย่างเป็นทางการได้เช่นกัน
2. ภาวะผู้นำแสดงให้เห็นถึงระดับอำนาจของผู้นำด้วยหากผู้นำไม่มีอำนาจในสายตาของผู้ใต้บังคับบัญชาจะไม่สร้างอิทธิพลที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ หากปราศจากอำนาจ
3. ภาวะผู้นำเป็นเรื่องของการนำไปสู่จุดมุ่งหมายของกลุ่มหากผู้นำไม่สามารถนำผู้ตามให้ไปยังเป้าหมายที่ปรารถนาได้ ผู้นำเช่นนั้นเป็นผู้นำที่ขาดภาวะผู้นำไม่อาจเป็นผู้นำที่ดีได้

หฤทัย ปุตรระเศรณี (ภาวะผู้นำ:6) ได้ให้ความคิดเห็นว่าการเป็นผู้นำที่ดีมิได้หมายความว่ามีความถึงการมีตำแหน่งบริหารระดับสูงเสมอไป ผู้ที่ไม่มีตำแหน่งบริหารก็สามารถเป็นผู้นำที่ดีได้ หากบุคคลนั้นสามารถสร้างอิทธิพลที่มีผลต่อความคิดพฤติกรรมของบุคคลากรรอบข้างอันได้แก่ เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือสมาชิกในกลุ่ม ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าหัวหน้ากลุ่ม (ผู้นำกลุ่ม) ซึ่งอาจไม่มีตำแหน่งผู้จัดการเป็นทางการแต่อย่างใด มีภาวะผู้นำมากกว่าผู้จัดการตามตำแหน่งหรือผู้บริหารระดับสูงในสายบังคับบัญชา

จากความคิดเห็นของนักวิชาการหลายท่านให้เสนอความคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่หลากหลายแตกต่างกันไปนั้น จะสามารถสรุปข้อสังเกตได้ว่า ภาวะผู้นำคือ ภาวะแห่งการมีคุณสมบัติหรือมีความสามารถในการจูงใจให้บุคคลในกลุ่มหรือผู้ที่เป็นสมาชิก สามารถปฏิบัติตามแนวทางหรือกฎของกลุ่มได้ ผู้นำไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่ใหญ่โต แต่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลรอบข้างได้

วาทกรรมเป็นบุคคลที่ถือได้ว่านอกจากจะยืนอยู่หน้าวงดนตรีขณะบรรเลงแล้วนั้น เบื้องหลังความสำเร็จยังต้องมีบทบาทเป็นผู้นำของวงอีกด้วย วาทกรรมในสถานศึกษาถือเป็นบุคคลที่ต้องมีคุณสมบัติในการเป็นภาวะผู้นำและมีได้มีแต่ความเป็นผู้นำเพียงอย่างเดียวเท่านั้นจึงต้องมีองค์ประกอบอื่นๆอีกดังความคิดเห็นของเหตุทย์ ปุตรเศรณีได้จำแนกองค์ประกอบของผู้นำไว้ดังนี้

องค์ประกอบของภาวะผู้นำ

เหตุทย์ ปุตรเศรณี ได้จำแนกองค์ประกอบของภาวะผู้นำนั้นเป็น 3 ปัจจัยหลักอันได้แก่

1. ผู้นำ (Leader) หมายถึงตัวบุคคลที่นำกลุ่มมีบุคลิก อุนิสัย ลักษณะอย่างไร
2. ผู้ตาม (Followers) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับอิทธิพลต่อผู้นำ
3. สถานการณ์ (Situation) หมายถึง เหตุการณ์และสภาพแวดล้อมต่างๆที่เกิดขึ้น

ปัจจัยทั้งสามประการข้างต้นนี้จะมีผลต่อรูปแบบของภาวะผู้นำที่แสดงออกมา

พรนพ พุกกะพันธ์ (2544: 18) ยังเพิ่มเติมองค์ประกอบผู้นำไว้อีกว่า ผู้นำนั้นจะต้องเป็นผู้ที่ประกอบไปด้วย

1. จะต้องมีความฉลาด (Intelligence) ผู้นำจะต้องมีระดับความรู้และสติปัญญาโดยเฉลี่ยสูงกว่าบุคคลที่เขาให้เป็นผู้นำ ถึงแม้จะไม่แตกต่างกันมาก เพราะผู้นำจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างกว้างขวาง ต้องการที่จะติดต่อกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บุคคลอื่นยอมรับฟังความคิด ผู้นำจะต้องเป็นผู้กระตุ้นสมาชิกที่เป็นผู้ตาม และจะต้องเข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมของคนอื่นที่ติดต่อกับเขา ดังนั้นบุคคลที่ฉลาดเท่านั้นที่จะสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆหรือเรื่องราวต่างๆที่กล่าวมาได้

2. จะต้องมีวุฒิภาวะทางสังคมและใจกว้าง (Social maturity & Breadth) จะต้องมีความสนใจสิ่งต่างๆรอบๆตัวอย่างกว้างขวาง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ จะต้องยอมรับสภาพต่างๆไม่ว่าแพ้หรือชนะ ไม่ว่าผิดหวังหรือสำเร็จ ผู้นำจะต้องมีความอดทนต่อความซับซ้อนใจต่างๆ พยายามจัดความรู้สึกต่อต้านสังคมหรือผู้อื่นให้เหลือน้อยลงที่สุด เป็นคนมีเหตุผล เป็นคนเชื่อมั่นในตัวเอง และนับถือตนเอง

3. จะต้องมีแรงจูงใจภายใน (Inner motivation & Achievement drive) ผู้นำจะต้องมีแรงจูงใจภายในตัวเองสูง และจะต้องมีแรงขับที่จะทำอะไรให้ดีเด่น ให้สำเร็จอยู่เรื่อยๆ เมื่อทำสิ่งหนึ่งสำเร็จก็ต้องการจะทำสิ่งอื่นต่อไป เมื่อทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดสำเร็จก็จะกลายเป็นแรงจูงใจทำหยาให้ทำสิ่งอื่นต่อไปสำเร็จ ผู้นำจะต้องทำงานหนักเพื่อความพึงพอใจของตนเองมากกว่าสิ่งตอบแทนจากภายนอก ผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบอย่างสูง เพราะความรับผิดชอบจะเป็นบันไดที่ทำให้เขามีโอกาสประสบความสำเร็จ

4. จะต้องมีความเชื่อเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ (Human relationships attitudes) ผู้นำที่ประสบความสำเร็จนั้น เขายอมรับอยู่เสมอว่างานที่สำเร็จนั้นมีคนอื่นช่วยทำไม่ใช่เขาทำเอง ดังนั้นเขาจะต้องพัฒนาความเข้าใจและทักษะทางด้านสังคมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้นำจะต้องให้ความสำคัญกับผู้อื่นและจะต้องระลึกอยู่เสมอว่า ความสำเร็จในการเป็นผู้นำนั้น ขึ้นอยู่กับความร่วมมือกับผู้อื่น และการติดต่อกับบุคคลอื่นในฐานะที่เขาเป็นบุคคล ไม่ใช่ในฐานะที่เขาเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานเท่านั้น ผู้นำจะต้องยอมรับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนอื่นและมีความสนใจร่วมกับคนอื่น

ความคิดเห็นด้านองค์ประกอบของภาวะผู้นำดังกล่าวข้างต้นนั้นยังสัมพันธ์ในหลายส่วนกับความคิดเห็นของฉลอง ภริมย์รัตน์ (2521:65-66) ซึ่งได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของผู้นำไว้ว่าผู้นำนั้นจะต้องมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีสติปัญญาดี เฉลียวฉลาดกว่าสมาชิกโดยทั่วไป
2. มีความคล่องแคล่ว ฉับไว ทันต่อเหตุการณ์
3. มีความสุขุมรอบคอบในการตัดสินใจ
4. มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นสง่าผ่าเผย
5. รู้จักตน และใช้คนเป็น
6. มีกำลังใจที่เข้มแข็ง อดทนและมีความมานะพยายาม
7. มีความสามารถในการจูงใจ
8. มีทรรศนะกว้างไกล ไม่มองโลกอย่างแคบๆและไม่เห็นแก่ตัว
9. รู้จักแสดงตนตามสมควรแก่ฐานะ ไม่เก็บตัวจนเกินไป สามารถเข้ากับคนอื่นได้อย่างมี

ชีวิตชีวา

10. มีความรับผิดชอบ และคุณธรรมสูง

บทบาทของความเป็นผู้นำ

เยาวพา เดชะคุปต์ (2522:133) กล่าวว่าบทบาทที่ผู้นำควรกระทำเพื่อให้กลุ่มสามารถทำงานให้ประสบผลสำเร็จด้วยดี มี 4 ประการคือ

1. การริเริ่มการทำงานของกลุ่ม (Initiating) คือบทบาทในการริเริ่มการดำเนินงานของกลุ่ม และช่วยให้กลุ่มทำงานไปได้โดยเสนอแนวทางในการคิด และการทำงานให้แก่กลุ่มเสนอวิธีการทำงานและกระตุ้นให้กลุ่มอภิปราย และแสดงความต้องการของกลุ่ม เพื่อหาแนวทางในการทำงาน เป็นต้น

2. การวางระเบียบการทำงาน (Regulating) คือบทบาทในการแนะแนวทาง และการกระตุ้นการทำงานของกลุ่ม เช่น การตั้งเป้าหมายในการทำงาน วางขั้นตอนในการทำงาน กำหนดระยะเวลาในการทำงาน การสรุปรวบรวมข้อมูล เป็นต้น
3. การเสนอข้อมูล (Information) คือบทบาทในการเสนอข้อมูลและความคิดใหม่ๆ ให้แก่กลุ่ม เช่นเดียวกับสมาชิกอื่นๆ
4. การสนับสนุนบรรยากาศในการทำงาน (Supporting) คือบทบาทการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน และช่วยให้ทุกคนอยากทำงาน เช่น การกระตุ้นให้ทุกคนอยากทำงาน การประนีประนอม การลดความตึงเครียดในการทำงาน การควบคุมสถานการณ์ในกลุ่ม เป็นต้น
5. การประเมินผล (Evaluating) คือบทบาทที่ช่วยให้กลุ่มประเมินการทำงาน คือ การประเมินการตัดสินใจ จุดมุ่งหมาย และวิธีการของกลุ่มเพื่อช่วยให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้องแน่นอน

นอกจากนี้ความคิดเห็นเพิ่มเติมของฉลอง ภิรมย์รัตน์ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำไว้อีกว่าสามารถจำแนกได้เป็นสองส่วนใหญ่ๆคือ

1. ส่งเสริมให้กลุ่มได้ปฏิบัติหน้าที่ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายโดย
 - 1.1 ให้สมาชิกได้เข้าใจเหตุผลของจุดมุ่งหมาย คือ นอกจากให้ทราบว่าทำอะไรแล้ว สมาชิกควรจะได้ทราบว่าทำไม ด้วย
 - 1.2 ให้สมาชิกได้ใช้ความสามารถที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่กลุ่ม
 - 1.3 ตอบสนองความต้องการของสมาชิก และหาทางจูงใจให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น
 - 1.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้สมาชิกมีความคิดริเริ่มแสวงหาช่องทางใหม่ๆที่ได้ประโยชน์กว่าเก่า
 - 1.5 ส่งเสริมให้สมาชิกได้มีความคิดเชิงวิเคราะห์ในปัญหาต่างของกลุ่ม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่องานของกลุ่ม
 - 1.6 แสดงความจริงใจ และจริงใจ ต่อสมาชิกมิใช่หลอกใช้ไปวันๆหนึ่งโดยมิได้แสดงให้เห็นว่า ทั้งคนและงานมีความสำคัญ
 - 1.7 มีเทคนิคการให้กำลังใจ เพื่อให้เกิดขวัญในการทำงานของสมาชิก
 - 1.8 รู้จักปรับตัวเอง เพื่อให้เหมาะสมกับระบบของกลุ่มอยู่เสมอ โดยมีคุณธรรมเป็นที่ยึดเหนี่ยว
 - 1.9 ในกรณีที่งานเกิดปัญหา ให้พยายามหาทางแก้ระบบ มิใช่ตำหนิแต่ตัวบุคคล
 - 1.10 รู้จักการมอบอำนาจ และการตัดสินใจให้แก่สมาชิก และเปิดโอกาสให้มีการปรึกษาหารือ

2. รักษาสภาพของกลุ่มและหาหนทางพัฒนาให้ดีขึ้นกล่าวคือ

2.1 ต้องส่งเสริมความคิดริเริ่มของสมาชิก โดยให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามความคิดของสมาชิก

2.2 ไม่แสดงอำนาจบาตรใหญ่จนเกินเหตุ

2.3 ไม่ปกป้องคุ้มครอง สมาชิกจนเกินเหตุ

2.4 ไม่ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบจับผิดแต่อย่างเดียว

2.5 การมอบหมายหน้าที่การงานให้สมาชิก

2.6 การแบ่งกลุ่มย่อยให้รับผิดชอบปฏิบัติงาน

2.7 ต้องมีความไวในการจับความรู้สึกนึกคิดของกลุ่ม

2.8 จัดสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน

2.9 ควบคุมบทบาทอันไม่พึงปรารถนาของสมาชิกบางคน

ดังจะเห็นได้ว่าบทบาทของผู้นำนั้นมีได้มีเพียงแต่การเป็นผู้ออกคำสั่งเพียงด้านเดียวเท่านั้น การเป็นเป็นผู้ตามซึ่งหมายถึงการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มรวมถึงการวิเคราะห์สถานการณ์และนำพากลุ่มหรือองค์กรในทิศทางที่เหมาะสมนั้น มิได้เป็นเรื่องของทุกคนที่จะสามารถมีภาวะการเป็นผู้นำได้เสียทุกคนไป ต้องขึ้นอยู่กับการมีคุณลักษณะและทักษะที่สามารถเรียนรู้ได้ ภาวะความเป็นผู้นำนั้นต้องมีการเสริมสร้างทักษะอย่างตั้งใจและทุ่มเท จึงจะสร้างสามารถพัฒนาตนเองให้มีความเป็นผู้นำได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Stogdill, 1974 ซึ่งทำการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำที่ดีพบดังนี้คือ

คุณลักษณะ (Traits)	ทักษะ(Skill)
1.ความสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ (adaptable to situation)	1. เฉลียวฉลาด, มีสติปัญญา (clever, intelligent)
2. รับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม (alert to social environment)	2. มีทักษะด้านมโนทัศน์ (conceptual skilled)
3. มีความทะเยอทะยาน มุ่งความสำเร็จ (ambitious, achievement orientation)	3. มีความสร้างสรรค์ (creative)
4. มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา (assertive)	4. มีความนุ่มนวลและอภัยค้ำยดี (tactful and diplomatic)
5. ให้ความร่วมมือ (cooperative)	5. มีความคล่องแคล่วด้านการพูด (fluent in speaking)
6. ตัดสินใจดี	6. มีความรู้เกี่ยวกับงาน

(decisive) 7. สามารถพึ่งพาอาศัยได้ (dependable) 8. ต้องการมีอำนาจเหนือและมีแรงจูงใจด้านอำนาจ (dominant, power motivation) 9. ความมีพลังหรือระดับความกระตือรือร้นสูง (energetic , high activity level) 10. มีความอดทนอย่างต่อเนื่อง (persistent) 11. มีความมั่นใจในตนเอง (self-confidence) 12. สามารถอดทนต่อภาวะความเครียด (tolerant of stress) 13. เต็มใจแสวงหางานรับผิดชอบ (willing to assume responsibility)	(knowledgeable about the work) 7. มีความสามารถจัดการองค์การหรือความสามารถ ด้านการบริหาร (organize , administrative ability) 8. มีความสามารถในการชักชวน (persuasive) 9. มีทักษะด้านสังคม (Social skilled)
(Stogdill,1974 อ้างถึงใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ 2544:100)	

งานวิจัยดังกล่าวยังมีความสอดคล้องกับนักวิชาการในประเทศไทยหลายท่านที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดี ดังเช่นสอดคล้องกับแนวคิดของ พรนพ พุกกะพันธุ์ (2544:22-23) ในหลายส่วนของการมีคุณสมบัติของการมีคุณสมบัติการเป็นผู้นำที่ดีดังนี้

1. มีความเฉลียวฉลาด ผู้นำที่ดีจะต้องมีความสามารถทางด้านสติปัญญาและคุณภาพทางสมองซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้นำ คนที่มีความเฉลียวฉลาดย่อมโน้มน้าวให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้ง่าย

2. มีการศึกษาอบรมดี การศึกษาก่อให้เกิดความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ เป็นส่วนประกอบสำคัญของการเป็นผู้นำ ความรู้ย่อมทำให้คนนับหน้าถือตาจะพูดอะไรคนอื่นเขาก็จะเชื่อฟังและให้ความเคารพนับถือด้วย

3. มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ต้องมีกำลังใจเข้มแข็งเมื่อตัดสินใจจะทำกิจการใดๆไป ก็จะต้องมีความเชื่อมั่นว่างานนั้นจะต้องสำเร็จ โดยไม่หวั่นไหวต่อเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ว่าจะเป็นอย่างอุปสรรคในการทำงานนั้น

4. เป็นคนมีเหตุผลดี คือ มีความสามารถด้านการเปรียบเทียบและการแปลความหมายอย่างมีเหตุผล มีความสามารถที่จะตีความหมายทางภาษาเป็นตัวเลข และจากตัวเลขเป็นถ้อยคำได้ ทำให้นักบริหารสามารถที่จะหาเหตุผลต่างๆจากสาเหตุต่างๆได้ และสามารถแปลความหมายของสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ให้เป็นภาษาเขียนได้ ความสามารถด้านเหตุผลนี้พัฒนาได้ยากเพราะจำเป็นต้องมีความสามารถด้านภาษา ทักษะและความรู้ทางวิชาการประกอบด้วย

5. มีประสบการณ์ในการปกครองบังคับบัญชาเป็นอย่างดี ในการปฏิบัติงานจะทำให้ผู้นำสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับงานได้ ฉะนั้น ในระยะเริ่มแรกย่อมต้องการผู้นำที่มีประสบการณ์ในทางปฏิบัติงานอย่างกว้างขวาง ผู้นำที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติในการตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการและวางแผนไปพร้อมกันด้วย เพื่อจะได้เลือกทางที่ถูกต้องที่สุดในการดำเนินการต่อไป

6. มีชื่อเสียงเกียรติคุณดี ข้อนี้เกี่ยวกับชื่อเสียงวงศ์ตระกูล ชาติกำเนิด เพราะถ้ามีชื่อเสียงดี มีเกียรติคุณดี ย่อมเป็นที่เคารพของคนทั่วไป

7. สามารถเข้ากับคนได้ทุกชั้นวรรณะเป็นอย่างดี

8. มีสุขภาพอนามัยดี

9. มีความสามารถเหนือระดับความสามารถของบุคคลธรรมดา

10. มีความรู้เกี่ยวกับงานต่างๆไป ขององค์กรหรือหน่วยงานที่ตนปฏิบัติอยู่โดยเฉพาะ

11. มีความสามารถเผชิญกับปัญหาเฉพาะหน้าที่จะเกิดขึ้น ในขณะที่ปฏิบัติให้ได้ทันทุกที่

12. มีความสามารถคาดการณ์ หรือทำนายเหตุการณ์หรือปัญหาที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า และหาทางป้องกันมิให้เหตุการณ์หรือปัญหานั้นเกิดขึ้นได้

จากการสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการเป็นผู้นำหรือการมีภาวะผู้นำนั้น มิได้หมายถึงใครคนใดหนึ่งจะเป็นได้แต่มิได้หมายความว่าทุกคนจะเป็นผู้นำไม่ได้ แต่ต้องขึ้นอยู่กับการพัฒนาทางทักษะและเสริมสร้างคุณลักษณะให้แก่ตนเองในการขึ้นมาเป็นผู้นำองค์กร หรือผู้นำของกลุ่ม จึงกล่าวได้ว่า ภายในวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้น วาทยกรต้องมีความเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ เพราะนอกจากจะเป็นผู้ควบคุมการแสดงแล้วนั้นยังต้องทำการจัดการและควบคุมทิศทางของวง และสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมิได้เป็นเพียงแต่ผู้ควบคุมวงเท่านั้นแต่ภายในตัวของวาทยกรต้องมีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำดังเช่น

Shelly Kirkpatrick และ Edwin Locke กล่าวว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จนั้นมิได้มีเพียงแต่การใช้อำนาจเท่านั้นแต่ยังรวมถึงผู้นำนั้นต้องมีพลังสูง คือมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความเหนียวแน่นไม่ปล่อยให้อะไรหลุดลอยไปง่ายๆ ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นใจตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิด มีความรู้ทางธุรกิจ มีความสามารถในการจูงใจคน มีความยืดหยุ่น และมีความซื่อสัตย์โปร่งใส (อ้างถึงโนนิตย์ สัมมาพันธ์ 2546:35-36) นอกจากนี้ยังต้องสามารถเป็นแรงผลักดันหรือแรงบันดาลใจให้กับสมาชิกในวงได้ทั้งหมด ผู้นำนั้นจะต้องเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้

ตามเช่นเดียวกับวาทกรรมในวงโยธาพิถีในสถานศึกษาต้องเป็นทั้งผู้นำการฝึกซ้อม ผู้นำในการนำแสดง และเป็นผู้ตามในการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในวงโยธาพิถี รับฟังความคิดเห็นสร้างสรรค์ใหม่ๆของสมาชิกในวงโยธาพิถีในสถานศึกษาในขณะเดียวกันอีกด้วย

จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์วาทกรรมที่จะสามารถมีคุณสมบัติหรือองค์ประกอบอื่นๆตามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการเป็นผู้นำของวงโยธาพิถีในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

2.แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารจัดการ

การสื่อสารหรือการติดต่อสื่อสารถือเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่มนุษย์ใช้อยู่เป็นประจำในชีวิตประจำวัน จนบางครั้งเราเองลืมความสำคัญของการติดต่อสื่อสารว่ามีความสำคัญกับมนุษย์มากเพียงไหน โดยเฉพาะการสื่อสารที่เกิดภายในการรวมตัวของบุคคลจำนวนหนึ่งซึ่งเราเรียกว่ากลุ่มหรือองค์กร การติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพหรือเกิดความเข้าใจที่ตรงกันนั้นสร้างคุณประโยชน์อย่างมากในการประกอบกิจการใดๆร่วมกัน เพราะมนุษย์จากหลากหลายพื้นที่ย่อมมีประสบการณ์เดิมในการสื่อสารที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจตรงกันจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

เช่นเดียวกันกับวงโยธาพิถีในสถานศึกษา กลุ่มคนที่มารวมตัวกันภายในวงโยธาพิถีล้วนมิใช่มาจากครอบครัวเดียวกับอย่างแน่นอน ดังนั้นความรู้ความเข้าใจหรือประสบการณ์เดิมของการสื่อสารของแต่ละบุคคลนั้นย่อมมีความแตกต่างกันออกไป หน้าที่หลักของวาทกรรมหรือผู้ควบคุมวงโยธาพิถีที่นั่นที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการเชื่อมโยงความคิด ทศนคติของสมาชิกในวงโยธาพิถีในสถานศึกษาให้มีความเข้าใจตรงกันก็ถือเป็นอีกหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่ง มิเพียงเท่านั้นการสื่อสารมิได้จะประสบผลสำเร็จได้เฉพาะต้องเกิดจากวาทกรรมหรือผู้นำกลุ่มหรือองค์กรเท่านั้น ยังต้องเกิดจากสมาชิกทุกคนที่จะสามารถมีความเข้าใจเป้าหมายหลักของกลุ่มหรือองค์กรเพื่อเป็นการง่ายต่อการจัดการ การควบคุม อีกด้วย

ดังที่กล่าวมานั้น จะมองเห็นได้ว่าการสื่อสารมีความสำคัญเป็นอย่างมากในกลุ่มหรือองค์กร ดังความคิดเห็นของเสนาะ ตีเขยาร์ (2541:3-4) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการสื่อสารในองค์กรเพื่อการจัดการว่าสามารถพิจารณาได้เป็น 3 ลักษณะดังนี้คือ

1. การสื่อสารทำให้เกิดความหมาย

คนเรารู้ความหมายของสิ่งต่างๆ ได้จากการสื่อสาร เมื่อคนฟังคนอื่นพูดเราจะได้รับความรู้ประสบการณ์ และเหตุการณ์ต่างๆจากบุคคลนั้นและยังได้ฟังได้ดูบ่อยๆก็ยิ่งได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆมากยิ่งขึ้น การที่มีความเข้าใจความหมายของการสื่อสารก็เพราะคนใช้สัญลักษณ์ในการสื่อสารให้เหมาะสมกับข้อมูลและเหตุการณ์ที่ต้องการ นั่นคือแต่ละคนมีความคิด

อยู่ในหัวแล้วว่าจะใช้การสื่อสารอย่างไรจึงจะแสดงความหมายที่ต้องการได้ กระบวนการสื่อสารที่จะเลือกใช้คำหรือสัญลักษณ์หรือวิธีการใดๆ ได้ถูกต้องเหมาะสมก็เพราะบุคคลนั้นเข้าใจถึงความหมายของการสื่อสารที่เลือกใช้นั้นซึ่งจะทำให้บุคคลอื่นที่ติดต่อเข้าใจความหมายอย่างเดียวกันด้วย

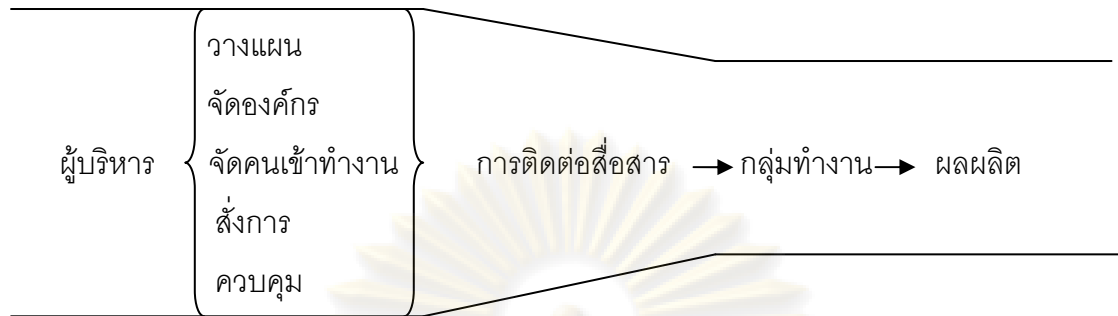
2. การสื่อสารทำให้คาดคะเนความคิดกันได้

การที่บุคคลติดต่อสื่อสารกันโดยการใช้สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายใดๆ เป็นเวลานาน นอกจากจะทำให้เข้าใจความหมายกันได้แล้วยังทำให้ทั้งสองฝ่ายสามารถคาดคะเนการกระทำหรือความคิดกันได้ ทั้งนี้เพราะบุคคลย่อมจะเรียนรู้จากประสบการณ์ว่า รูปแบบการสื่อสารอย่างหนึ่งเกิดจากความคิดอย่างหนึ่งหากใช้รูปแบบและวิธีการอย่างหนึ่งความคิดจะเป็นอีกอย่างหนึ่งซึ่งแตกต่างกัน

3. การสื่อสารทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน

การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันนั้นมีอยู่ 2 ลักษณะคือ ประการแรกเป็นรูปแบบของการสื่อสาร รูปแบบของการสื่อสารที่สำคัญมี 2 อย่างคือ การสื่อสารด้วยการใช้คำ ได้แก่ การพูดหรือเขียน โดยผู้บริหารอาจออกคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งหรือการสัมภาษณ์เพื่อคัดเลือกพนักงานเข้ามาทำงาน ส่วนอีกแบบหนึ่งการสื่อสารที่ไม่ใช้คำพูดเช่น การสื่อสารออกทางสีหน้า น้ำเสียงที่พูด หรือกิริยาท่าทางที่แสดงออก เป็นต้น การสื่อสารทั้งที่เป็นคำพูดหรือไม่ใช้คำพูดเป็นข้อมูลที่ทำให้ผู้ที่ติดต่อสื่อสารเข้าใจความหมายได้เป็นอย่างดีที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทฐานะความสำคัญของบุคคลในองค์กรประการที่สองเป็นสภาพการสื่อสารที่เกิดขึ้นในองค์กร สภาพของการสื่อสารที่เกิดขึ้นได้แก่ การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารในกลุ่มย่อย และการสื่อสารในกลุ่มใหญ่

ดังจะเห็นได้ว่าการประสบความสำเร็จของการจัดการนั้นมีได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารคนเดียวเท่านั้น แต่ยังคงอาศัยคนอื่นเป็นผู้ร่วมทำด้วยนั้นดังความคิดเห็นของ ธงชัย สันติวงษ์ (2531:119) ซึ่งเสนอไว้ว่าทั้งผู้นำและสมาชิกในกลุ่มต่างต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือช่วยที่สำคัญเสมอจึงจะสามารถทำได้สำเร็จผลด้วยดี ความสามารถในการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพนั้น นับว่าสำคัญอย่างยิ่ง แต่การติดต่อสื่อสารเพียงอย่างเดียวไม่อาจเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการจัดการที่มีประสิทธิภาพก็ได้ แม้ว่าผู้บริหารหรือผู้นำจะมีทักษะทั้งในด้านเทคนิคและทักษะในด้านการจัดการสูงมากก็ตาม ถ้าหากเกิดข้อบกพร่องหรือไม่สามารถติดต่อสื่อสารทำความเข้าใจกับฝ่ายอื่นๆ ได้ดีพอแล้ว ความสามารถที่มีอยู่ก็ไม่อาจนำไปใช้ให้เกิดผลได้ ในทางตรงกันข้าม การมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพอย่างเดียว อาจไม่เป็นปัจจัยทำให้ประสบผลสำเร็จเป็นผู้บริหารได้ในทันที หากแต่ต้องมีทั้งความรู้ความสามารถหรือทักษะในทางเทคนิคที่ดีพร้อม ควบคู่กับการมีทักษะในทางการติดต่อสื่อสารด้วยดีด้วย



ภาพแสดงการทำงานที่ต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือ

ดังภาพที่ปรากฏข้างต้นนั้น สะท้อนให้เห็นว่าการสื่อสารนั้นแทรกซึมอยู่ทุกกิจกรรมของกระบวนการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารในกลุ่มย่อย การสื่อสารในกลุ่มใหญ่ และการสื่อสารในองค์กร เพื่อให้มองเห็นภาพที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นกิจกรรมต่างๆ ในกลุ่มหรือองค์กรนั้นที่ต้องอาศัยการสื่อสารจะสามารถจำแนกได้เป็น 6 ส่วนคือ (เสนาะ ตีเขียว 2541:13-24)

1. การตัดสินใจ

การตัดสินใจนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากขององค์กรเพราะองค์กรประกอบด้วยคนและงาน คนต้องบริหารองค์กร ต้องทำงานขององค์กรหรือกลุ่มและอุทิศความรู้ความสามารถเพื่อให้องค์กรหรือกลุ่มเจริญเติบโตต่อไป การตัดสินใจจะเริ่มจากเรื่องง่ายที่สุดไปจนถึงเรื่องยากที่สุด เพื่อให้การตัดสินใจเกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด การที่ผู้บริหารจะตัดสินใจโดยอาศัยเทคนิคต่างๆ จะต้องมีความรู้ในการหาข้อมูลมาเป็นส่วนประกอบ ความรู้ความชำนาญทางการสื่อสารจะเข้ามามีบทบาทอย่างมาก จะต้องมีข้อมูลพร้อมเลือกข้อมูลที่ตรงกับเรื่องที่จะตัดสินใจสามารถวิเคราะห์แปลความหมายข้อมูลและประมวลผลของข้อมูลได้อย่างถูกต้องตลอดจนการส่งข้อมูลไปยังบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

2. ความเจริญและพัฒนา

ผู้ที่เข้าร่วมอยู่ในองค์กรหรือกลุ่มนั้นเมื่อมีประสบการณ์ในการทำงานก็จะมีความรู้ความเชี่ยวชาญเพิ่มมากขึ้น ทำงานที่มีความรับผิดชอบมากขึ้นไป ผลไม่ได้ตกอยู่ที่พนักงานหรือสมาชิกคนนั้นแต่ยังส่งผลไปยังองค์กรหรือกลุ่มอีกด้วย การที่องค์กรหรือกลุ่มจะพัฒนาไปเพียงใดนอกจากจะขึ้นอยู่กับตัวบุคคล แล้วองค์กรยังมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนานุเคราะห์ได้แก่การจัดการอบรมเป็นต้น การหาข้อมูลในรูปแบบต่างๆ หรือการแจ้งข่าวสารเพื่อให้บุคลากรได้

เรียนรู้ การสื่อสารจึงเข้ามาช่วยในการพัฒนาบุคลากรและเตรียมบุคลากรให้พร้อมที่จะแก้ปัญหาต่างๆได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3. ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

องค์กรหรือกลุ่มแต่ละแห่งมักจะได้อธิบายว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านใดด้านหนึ่งตามลักษณะของงานหรือบริการที่องค์กรหรือกลุ่มนั้นจัดขึ้น ลักษณะของความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านนี้เป็นส่วนที่ทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้ปฏิบัติงานที่เชี่ยวชาญเหล่านี้ย่อมรู้ว่าเขาต้องทำอะไรและมีความต้องการที่จะทำซึ่งคุณสมบัติต่างๆของผู้ปฏิบัติงานย่อมขึ้นอยู่กับความคิดทัศนคติความรู้สึกและความเชื่อมั่นของแต่ละคน นอกจากจะอาศัยการฝึกอบรมแล้ว การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างกันจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะเสริมสร้างทัศนคติความรู้สึกทางด้านดีให้บุคคลเต็มใจและยินดีทำงานที่ตนมีความถนัด และมีความเชี่ยวชาญระบบการสื่อสารที่ดีจะช่วยให้เกิดบรรยากาศความเข้าใจระหว่างกัน ช่วยจูงใจให้เกิดความรู้สึกทางด้านดี เพราะทุกคนรู้ว่าเขาจะได้รับผลตอบแทนอะไรหากทำดีและเกิดผลเสียอย่างไรหากเขาไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

4. เทคโนโลยี

ความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรหรือกลุ่มขึ้นอยู่กับความเจริญของ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสารจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ทางด้านเทคโนโลยี โดนองค์หรือกลุ่มจะต้องจัดให้มีคู่มือ การแนะนำ และหนังสือเอกสารหลักฐานต่างๆเพื่อเก็บ บันทึกข้อมูลเหล่านี้ไว้อย่างถูกต้องเหมาะสม บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการอบรมหรือการจัดหลักสูตร เพื่อเพิ่มความรู้ทางด้านเทคโนโลยีจะต้องมีความรู้ความชำนาญทางการสื่อความหมาย จะต้องรู้วิธี การนำเสนอข้อมูล การขยายความ การตีความและการกระตุ้นให้เกิดความสนใจ มิฉะนั้นผู้เข้ารับการอบรมก็จะไม่เข้าใจและไม่อาจนำเอาความรู้ไปใช้ได้

5. การควบคุมและการประสานงาน

หัวหน้าหรือผู้บริหารจะต้องควบคุมกิจกรรมต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพและให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า การประสานงานก็เช่นเดียวกันเป็นงานที่ต้องกระทำควบคู่ไปกับการ ควบคุมประสานงาน จะต้องอาศัยความรู้ทางการสื่อสารจึงจะติดตามงานให้ดำเนินไป ตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้บริหารจำเป็นต้องตัดสินใจ ประเมิน และวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆอย่าง ถูกต้อง หากขาดความรู้เรื่องการสื่อความแล้ว ทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติจะไม่อาจนำเอา กระบวนการบริหารมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรจะต้องสร้างบรรยากาศและจัดให้มี ช่องทางการสื่อสารในระดับต่างๆ อย่างทั่วถึงเพื่อให้ข้อมูลต่างๆโดยเฉพาะที่มีประโยชน์ต่องาน บริหารเคลื่อนไหวยจากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่งได้ตลอดทั้งองค์กร

6. สภาพแวดล้อม

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าองค์กรเกิดขึ้นและดำเนินงานภายใต้สภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมจึงมีอิทธิพลทั้งโดยตรงและทางอ้อมต่อองค์กรสภาพแวดล้อมเหล่านี้ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และธรรมชาติการดำเนินงานขององค์กรจะเกิดขึ้นและมีผลอย่างไร ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมต่างๆเหล่านี้ องค์กรหรือกลุ่มจะต้องอาศัยการสื่อสารอันเป็นเครื่องมือ อย่างหนึ่งที่จะทำให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเหล่านั้น จะต้องติดตามข่าวสาร ความเป็นไปต่างๆที่อยู่ภายนอกองค์กรโดยจัดให้มีกระบวนการรวบรวมข่าวสารต่างๆให้ครบถ้วน ถูกต้อง

การจำแนกกิจกรรมต่างๆที่มักเกิดขึ้นในกลุ่มนั้น แสดงให้เห็นแล้วว่าการสื่อสารหรือการติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการที่ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นทั้งผู้นำกลุ่มหรือสมาชิกของกลุ่ม ต้องมีฝึกฝนและพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ ดังเช่นวาทยกอร์ในสถานศึกษาที่ถือเป็นผู้นำกลุ่มมิเพียงแต่จะต้องภาวะความเป็นผู้นำดังที่ได้นำเสนอตามข้างต้นแล้ว การมีทักษะในการสื่อสารกับสมาชิกในวงโยธวาทิตถือเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญรวมถึงสมาชิกของกลุ่มด้วยความชัดเจนของรูปแบบการสื่อสารของวาทยกอร์นั้นมีให้เห็นทั้งสองรูปแบบคือ ทั้งการสื่อสารด้วยวัจนภาษาและการสื่อสารด้วยอวัจนภาษา ดังนั้นวิธีการพัฒนาการสื่อสาร (Improving communication skills) สามารถทำได้โดย

1. การพัฒนาทักษะในการสื่อสารของผู้ส่งสาร (Improving sender skills) หมายถึงการปรับปรุงในด้านผู้ส่งสาร เช่น การเขียนที่ชัดเจน การใช้ภาษาถูกต้องของผู้ส่งสาร และการใช้ภาษาที่ไม่ใช่ภาษาพูด เรียงลำดับความสำคัญของข่าวสาร
2. ทักษะการนำเสนอและการโน้มน้าวจิตใจ (Presentational and persuasion skills) หมายถึง การใช้เทคนิคในการส่งข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับได้อย่างชัดเจนเข้าใจง่าย การนำเสนอ (Presentation) การขยายความคิดให้แก่ผู้ฟัง (Selling idea) การแสดงออกมาให้ผู้รับฟังทราบและการใช้คำพูดในการโน้มน้าวจิตใจผู้ฟังให้คล้อยตาม
3. ทักษะด้านการเขียน (Writing skills) หมายถึง การเขียนได้ถูกต้องเช่นตัวสะกด ถ้อยคำ สำนวน ไวยากรณ์ เครื่องหมายวรรคตอน การเขียนที่ดีควรมีความชัดเจน กระชับ ต่อเนื่อง เข้าใจง่าย
4. การใช้ภาษาที่ถูกต้อง (Language) หมายถึง การใช้ภาษาในการสื่อสารที่ก่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องตรงกันเช่นการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารกัน รวมทั้งวัฒนธรรมของคนในประเทศนั้นในด้านการสื่อสารด้วยถ้อยคำสำนวนต่างๆด้วย

5. การใช้เทคนิคและทักษะอื่นๆ ช่วย เช่น Nonverbal skills หมายถึงการใช้ภาษาทางกิริยาอาการในการสื่อ นอกเหนือจากการพูดหรือการเขียน

6. การใช้ภาษาที่ไม่ใช้คำพูดในการสื่อสารกับชาวต่างประเทศ (Nonverbal signals in different countries) หมายถึง ความเข้าใจในการสื่อสารเกี่ยวกับวัฒนธรรมระหว่างประเทศ การปฏิบัติของชนชาติต่างๆ ในการสื่อสารหรือภาษาท่าทางซึ่งแต่ละชาติมีลักษณะเฉพาะเจาะจงของตน

เมื่อใดก็ตามที่บุคคลได้ทำการพัฒนาด้านการสื่อสารแล้วนั้นก็ส่งผลดีทั้งตัวบุคคลเองและกลุ่มหรือองค์กรของตนเองที่สังกัดอยู่ นั่น แต่การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเพียงอย่างเดียวมิอาจนำพาให้กลุ่มหรือองค์กรประสบความสำเร็จได้ ในแต่ละกลุ่มหรือองค์กรนั้นย่อมต้องมีผู้นำกลุ่มหรือผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำหรือมีภาวะผู้นำสูงแล้ว ความสามารถในการจัดการ (Management) ก็ถือเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งในการสร้างระบบและเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนทั้งทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรขององค์กรหรือกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพไปพร้อมกัน โดยการจัดการนั้นประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการดังนี้คือ

1. เป็นกระบวนการของการดำเนินกิจกรรมที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน (Process or series of continuing and related activities)
 2. เน้นที่การบรรลุเป้าหมายขององค์กร (Concentrates or reaching organizational goal)
 3. การทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยผสมผสานบุคลากรและทรัพยากรทางการบริหารเข้าด้วยกัน (Working with and through people and other organizational resources)
- (เนตรพัตินา ยาวีราช 2537:2)

การจัดการ (Management) เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมืออย่างมากในการสื่อสารระหว่างผู้บริหารหรือผู้นำกับสมาชิกในองค์กรหรือกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ในแต่ละกลุ่มหรือองค์กรนั้นก็มีการจัดการระบบการสื่อสารที่แตกต่างกันออกไป โดยสามารถจำแนกการจัดการรูปแบบหรือทิศทางการสื่อสารในกลุ่มหรือองค์กรได้ดังนี้คือ

1. การติดต่อจากบนลงล่าง

นับว่าเป็นวิธีที่ใช้ตามปกติ โดยทิศทางของการติดต่อในรูปแบบของการออกคำสั่งที่กระทำจากผู้บังคับบัญชาไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชา วิธีนี้จะเป็นการติดต่อสื่อสารแบบทางเดียว (One-way communication) และมักจะเกิดปัญหาขาดความสมบูรณ์ เพราะอาจเกิดการตีความหมายของคำสั่งผิดไป โดยที่ไม่มีโอกาสซักถามหรือถ้าจะมีก็น้อยมาก การสื่อความจากการตีความจากบนลงล่างนี้จึงก่อผลเสียทำให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพภายในระบบได้มาก

ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของเสนาะ ตีเขยว (2541:330) ในเรื่องปัญหาและอุปสรรคของการสื่อสารจากบนลงล่างหรือการติดต่อสื่อสารจัดการในแนวดิ่งคือ

1. องค์การที่ใช้การสื่อสารในแนวดิ่งด้วยหนังสือมากเกินไปจะทำให้ขาดความเป็นกันเองกับผู้ปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็งานเล็กหรืองานใหญ่ก็ใช้หนังสือบ้าง บันทึกรวบรวมข้อความบ้างหรือหนังสือคู่มือบ้างซึ่งจะทำให้ความสัมพันธ์ห่างเหินกันแทนที่จะใช้การสื่อสารด้วยวาจาและเป็นแบบพบหน้ากัน

2. ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับข้อมูลต่างๆมากเกินไปทำให้เกิดปัญหาในการจดจำข้อมูล การที่มีหนังสือเวียน ประกาศหรือบันทึกข้อความอยู่ตลอดเวลาจำนวนมากและบ่อยๆ ทำให้ไม่มีเวลาอ่านหนังสือเหล่านั้นเลยจำไม่ได้ว่ามีอะไรบ้าง ข่าวสารบางอย่างตกหล่นเพราะว่า เมื่อรับข่าวสารแล้วจะวางไว้บนโต๊ะทำงานหรือเก็บไว้ในแฟ้มเอกสารโดยไม่ได้อ่านหรือเพียงแต่ลงลายมือชื่อรับทราบจากหนังสือเวียนเท่านั้น การออกหนังสือมากเกินไปก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาจนเห็นว่าข้อมูลเหล่านั้นไม่มีความสำคัญ

3. ระยะเวลาในการส่งข้อมูลไม่เหมาะสมทำให้ข้อมูลตกหล่นและไม่ทั่วถึง การออกคำสั่งหรือประกาศก่อนวันหยุดงาน เช่นออกประกาศตอนปลายวันศุกร์สำหรับงานที่จะทำในวันจันทร์หรือในช่วงก่อนวันหยุดเทศกาลซึ่งมีวันหยุดหลายวันเช่นก่อนวันปีใหม่ ก่อนวันสงกรานต์ เป็นต้น การเลือกส่งข้อมูลจะต้องพยายามหาวันเวลาที่เหมาะสม

4. ข้อมูลผิดพลาดเกิดจากการกลั่นกรองจากบุคคลหลายระดับ หนังสือเวียนหรือประกาศบางประเภทต้องผ่านความเห็นของบุคคลหลายคนหรือหลายระดับ ทุกคนหรือทุกระดับจะต้องแก้ไขสอดแทรกความเห็นลงในหนังสือทำให้ข้อมูลผิดไปจากข้อมูลเดิมและยุ่งเหยิงสับสนผลที่เกิดก็คือผู้อ่านข้อความเหล่านั้นไม่เข้าใจเนื้อหาสาระหรือเข้าใจผิดพลาด

2. การติดต่อจากล่างขึ้นบน

นับเป็นการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพกว่า โดยกำหนดให้มีทิศทางการติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบนควบคู่กัน ทำให้การติดต่อสื่อสารในองค์กรกลายเป็นการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาดีขึ้น

อย่างไรก็ตามการติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบนนี้ ถ้าฟังจะไม่เกิดเองได้ง่ายนัก และอุปสรรคที่สำคัญที่ทำให้การสื่อสารจากล่างขึ้นบนทำได้ไม่มากเท่าที่ควรเพราะสาเหตุต่างๆต่อไปนี้

1. ฝ่ายบริหารมักจะไม่สนใจต่อข้อมูลหรือปัญหาที่ลูกน้องส่งขึ้นมา
2. ผู้บริหารมักจะปกป้องการกระทำของตน และไม่ยอมรับในข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น
3. ผู้บริหารมักจะมีทัศนคติมองข้ามความสำคัญ และไม่ยอมรับฟังข้อมูล

4. สภาพแวดล้อมที่มีการแยกส่วนที่ทำงานก็เป็นอุปสรรคในการสื่อสารเช่นกัน

5. เนื่องจากข้อมูลการติดต่อสื่อสารที่ส่งขึ้นไปเป็นไปอย่างเชื่องช้า เพราะต้องผ่านไปหลายขั้นตอน จึงมักจะทำให้ข้อมูลได้รับพิจารณาในเวลาที่ไม่ทันกับเหตุการณ์

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบนเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการได้อย่างมาก และยังเป็นวิธีที่ให้ผู้บังคับบัญชาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นนับเป็นสิ่งสำคัญที่ควรทำ การส่งเสริมให้มีการติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบนทำได้หลายวิธีคือ

1. การให้มีกระบวนการวิธีอื่นคำร้อง
2. การใช้นโยบายเปิดกว้างให้ลูกน้องเข้าพบแสดงความคิดเห็นได้เสรี
3. การทำแบบสอบถามความเห็น
4. การให้มีส่วนร่วมในการจัดการ
5. การเจ้าหน้าที่ตรวจงานเข้าไปเยี่ยมและพบปะผู้ทำงาน

3. การติดต่อตามแนวนอน

โดยปกติทั่วไปแล้วการติดต่อสื่อสารตามแนวนอนระหว่างตำแหน่งงาน หรือแผนกที่แยกกันอยู่นั้นมักจะไม่ได้เกิดขึ้นเอง ทั้งนี้เพราะตามสภาพของสายการบังคับบัญชาจะทำให้ฝ่ายต่างๆ ต้องจำกัดตนเองติดต่อไปยังผู้บังคับบัญชาตามแนวตั้งเท่านั้น วิธีที่จะช่วยให้เกิดการติดต่อสื่อสารตามแนวนอนภายในองค์กรก็คือ การจัดตั้งคณะกรรมการโดยการให้มีส่วนร่วมประชุมประสานงานกัน ซึ่งแม้จะช่วยให้เกิดการติดต่อสื่อสารตามแนวนอนมีมากขึ้น แต่ก็ต้องระมัดระวังว่าปัญหาข้อยุ่งยากอันเกิดจากการใช้คณะกรรมการก็มีไม่น้อยเหมือนกัน ดังนั้นทางแก้ไขที่จะให้คณะกรรมการมีประสิทธิภาพ สามารถประสานงานประชุมและสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ได้ดีนั้นจึงควรปฏิบัติดังนี้

- 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประชุมให้ชัดเจน
- 2) การมีระเบียบวาระกำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เข้าประชุมได้ทราบถึงหัวข้อการประชุมต่างๆ
- 3) การมีกำหนดเวลาเพื่อกำกับให้การประชุมไม่เนิ่นนานออกไปจนหาข้อยุติไม่ได้

(ธงชัย สันติวงษ์ 2531:122-124)

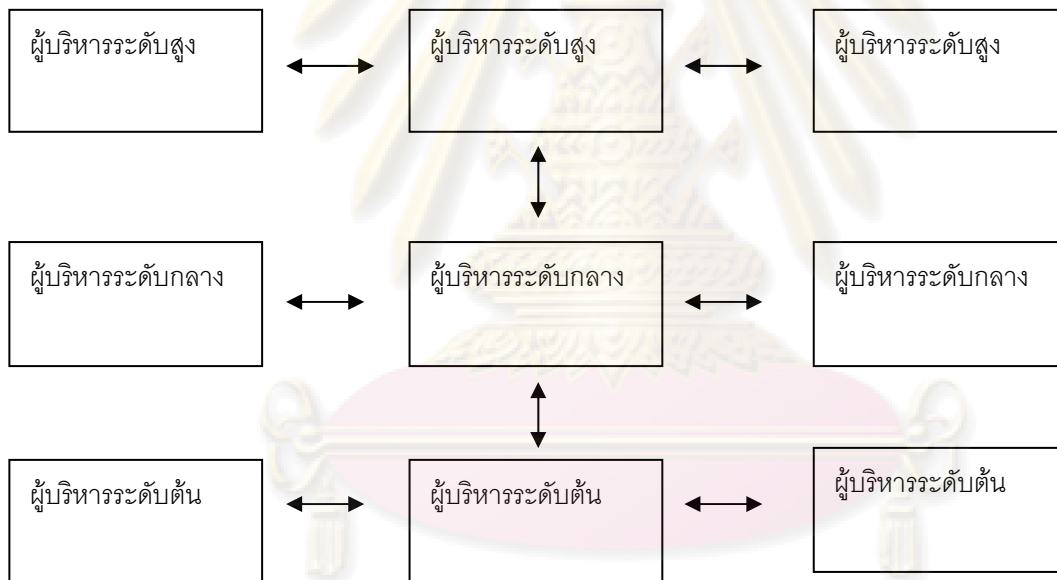
นอกจากการสื่อสารเพื่อการจัดการใน 3 รูปแบบแล้วนั้น เสนาะ ตีแยร์ (2541:340) ได้เสนอแนวคิดเพิ่มเติมอีกว่า การสื่อสารเพื่อการจัดการยังมีอีกรูปแบบหนึ่งคือ การสื่อสารในแนวไขว้โดยได้เสนอแนวคิดไว้ว่า การสื่อสารในแนวไขว้เป็นการสื่อสารที่มีความสำคัญในองค์กร เพราะบุคคลที่อยู่ต่างหน่วยงานกันจะต้องประสานงานกันเพื่อผลสำเร็จส่วนรวมของทั้งองค์กร จึงมีหลักการที่สำคัญ 3 ประการสำหรับการติดต่อสื่อสารในแนวไขว้คือ

1. ผู้ติดต่อกันจะต้องมีความรู้ความชำนาญในการสื่อสาร การจะใช้การสื่อสารต้องมีศิลปะและเลือกใช้ให้เหมาะสมซึ่งจะใช้เฉพาะงานที่เป็นการให้คำปรึกษาแนะนำหรืองานที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงาน

2. จะต้องให้ความสำคัญต่อการสื่อสารในแนวไขว้ ผู้ที่ใช้การสื่อสารประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นงานการช่วยเหลือให้คำแนะนำ ผู้ที่ทำหน้าที่ทางด้านนี้ได้แก่ งานฝึกอบรม งานวิจัย งานประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

3. ผู้บริหารระดับสูงจะต้องเห็นความสำคัญในบทบาทของพนักงานที่ทำงานให้ความช่วยเหลือแนะนำและยอมให้มีการใช้การสื่อสารในแนวไขว้ได้

ดังจะสามารถสรุปได้ว่าการสื่อสารในแนวไขว้นั้นเป็นการสื่อสารข้ามหน่วยงานกัน จากหน่วยงานหนึ่งกับอีกหน่วยงานหนึ่งไม่ว่าจะเป็นบุคคลระดับผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในระดับผู้ใต้บังคับบัญชาก็ได้



ภาพแสดงการติดต่อสื่อสาร 3 ระดับ คือจากบนลงล่าง จากล่างขึ้นบน และระดับเดียวกัน

ตัวแปรความสำเร็จในการสร้างวงโยธวาทิตให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นมิได้อาศัยแต่ภาวะความเป็นผู้นำของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตเพียงเท่านั้น ส่วนต่างๆของวงโยธวาทิตเช่น การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การแบ่งหน้าที่ในการฝึกซ้อม เปรียบเสมือนเป็นส่วนย่อยขององค์ประกอบหนึ่งที่ต้องมีการวางระบบ มีการใช้การสื่อสารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพทั้งผู้นำและผู้ตามเอง ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำกรอบแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารจัดการมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์การสร้างประสิทธิภาพแก่วงโยธวาทิตนอกเหนือจากภาวะความเป็นผู้นำดังที่ได้นำเสนอไปข้างต้นแล้วนั้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารกลุ่ม

การรวมตัวตั้งแต่สองคนขึ้นไปนั้น มาร่วมสนใจประเพณีปฏิบัติในสิ่งที่เป็นปกติฐาน และ จุดมุ่งหมายร่วมกันโดยที่ต่างก็มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันด้วย (ฉลอง ภิมยรัตน์ 2521:2) เราเรียกการรวมตัวเหล่านี้ว่า “กลุ่ม”

ประทุม ฤกษ์กลาง (ไม่ปรากฏปี: 69) กล่าวถึงการสื่อสารระหว่างบุคคลที่สำคัญอีก ประเภทหนึ่งคือ การสื่อสารระดับกลุ่มซึ่งถือเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ เนื่องจากกลุ่มถือเป็น ส่วนประกอบที่สำคัญของสังคม

ดังนั้นการรวมตัวของนักเรียนในสถานศึกษามากกว่าสองคนขึ้นไป มีความสนใจร่วมกันใน ด้านดนตรี และมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเป็นเพื่อน พี่ น้อง นั้นก็ย่อมเรียกว่า “กลุ่ม” และมีชื่อ เรียกกลุ่มนักเรียนเหล่านี้ว่ากลุ่มของนักเรียน วงโยธวาทิตในสถานศึกษา ดังนั้นจึงหลีกเลี่ยงมิได้ที จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มและพลวัตของกลุ่มเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์การ รวมตัวของกลุ่มนักเรียนที่มารวมตัวกันภายใต้ความสนใจร่วมกันในด้านดนตรีที่เรียกว่าวงโยธวาทิต ในสถานศึกษา

ความหมายและคุณลักษณะของกลุ่ม

SHEPHERD, DORWIN CARTWRIGHT AND ALVIN ZANDER (อ้างถึงในประทุม ฤกษ์กลาง: บริบทการสื่อสาร) ได้ชี้ให้เห็นข้อสันนิษฐาน 4 ประการของกลุ่มคือ

1. กลุ่มเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่มีอยู่ทั่วไปทุกๆที่
2. กลุ่มเป็นแหล่งรวมของแรงดันที่มีพลังมหาศาล ซึ่งสร้างประสิทธิภาพสูงสุดให้เกิดเกิด บุคคล
3. กลุ่มสามารถสร้างพลให้เกิดขึ้นได้ทั้งในทางบวกและทางลบ
4. ความเข้าใจในพลวัตกลุ่ม ช่วยให้สามารถควบคุมผลกระทบของกลุ่มให้เป็นไปตาม เจตนา

Feldman and Arnold ได้ให้ความหมายของคำว่ากลุ่มว่า กลุ่มนั้นหมายถึง คนตั้งแต่สอง คนขึ้นไปมารวมตัวกัน โดยมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. มีปฏิสัมพันธ์กัน (interact)
2. รับรู้ว่าคุณเองมีความสนใจและเป้าหมายร่วมกัน
3. มารวมตัวกันเพื่อความสำเร็จของกิจกรรมในการทำงาน

เถรินันท์ อนุวัชศิริวงศ์ (2534:18) ได้ให้ความหมายของกลุ่มว่าเป็นการชุมนุมกันของบุคคลมากกว่า 2 คนขึ้นไปที่มีเป้าหมายร่วมกัน และมีปฏิสัมพันธ์กันหรือมีการสื่อสารกัน

จากความหมายของคำว่า “กลุ่ม” ที่นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลายนั้น สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มเป็นการรวมตัวของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม เพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งที่มีเป้าหมายร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มนั่นเอง

กลุ่มมิได้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติสร้างขึ้นแต่เป็นการตั้งใจในการรวมตัวกัน เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในด้านใดด้านหนึ่งโดยเถรินันท์ อนุวัชศิริวงศ์ได้เสนอว่ากลุ่มมีธรรมชาติและมีคุณลักษณะดังนี้

ธรรมชาติและคุณสมบัติของกลุ่ม

1. สมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความคล้ายคลึงกัน หมายความว่า ความคิด พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มจะถูกเปลี่ยน หรือได้รับอิทธิพลจากการแสดงออกซึ่งความคิดและพฤติกรรมของสมาชิกคนอื่นๆภายในกลุ่ม
2. กลุ่มนั้นจะต้องมีการสื่อสารหรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก หมายถึง มีการตอบสนองต่อกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
3. สมาชิกในกลุ่มย่อมร่วมมือกันเพื่อจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์เดียวกัน ช่วยกันทำงานให้สำเร็จหรือหลีกเลี่ยงปัญหาต่างๆที่เห็นว่าจะเกิดขึ้น
4. กลุ่มเป็นส่วนหนึ่งของบรรทัดฐาน หรือความคาดหวังสำหรับทุกคนหรือส่วนใหญ่ภายในกลุ่ม บรรทัดฐานคือ มาตรฐานที่วางไว้ กลุ่มอาจจะกำหนดมาตรฐานทั้งด้านพฤติกรรม การมีส่วนร่วม การมีปฏิสัมพันธ์กัน หรือด้านอื่นๆบรรทัดฐานอาจหมายถึงบทบาทซึ่งเป็นหน้าที่ส่วนหนึ่งของบุคคลภายนอกกลุ่ม (เถรินันท์ อนุวัชศิริวงศ์ 2534: 20)

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฉลอง ภิรมย์รัตน์ (2521:2) ซึ่งได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของกลุ่มไว้ว่า ลักษณะของกลุ่มที่กระทำร่วมกันมีอยู่ 3 ประการคือ

1. มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน (Common Goal)
2. มีการติดต่อเกี่ยวข้องกัน (Interaction)
3. มีการปฏิบัติในบทบาทที่เป็นอันเดียวกัน (Common role)

จากคุณลักษณะของกลุ่มดังกล่าวจะมองเห็นว่าการรวมกลุ่มนั้นย่อมมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่หลากหลายในการรวมกลุ่มขึ้นมา ซึ่งก็ย่อมทำให้เกิดการจำแนกประเภทของกลุ่มออกไปอย่างหลากหลายเพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทการทำงานของกลุ่มดังเช่น

3.2 ประเภทของกลุ่ม (Types of Groups)

ในการรวมกลุ่มในแต่ละกลุ่มนั้นย่อมมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นกลุ่มจึงต้องมีการจำแนกเป็นประเภทต่างๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการมองเห็นถึงวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่ม กลุ่มที่แบ่งออกมาได้นั้นก็ขึ้นอยู่กับผู้แบ่งจะยึดอะไรเป็นหลัก เช่น บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม หรือโครงสร้างของกลุ่มเป็นหลัก

เจน วอร์เตอร์ ได้แบ่งกลุ่มออกเป็นลักษณะต่างๆ ออกเป็นคู่ๆ ดังนี้

1. กลุ่มปฐมภูมิและกลุ่มทุติยภูมิ (Primary and Secondary groups) การแบ่งกลุ่มแบบนี้ยึดถือถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มเป็นหลัก นั่นคือพิจารณาความเกี่ยวข้องของมากน้อย ชิดห่างของสมาชิกเป็นสำคัญนั่นเอง

1.1 กลุ่มปฐมภูมิ (Primary group) เป็นกลุ่มที่มีลักษณะการพบปะสังสรรค์อย่างเป็นกันเอง มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมาก มีการพบปะหน้าค่าตา(face to face) ระหว่างบุคคลต่อบุคคลกันอยู่เสมอ และมีการร่วมมือกันทำงานโดยไม่หวังผลประโยชน์เป็นที่ตั้งลักษณะของกลุ่มประเภทนี้คือ กลุ่มในครอบครัว การเล่นกันเป็นกลุ่มของเด็ก ของวัยรุ่น ของเพื่อนบ้านซึ่งมีความสนใจร่วมกันมีนิสัยใจคอคล้ายคลึงกัน กลุ่มเพื่อนสนิท เป็นต้น

1.2 กลุ่มทุติยภูมิ (Secondary group) กลุ่มประเภทนี้เป็นกลุ่มที่มีความสนใจเป็นพิเศษร่วมกัน (Special – interest groups) หรือกลุ่มที่มีสมาชิกมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นทางการ เช่น การรวมกลุ่มทางการเมือง ศาสนา กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มในวงการเดียวกัน กลุ่มครูในโรงเรียนเดียวกัน เป็นต้น กลุ่มนี้ไม่ขึ้นอยู่กับการทำงานพบปะเป็นรายบุคคล ถึงแม้ว่าจะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในกลุ่มก็ตาม การรวมกลุ่มกันมักมาจากหน้าที่ ไม่ได้มาจากความสัมพันธ์ส่วนตัว การแสดงพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีรากฐานมาจากนิสัย ทัศนคติ และบทบาทของบุคคลที่พัฒนามาจากการเป็นสมาชิกในกลุ่มปฐมภูมิ ตัวอย่างเช่น เด็กที่สร้างความรู้สึกมองโลกในแง่ร้ายมาตั้งแต่ยังเยาว์วัย มีความรู้สึกต่อต้านผู้ใหญ่ที่มีอำนาจ เด็กเหล่านี้เมื่อมาอยู่โรงเรียนก็จะมีปฏิกริยาต่อต้านครูผู้สอนหนังสือ แต่อย่างไรก็ตามบุคคลที่ได้รับการเสริมสร้างลักษณะต่างๆ จากกลุ่มปฐมภูมิก็ไม่มีโอกาสจะเข้ารับเอาความคิดในกลุ่มทุติยภูมิมาปรับปรุงตนเองเพื่อปรับเข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้ในระยะแรก บุคคลเข้าไปอยู่ในกลุ่มแบบทุติยภูมิอาจจะรู้สึกถึงความวิตกกังวล เพราะอาจจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของกลุ่มเสียใหม่ เมื่อเวลาล่วงเลยไปสักระยะหนึ่ง ความรู้สึกในเชิงต่อต้านหรือเชิงนิเสธ (Negative) จะค่อยๆ หายไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อกลุ่มสามารถทำให้

บุคคลในกลุ่มเกิดความรู้สึกพึงพอใจ เช่นการได้การยกย่องจากกลุ่มได้เข้าร่วมกิจกรรมและการได้มีเพื่อนฝูงที่เข้ากันได้เป็นอย่างดี เมื่อบุคคลเกิดความรู้สึกในเชิงยอมรับหรือเชิงนิมาน (Positive) ต่างกลุ่มแล้ว เขาก็จะรับเอาทัศนคติของกลุ่มทุกติญุมิมาเป็นของตนเองอย่างรวดเร็ว แทนที่จะมีทัศนคติเป็นแบบอื่นๆ ตัวอย่างเช่น ผู้หญิงไทยที่ได้รับการอบรมจากครอบครัวแบบไทย จะมองเห็นว่าการสูบบุหรี่และการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่ไม่ดีงาม เมื่อผู้หญิงคนนั้นเข้าไปทำงานในวงการธุรกิจขนาดใหญ่จะพบว่าบุคคลอื่นเขามองเรื่องเหล่านี้เป็นสิ่งธรรมดาในที่สุดก็จะล้มเลิกความคิดที่ได้รับมาจากบ้านและอาจจะแสดงพฤติกรรมดังกล่าวแล้วในบางโอกาส

นอกจากนี้ลักษณะของปฐมภูมิ ยังเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเป็นกลุ่มเล็กๆหรือเป็นกลุ่มย่อยที่แฝงอยู่ในกลุ่มทุกติญุมิก็ได้ เช่น กลุ่มครอบครัวอยู่ในกลุ่มของหมู่บ้าน กลุ่มเพื่อนสนิทอยู่ในกลุ่มของคนทั้งบริษัทหรือทั้งที่ทำงานเดียวกัน กลุ่มเด็กวัยรุ่น 3 คนอยู่ในกลุ่มทั้งโรงเรียน เป็นต้น

2.กลุ่มทางด้านสังคมและกลุ่มทางด้านจิตวิทยา (Sociogroups and Psyche groups) การแบ่งกลุ่มในลักษณะนี้มีรากฐานมากจากจุดมุ่งหมายของการจัดกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1.1 กลุ่มด้านสังคม (Sociogroup) กลุ่มประเภทนี้เป็นกลุ่มที่มีจุดมุ่งหมายไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลแต่ละบุคคล จุดมุ่งหมายส่วนใหญ่ในการรวมกลุ่มคือการทำงานบางอย่างร่วมกัน หรือในบางกรณีอาจจะเป็นการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่ได้กลุ่มทางสังคมได้แก่กลุ่มกรรมกร คณะกรรมการวารสารโรงเรียน เป็นต้น
- 1.2 กลุ่มด้านจิตวิทยา (Psyche groups) กลุ่มทางด้านจิตวิทยานั้นมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลมากกว่ากลุ่มทางด้านสังคม การเข้ามารวมกลุ่มของสมาชิกนั้นมาด้วยตนเองเพื่อจุดมุ่งหมายในการพบปะกับสมาชิกในกลุ่ม ตัวอย่างของกลุ่มทางด้านจิตวิทยาได้แก่ กลุ่มนักเรียนที่ชอบไปนั่งใต้ต้นไม้เพื่อพูดคุยกัน ซึ่งจะพูดอะไรก็ได้ไม่จำเป็นต้องเป็นการแก้ปัญหา ทุกคนมีความสุขเมื่อได้มาพบกันทำให้อารมณ์แจ่มใส

ระหว่างกลุ่มทางสังคมและกลุ่มทางจิตวิทยานั้น เราไม่สามารถแยกแยะออกจากกันได้โดยเด็ดขาด แต่มักจะเห็นว่ากลุ่มสองกลุ่มนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกันอยู่ ดังนั้นเรามักจะพบว่า สมาชิกในกลุ่มนั้นเป็นบุคคลที่มีชีวิตจิตใจ ด้วยเหตุนี้โครงสร้างของกลุ่มทางด้านจิตใจอาจจะพัฒนาขึ้นมาในกลุ่มทางด้านสังคมก็ได้ ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการจัดทำวารสารของโรงเรียนอาจจะหมดความสนใจในการทำวารสารต่อไป แต่บังเอิญมีความสุขในการพบปะสมาชิกอื่น จึงต้องทำงานต่อไป ในทำนองเดียวกันสมาชิกกลุ่มทางด้านจิตวิทยายบางคน มีปัญหาจากภายนอกกลุ่มก็นำปัญหามา

อภิปรายในกลุ่ม ทำให้กลุ่มต้องดำเนินการบางอย่าง กระบวนการดำเนินการนั้นอาจจะเป็นโครงสร้างของกลุ่มทางด้านจิตวิทยาก็ได้

ดังได้กล่าวแล้วว่ากลุ่มทั้งสองประเภทนี้ มีบางส่วนเกี่ยวข้องกันแยกกันไม่ออกโดยเด็ดขาด แต่ความแตกต่างกันเบื้องต้นระหว่างกลุ่มคือการเน้นความสำคัญของการมารวมกันในกลุ่ม กล่าวคือกลุ่มทางด้านสังคมจะเข้ากลุ่มด้วยเหตุผลของการทำงาน (Reason of Task) แต่กลุ่มทางด้านจิตวิทยาเขาร่วมกลุ่มด้วยเหตุผลของตนเองของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Reason of Interpersonal Relations) ในการทำงานเป็นกลุ่มนั้นจะต้องมองกลุ่มทางด้านสังคมและกลุ่มทางด้านจิตใจร่วมกัน เพราะจะต้องมีการระมัดระวังทางด้านความรู้สึกของบุคคลและจุดมุ่งหมายในการทำงานด้วย

2 กลุ่มที่เป็นระเบียบและกลุ่มที่ไม่เป็นระเบียบ (Organized and Un-Organized group)

2.1 กลุ่มที่เป็นระเบียบ (Organized group) กลุ่มประเภทนี้สมาชิกแต่ละคนจะแสดงบทบาทแตกต่างกันออกไป แต่จะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายซึ่งตั้งเอาไว้ การจัดกลุ่มประเภทนี้อาจจะมีตั้งแต่การจัดในระดับไม่เคร่งครัด จนกระทั่งการจัดอย่างมีกฎเกณฑ์อย่างมากมาย ถ้ากลุ่มมีผู้นำจะต้องถือว่ากลุ่มนั้นเป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพราะอย่างน้อยที่สุดบทบาทของสมาชิกจะต้องแตกแยกกันไป ความคาดหวังในสมาชิกแต่ละคนก็จะไม่เหมือนกัน ถึงแม้จะมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน

2.2 กลุ่มที่ไม่เป็นระเบียบ (Un-Organized group) ในกลุ่มประเภทนี้สมาชิกมีอิสระจากสมาชิกอื่นๆในกลุ่ม เพราะในกลุ่มที่เป็นระเบียบนั้น แต่ละบุคคลทำหน้าที่เฉพาะอย่าง รู้ว่าบุคคลอื่นมีความคาดหวังในตนเองอย่างไร แต่แต่ละคนจะได้รับการแบ่งภาระหน้าที่แตกต่างกันออกไปตามสถานการณ์ ในสถานการณ์กลุ่มที่ไม่เป็นระเบียบนั้นสมาชิกแต่ละคนไม่รู้ตนเองจะมีบทบาทอย่างไร จะมีหน้าที่ในการทำงานอย่างไรบ้างจึงทำให้มองว่ากลุ่มลักษณะนี้ไม่มีระเบียบแบบแผนเลย

กลุ่มที่มีความเป็นระเบียบจะขาดความยืดหยุ่น เพราะว่าจะมีพิจารณาเรื่องปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตามสมาชิกจะมีอิสรภาพในตนเองโดยไม่มีข้อโต้แย้งใดๆและความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันก็จะเป็นสิ่งที่สำคัญต่อกลุ่ม ในการทำงานจะมีการแบ่งหน้าที่ต่างๆ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสของแต่ละคนให้สามารถร่วมมือกับกลุ่ม ผลที่ตามมาคือ บุคคลแต่ละคนจะมีบทบาทเฉพาะและสมาชิกก็ได้รับความคาดหวังว่าจะต้องแสดงบทบาทเฉพาะเหล่านั้น ดังนั้นสำหรับสมาชิกแต่ละคน เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับกลุ่ม ถ้าหากบุคคลใดมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปมากก็จะยิ่งถูกกดดันมากขึ้น

ในทางตรงกันข้ามกลุ่มที่ไม่เป็นระเบียบมักจะมีความยืดหยุ่นมาก สมาชิกแต่ละคนมีเสรีภาพที่จะพัฒนาบทบาทของตนเองเท่าที่ตนเองพอใจ โดยความเป็นจริงแล้วบทบาทต่าง ๆ นั้นเป็นการสร้างขึ้นมาจากตัวเองเพื่อให้บุคคลอื่นชอบ ให้เหมาะสมกับความสามารถและอารมณ์ของตนเอง

4. กลุ่มที่สมาชิกรู้สึกว่าคุณอยู่ในกลุ่ม และกลุ่มที่สมาชิกรู้สึกว่าคุณอยู่นอกกลุ่ม (In-group and Out-group)

4.1 กลุ่มที่มีสมาชิกรู้สึกว่าคุณอยู่ในกลุ่ม (In-group) กลุ่มประเภทนี้เป็นกลุ่มที่สมาชิกมีความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกอยากเป็นเจ้าของกลุ่ม มีความสุขที่จะได้ทำงานร่วมกับบุคคลในกลุ่ม ดังนั้นสมาชิกจึงมีความคิดอยู่เสมอว่า ตัวเขาเองอยู่ในกลุ่ม เมื่อมีการทำงานทุกคนจะมีทัศนคติแบบเห็นอกเห็นใจ มีมิตรภาพต่อเพื่อนร่วมงานซึ่งจะเป็นผลดีอย่างยิ่งต่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

4.2 กลุ่มที่สมาชิกรู้สึกว่าคุณอยู่นอกกลุ่ม (Out-group) กลุ่มประเภทนี้เป็นกลุ่มที่สมาชิกมีความไม่ภาคภูมิใจในกลุ่ม ไม่อยากเป็นสมาชิก ไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ดังนั้นสมาชิกจึงมีความคิดว่า ตัวเขาเองไม่อยู่ในกลุ่ม (Out-group) เมื่อมีการทำงานร่วมกัน สมาชิกจะไม่รู้สึกเห็นอกเห็นใจ ไม่ชอบกลุ่ม รู้สึกตัว รู้สึกหงุดหงิดอยู่เสมอ ดังนั้นการทำงานของกลุ่มจะไม่ได้ผลดี (Waters, 1960:10-15

อ้างถึงใน วินิจ เกตุขำและ คมเพชร ฉัตรศุภกุล, 2522:4-8)

ในส่วนของการแยกประเภทของกลุ่มนั้นก็ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้จำแนกประเภทของกลุ่มออกเป็นประเภทต่างๆดังที่ได้ปรากฏข้างต้น นอกจากนี้ยังมีการจำแนกประเภทของกลุ่มเป็นประเภทต่างๆอีกคือ

Brooks (อ้างถึงใน ถิรพันธ์ อนุวัชศิริวงศ์, 2534:22-23) ได้แยกกลุ่มออกเป็น 5 ประเภทคือ

1. กลุ่มปฐมภูมิ (Primary Group) ได้แก่กลุ่มครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท
2. กลุ่มลำลอง (casual group) ได้แก่กลุ่มที่มารวมตัวกันอย่างไม่เป็นพิธีรีตอง ไม่มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำงานใดๆเฉพาะเจาะจง เช่น สภากาแฟ กลุ่มพบปะกันในร้านอาหาร
3. กลุ่มศึกษา (Educational group) ได้แก่กลุ่มที่รวมตัวกันด้วยวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงเพื่อเพิ่มพูนความรู้ เช่น กลุ่มศึกษาศิลปวัฒนธรรมไทย
4. กลุ่มบำบัด (Therapeutic group) ได้แก่ กลุ่มที่เกิดขึ้นเพื่อใช้เป็นกระบวนการแนะแนวหรือแก้ไขปัญหาทางจิตใจหรือพฤติกรรมของบุคคล เช่น กลุ่มบำบัดปัญหา ยาเสพติด กลุ่มจิตบำบัด

5. กลุ่มแก้ปัญหา (Problem-solving group) ได้แก่กลุ่มที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจง เพื่อทำหน้าที่แก้ปัญหา ดำเนินการติดตาม ประเมินผล เช่น คณะกรรมการการแก้ไข และปรับปรุงปัญหาจราจรในกรุงเทพมหานคร

อิรณันท์ อนวัชศิริวงศ์ (2534:22-23) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจำแนกประเภทของกลุ่มไว้ว่าสามารถจำแนกได้เป็นประเภทกว้างๆได้ 2 ประเภท คือ

1. กลุ่มที่เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการ เป็นกลุ่มที่ได้รับมอบหมายภารกิจ ระบุวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน พร้อมทั้งขอบข่ายของอำนาจหน้าที่ กำหนดตัวสมาชิกนี้มักเกิดจากความต้องการขององค์กรหรือหน่วยงาน เช่น คณะทำงาน คณะอนุกรรมการ ฯลฯ
2. กลุ่มที่เกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ เป็นกลุ่มที่คนหลายๆคนหรือหลายฝ่ายมารวมตัวเอง อาจมีวัตถุประสงค์เพื่อการทำงานหรือไม่ใช่เพื่อการทำงานก็ได้ ในการรวมตัวที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงานมักจะขึ้นอยู่กับความสนใจและความพอใจของแต่ละคน เช่น กลุ่มเสวนา กลุ่มอาสาพัฒนาฯลฯ

Dominic A. Infante, Andrew S. Rancer, Deanna F. Womack (2003:218-219)

ได้แยกประเภทของกลุ่มออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. กลุ่มที่มุ่งภาระหน้าที่ของงานหรือกลุ่มเพื่อการแก้ไขปัญหา
2. กลุ่มเพื่อการบำบัด
3. กลุ่มที่มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
4. กลุ่มเพื่อการเรียนรู้

จะเห็นได้ว่าประเภทของกลุ่มถูกแบ่งเป็นประเภทต่างๆอย่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย สภาวะ และบริบทของกลุ่มนั้นๆว่าจะสามารถจำแนกกลุ่มของตนเองได้เป็นประเภทใด การรวมตัวกันเป็นกลุ่มนั้นมีได้หมายความว่าสามารถสร้างขึ้นมาได้อย่างทันที ต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาของกลุ่มเพื่อให้เป็นกลุ่มอย่างสมบูรณ์แบบ

ระยะการพัฒนาของกลุ่ม

1. ระยะก่อตั้ง (Forming Stage)

เป็นระยะที่คนเพิ่งมารวมตัวกัน แต่ละคนต่างก็มีความรู้สึกที่ตนเองเป็นศูนย์กลางเป็นคนสำคัญ สภาพของกลุ่มยังรวมกันไม่ติด ยังไม่มีหัวหน้าหรือผู้นำเกิดขึ้น ทุกคนยังสงวนท่าที แต่คาดว่าคนจะเป็นหัวหน้าจะต้องเก่งกว่าตน ทุกคนพยายามที่จะแสดงให้คนอื่นรู้จักและยอมรับ บางทีอาจเรียกว่า ระยะที่มีการแข่งขัน และศูนย์กลางอยู่ตนเอง (Individually Center or Competitive phase)

2. ระยะเวลาเลี้ยวหัวต่อ (Storming Stage)

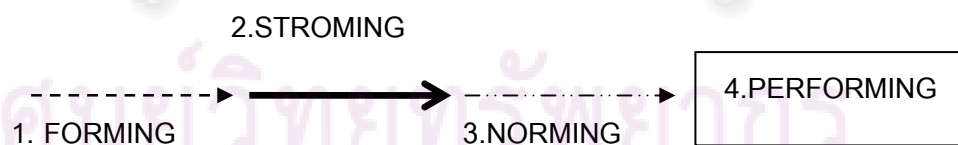
เป็นระยะที่แต่ละคนยังไม่ยอมตกลงกันได้ คอยจับผิดและคอยโต้แย้งโต้เถียงกัน ความรู้สึกของสมาชิกจะเกิดความคับข้องใจหรือขัดแย้งในใจ เพราะไม่รู้ว่าเอาอย่างไรดี ถ้ายังไม่มีผู้นำต่างก็พยายามจะเป็นผู้นำ ถ้าได้ผู้นำหรือมีผู้นำแล้วก็มักจะตำหนิ เป็นปฏิปักษ์และคอยจับผิดผู้นำ ซึ่งงานจะยังไม่สำเร็จลงได้เลย ถ้ากลุ่มยังอยู่สภาพแบบนี้ บางครั้งถ้าหมดเวลาเสียก่อน จะต้องใช้เวลามารวมกลุ่มกันต่ออีกบางที่อาจจะเรียกว่า ระยะเวลาแห่งความขัดแย้งหรือความคับข้องใจ (Conflict and Frustration phase)

3. ระยะยินยอม (Norming Stage)

เป็นระยะที่สมาชิกเริ่มแก้ไขข้อบกพร่องในทางลบของตนเอง เพราะได้เรียนอะไรจากกลุ่มมากขึ้น เช่น คนพูดมากก็พูดน้อยลง ใช้อารมณ์มากก็ลดลง ยินยอมรับผิดชอบและหาทางแก้ไข อาจจะเป็นเพราะได้ข้อคิดจากสมาชิกหลายๆคน จำนด้วยเหตุผล ได้แนวคิดหรือบรรทัดฐานที่เป็นกลางๆของกลุ่มมากขึ้น ซึ่งเสมือนค้นพบปทัสฐาน (Norm) ของกลุ่มขึ้นแล้ว ทุกคนพยายามปฏิบัติตามกันมากขึ้น บางที่อาจเรียกว่า ระยะเวลาที่กลุ่มมีความสามัคคีกลมเกลียว (Group harmony phase)

4. ระยะเวลาปฏิบัติการ (Performing Stage)

เป็นระยะที่สมาชิกร่วมมือประสานงานกันเป็นอย่างดี สามารถดำเนินการไปตามเป้าหมายของกลุ่ม มีผลงานของกลุ่มออกมา สมาชิกจะยึดพลังของกลุ่มเป้าหมายของกลุ่มเป็นสำคัญ อดทนต่อการขัดแย้งมากขึ้นซึ่งช่วยให้พัฒนาตนเองไปด้วย บางที่เรียกว่า ระยะเวลาที่มีผลงานและยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง (Group-centered productive phase)



ระยะเวลาพัฒนาการของกลุ่ม

2.3 การสื่อสารในกลุ่ม

หน้าที่และบทบาทการสื่อสารกลุ่ม

หน้าที่ของการสื่อสารกลุ่มเกิดจากปัจจัยหลายประการเช่น เพื่อการเรียนรู้ เพื่อการบำบัด เพื่อการโน้มน้าวใจ เพื่อสร้างสัมพันธภาพ เพื่อขจัดความขัดแย้ง เพื่อพิพากษา เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามหน้าที่โดยทั่วไปของการสื่อสารกลุ่มนั้นจะสามารถแบ่งได้เป็น เพื่อเสาะหาข้อเท็จจริง เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อคิดเห็น เพื่อการตัดสินใจและเพื่อการการแก้ปัญหา ซึ่งแต่หน้าที่ของการสื่อสารกลุ่มนี้ก็มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ไม่สามารถแยกจากกันได้เด็ดขาด เช่น ในการจะแก้ปัญหา ก็ต้องมีการเสาะหาข้อเท็จจริง แลกเปลี่ยนความคิด รวมทั้งร่วมกันตัดสินใจ และเป้าหมายของกลุ่มที่ยกตัวอย่างไว้ข้างต้นล้วนต้องใช้หน้าที่ของการสื่อสารกลุ่มเหล่านี้เป็นองค์ประกอบ (ทริแนนท์ อนุวัชศิริวงศ์และสุกัญญา สมไพบูลย์ 2547: 15)

หน้าที่และบทบาทในการสื่อสารกลุ่มนั้นมีมากมายหลายประการแต่สามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. เพื่อหาข้อเท็จจริง (fact finding) คือการที่สมาชิกมารวมตัวกันเพื่อค้นหาข้อเท็จจริง และมีหน้าที่ที่จะรายงานผลต่อองค์กรหรือที่ฝ่ายที่แต่งตั้งกลุ่มเพื่อทำหน้าที่นั้นขึ้นมา โดยการแบ่งงานของสมาชิกในกลุ่มให้แต่ละทำ อาจจะแยกกันทำแล้วนำผลงานมารวมกันหรืออาจจะร่วมมือกันทำงานนั้น เช่น การทำงานของพนักงานสืบสวนคดีต่างๆ หรือคณะกรรมการสอบสวนการทุจริตในหน่วยงานราชการและเอกชน
2. เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและข้อคิดเห็น (information sharing) ลักษณะของการแลกเปลี่ยนข่าวสารนี้อาจจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ แล้วแต่วัตถุประสงค์และการให้ความสำคัญของสมาชิก เช่น การประชุมกลุ่มของพนักงานระหว่างผู้บังคับกับผู้ใต้บังคับบัญชา ระหว่างพนักงานระดับเดียวกัน เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลใหม่ๆหรือช่วยกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นที่กลุ่มกำหนดขึ้น รวมทั้งการไขข้อข้องใจของสมาชิกในกลุ่มให้เข้าใจตรงกัน

การบรรยายสรุปก็เป็นประเด็นหนึ่งของการให้ข้อมูลข่าวสาร เพราะเป็นการปูพื้นฐานความเข้าใจต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ยาก ซับซ้อน ให้กับผู้ฟัง เช่น การพานิสิตนักศึกษาไปเยี่ยมชมหน่วยงานต่างๆก่อนที่จะพาชมของจริงก็มีการบรรยายสรุป

3. เพื่อแก้ปัญหา (problem solving) เมื่อมีเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือกรณีเร่งด่วนต่างๆที่สมาชิกต้องช่วยกันแก้ปัญหา กลุ่มอาจมีการเรียกร่วมประชุมเพื่อระดมสมอง หรือสั่งการให้สมาชิกช่วยกันทำการบ้านเพื่อค้นข้อมูลต่างๆในการนำมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งจะได้ทางเลือกที่ดีกว่าการที่มอบหมายให้ใครคนใดคนหนึ่งเป็นคนคิดคน

เดียว เช่น เมื่อเกิดปัญหาผลิตสินค้าไม่ทันตามความต้องการของตลาด ฝ่ายผลิตเองก็อาจมีการเรียกประชุมเพื่อแก้ปัญหา และอาจได้ทางออกให้สมาชิกทำงานล่วงเวลาหรือนำงานไปทำที่บ้าน โดยสมาชิกเหล่านั้นได้ร่วมหารือและสมัครใจ ไม่ใช่เป็นคำสั่งของผู้นำกลุ่มโดยไม่มี การสื่อสารหรือแจ้งให้สมาชิกทราบ

4. เพื่อตัดสินใจ (decision making) จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการ ค้นหาข้อเท็จจริงการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือการแก้ปัญหาที่ตามต่างต้องใช้การตัดสินใจทั้งสิ้น การประชุมหรือการสื่อสารเพื่อตัดสินใจกลุ่มจึงเป็นการหาข้อยุติของประเด็นต่างๆ อาทิ การประชุมคณะกรรมการ การประชุมปรึกษา การประชุมกลุ่มทำงาน ซึ่งสมาชิกกลุ่มจะช่วยกันในการวิเคราะห์สถานการณ์วางแผนหรือนโยบายพิจารณาดีด มองถึงแนวโน้มที่จะเกิดในอนาคตเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดของกลุ่ม

เป้าหมายและบทบาทของสมาชิกในการสื่อสารกลุ่ม

1.เป้าหมายในการสื่อสารกลุ่ม

โดยปกติในการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดการร่วมมือและการชี้ให้เห็นบทบาทหน้าที่ของเหล่าสมาชิกเพื่อที่จะทำให้เกิดการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งจุดแรกเริ่มก่อนที่จะเป็นเป้าหมายรวมของกลุ่ม คนเราก็มักจะมีเป้าหมายส่วนตัวอยู่แล้ว ซึ่งลักษณะของเป้าหมายดังกล่าวเราสามารถแบ่งได้เป็นสองอย่างคือ

- 1.1 เป้าหมายของปัจเจกบุคคล (personal goal) อันหมายถึงสิ่งที่บุคคลพยายามทำให้สำเร็จเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ตนเองตั้งไว้
- 1.2 เป้าหมายกลุ่ม (group goal) คือสิ่งที่กลุ่มพยายามทำให้ได้มาในสิ่งที่สมาชิกต้องการ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มต้องช่วยกันคิด ตัดสินใจดำเนินกระบวนการและแบ่งงานกันทำ

2.บทบาทของกลุ่ม

2.1 บทบาทกลุ่มทำงาน (group task roles) เป็นลักษณะบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน สมาชิกในกลุ่มมีหน้าที่ในการเลือก กำหนด วางจุดประสงค์และร่วมกันแก้ปัญหา

2.2 บทบาทในการสร้างและธำรงรักษากลุ่ม (group building and maintenance) หมายถึงการรวมตัวของสมาชิก โดยรักษาสภาพ อารมณ์ สังคมในกลุ่มให้อยู่ในสถานะที่สมดุลอันส่งผลให้สมาชิกมีความสุข เห็นความสำคัญของกันและกัน และพร้อมจะช่วยเหลือกันให้กลุ่มประสบความสำเร็จได้

2.3 บทบาทที่เป็นปัจเจก (individual roles) บางครั้งสมาชิกในกลุ่มจะยึดบทบาทที่สนองต่อความต้องการของตนหรือทำตามความพึงพอใจของตนบ้าง ซึ่งบทบาทดังกล่าวนั้นอาจจะให้ทั้งผลดีและผลเสียเกิดขึ้นในกลุ่มบทบาทดังกล่าวเรียกว่า บทบาทที่เป็นปัจเจก

อิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์ (2534:30-37) กล่าวว่านอกจากบทบาทที่เป็นปัจเจกหรือบทบาทเฉพาะตัวดังกล่าวแล้ว ยังมีอีกหลายบทบาทที่สมาชิกใช้ตนเองเป็นศูนย์กลางในการแสดงบทบาท ซึ่งจะเป็นบทบาทหน้าที่พบเห็นเสมอในการสื่อสารกลุ่ม ที่เราพึงทำความเข้าใจและหาแนวทางปรับปรุงพฤติกรรมของแต่ละประเภท ดังนี้

1. ประเภทวิตกกังวล (the anxious participant) สมาชิกประเภทนี้จะมีความกลุ่มใจ กระวนกระวาย ทำให้คนอื่นรู้สึกเครียดตามไปด้วย ซึ่งจะถ่วงความเจริญก้าวหน้าของสมาชิกคนอื่นหรือของกลุ่ม ดังนั้นคนอื่น ๆ ในกลุ่มควรช่วยกันสร้างความมั่นใจและให้กำลังใจคนประเภทนี้ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานร่วมกันในกลุ่ม

2. ประเภทวางอำนาจ (the authoritarian) คนประเภทนี้ต้องการเป็นคนใหญ่คนเดียวภายในกลุ่มและให้ทุกคนอยู่ภายใต้อำนาจของตน สมาชิกทุกคนควรจะต้องแบ่งงานให้เท่าเทียมกัน และไม่ยอมรับอำนาจของผู้ที่ชอบวางอำนาจ พฤติกรรมจากบทบาทดังกล่าวก็จะหมดไป

3. ประเภทนิ่งเงียบ (the silent participant) คนประเภทนี้มักมีความกังวลใจหรือความกลัวในการสื่อสาร ดังนั้นจึงนิ่งเงียบไม่ถามตอบหรือแสดงความคิดเห็นใดๆ เพื่อความปลอดภัยของตน ดังนั้นจึงไม่มีใครรู้ความมิด ความรู้สึกที่แท้จริงของเรา สมาชิกคนอื่น ๆ ควรกระตุ้นหรือพยายามให้เขามีส่วนร่วมและไม่หัวเราะเยาะในความผิดพลาดของเขา

4. ประเภทใช้ปัญญา (the intellectual participant) สมาชิกประเภทนี้มักจะให้ความสำคัญของเหตุผลมากกว่าอารมณ์ซึ่งเป็นการดีในการที่จะตัดสินใจหรือแก้ปัญหาต่างๆ แต่บางครั้งการสร้างอารมณ์ร่วมและอารมณ์ที่พึงปรารถนาก็จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการสื่อสารกลุ่มครั้งนั้นๆ ด้วย

5. ประเภทรู้ทุกอย่าง (the know-it-all-participant) คนพวกนี้คิดว่าตนเองรู้มาก ดังนั้นจะไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ต้องการจะเอาชนะและไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับคนในกลุ่ม ดังนั้นต้องตั้งเป้าหมายที่แน่ชัดในการสนทนา ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบเสมอกัน เพื่อให้คนที่คิดว่าตนเองรู้มากกว่าใครทราบว่าได้เป็นเช่นนั้น แล้วมารับผิดชอบในส่วนของตน รวมทั้งรับฟังผู้อื่น

6. ประเภทนำท่วมทุ่ง (the verbose participant) คือคนที่พูดมากแต่ไม่ได้สาระหรือใจความอะไร ซึ่งเขาต้องการการยอมรับจากกลุ่ม ถ้ากลุ่มสร้างความรู้สึกยอมรับและต้องการเขา เขาจะแสดงความคิดและความรู้สึกที่แท้จริงได้

7. ประเภทลูกขุนพลอยพยัก (the conformist) สมาชิกพวกนี้ไม่ชอบแสดงความคิดเห็นเองแต่พยายามคล้อยตามผู้อื่น วิธีแก้ไขก็อาจจะสร้างแรงจูงใจหรือเสนอรางวัลให้เขาแสดงความคิดเห็นที่แท้จริงออกมา

8. ประเภทไม่ยอมตัดสินใจ (the indecisive participant) คนพวกนี้ไม่ชอบตัดสินใจข้อเสนอของกลุ่มเพราะกลัวปัญหาความผิดพลาด ดังนั้นกลุ่มต้องมอบหมายงานให้รับผิดชอบและกำหนดวันส่งเพื่อเป็นการให้เขากลับมาที่ตัดสินใจและลงมือทำ

9. ประเภทชิงดีชิงเด่น (the rival participant) คนเหล่านี้ชอบจุดประเด็นให้ทุกเรื่องกลายเป็นการแข่งขันเพื่อการแพ้-ชนะ ทั้งหมด ทั้งที่การโต้แย้งในกลุ่มนั้นต้องการผลลัพธ์เพื่อการตัดสินใจหรือการแก้ปัญหามากกว่าดูว่าใครเก่งกว่าใคร การพัฒนาความผูกพันและความสามัคคีในกลุ่ม ตั้งเป้าหมายร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมอาจจะช่วยคนประเภทนี้เปลี่ยนใจมาร่วมมือ แทนการแบ่งแยกในกลุ่ม

10. ประเภทขี้ระแวง (the cynic) คนประเภทนี้จะไม่ไว้วางใจใครในกลุ่ม กลัวว่าจะเป็นการเล่นละครหรือการไม่จริงใจ จึงพยายามเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือการพูดแสดงความคิดเห็นน้อยที่สุด

11. ประเภทตลกไปกษา (the comedian) เป็นคนที่ชอบทำอะไรเป็นเล่นไปเสียหมด ไม่ชอบจริงจังและชอบให้ตนเองเป็นคนโดดเด่นภายในกลุ่ม ซึ่งก็เป็นการดีในการช่วยสร้างความครื้นเครงให้สมาชิกในกลุ่มแต่ถ้ามากเกินไปก็จะเป็นการถ่วงความเจริญของกลุ่ม

เยาวยุค เดชคุปต์และทิสนา แชมมณีได้ให้กล่าวถึงบทบาทของสมาชิกในกลุ่มเพิ่มเติมว่าสามารถแยกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. บทบาทเกี่ยวกับการทำงาน (Task Function) เป็นบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน โครงการ หรือปัญหาต่างๆที่กลุ่มกำลังกระทำอยู่ รวมทั้งเรื่องราวที่กลุ่มกำลังอภิปรายถกเถียงกันและจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานด้วย
2. บทบาทในการรวมกลุ่ม (Maintenance Function) หมายความว่าถึงบทบาทต่างๆที่มีผลทำให้กลุ่มรวมกันและดำเนินการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายต่างๆร่วมกันได้สำเร็จ
3. บทบาทเฉพาะตน (Self-Oriented Function) คือบทบาทของสมาชิกแต่ละคน ซึ่งถ้ามีมากเกินไปก็อาจลดประสิทธิภาพของกลุ่มหรือทำให้กลุ่มแยกกันได้ถ้าบทบาทของแต่ละคนไม่ประสานกันหรือสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกลุ่ม(เยาวยุค เดชคุปต์และทิสนา แชมมณี 2522:123-124)

สามารถกล่าวได้ว่าภายในกลุ่มหนึ่งกลุ่มนั้นประกอบด้วยบทบาทของสมาชิกแต่ละคน เป็นอยู่อย่างหลากหลายและมากกว่าหนึ่งบทบาทอย่างแน่นอน การรับทราบถึงบทบาทของสมาชิกแต่ละที่เป็นอยู่นั้นถือเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับกลุ่มได้เป็นอย่างดี เพราะการจัดการให้เหมาะสมกับบทบาทของแต่ละคนที่เป็นอยู่นั้นจักได้เป็นไปอย่างแนบเนียนและสร้างความขัดแย้งภายในกลุ่มหรือระหว่างสมาชิกในกลุ่มน้อยที่สุด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการร่วมกันทำงานของกลุ่ม

4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวงโยธวาทิตและดนตรี

4.2 ประวัติความเป็นมาของวงโยธวาทิตในประเทศไทย

พูนพิศ อมาตยกุล (อ้างถึงในอดิชาติ เจริญพาโชค 2547:29-32) กล่าวถึงความเป็นมาของวงโยธวาทิตในประเทศไทยว่า วงโยธวาทิตเริ่มขึ้นในประเทศไทยครั้งในสมัยรัชกาลที่ 4 ในหน่วยงานของกองทัพบก โดยเริ่มต้นจากการนำเครื่องดนตรีมาใช้ในหน่วยทหารเกณฑ์หัดอย่างฝรั่ง ซึ่งก่อตั้งเมื่อประมาณปี พ.ศ.2539 เพื่อให้เตรียมนักดนตรีในการเคารพธง ตลอดจนแสดงความเคารพนายทหารชั้นผู้มียศใหญ่ โดยมีร้อยเอก อิมเปย์ (Impey) นายทหารชาวอังกฤษ เป็นผู้ฝึกสอนต่อมาได้จัดตั้งทหารแถวหน้าขบวนเสด็จคือ “กรมทหารม้า” เพื่อบรรเลงเพลงถวายพระเกียรติยศ สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (คือ เพลงสรรเสริญพระบารมี แต่สมัยนั้นใช้เพลง God save the Queen ซึ่งเป็นเพลงสรรเสริญพระบารมีของประเทศอังกฤษ ในการบรรเลงแทน เพราะเนื่องจากยังไม่มีการประพันธ์เพลงสรรเสริญพระบารมีตามที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน)

ในเดือนมีนาคม พ.ศ.2413 ขณะนั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทางชลมารค ประพาสเกาะสิงคโปร์ซึ่งอยู่ในอารักขาของอังกฤษ แล้วเลยต่อไปอิตาลีเวีย ประเทศชวา ซึ่งอยู่ในอาณัติของฮอลันดา เมื่อเสด็จพระราชดำเนินถึงเกาะสิงคโปร์นั้น กองทหารเกียรติยศอังกฤษ ก็บรรเลงเพลง God save the Queen ถวายเป็นเพลงต้อนรับ ซึ่งคนไทยก็ไม่ได้รู้สึกแปลกใจอะไรเพราะเป็นเพลงที่คุ้นเคยมานาน แต่เมื่อก่อนจะเสด็จถึงเกาะชวา กองทหารเกียรติยศของฮอลันดา ก็มาขอเพลงค่านับของไทยเพื่อบรรเลงรับเสด็จ “ตอนนี้เองที่คนไทยเราเริ่มรู้สึกถึงความสำคัญของเพลงค่านับ อันได้แก่ เพลงสรรเสริญพระบารมี เป็นเพลงที่แสดงถึงความเอกราชและชาติภูมิของไทยเราโดยแท้ เหตุการณ์นั้น ทำให้คนไทยเราต้องคิดจัดแถวทหารขึ้น รวมทั้งหาเพลงสรรเสริญพระบารมีไว้เป็นของเราเอง”

ต่อมา ภายหลังจากเสด็จกลับจากเมืองนอกนั้น ได้มีครูแถวชาวเยอรมันชื่อ เวสเตอร์ เฟล และครูแถวชาวฮอลันดา ชื่อ เฮ วูดเซน เข้ามาสอนทหารมหาดเล็ก โดยพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้พระเจ้าน้องยาเธอพระองค์เจ้าสุขสวัสดิ์ (กรมหมื่นอดิศรอุดมเดช) ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บังคับกองแถวทหารมหาดเล็กเป็นพระองค์แรก ต่อมาพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้กรมพระยา

ดำรงราชานุภาพ ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บังคับกองแถววงทวารมหาราชเล็ก องค์ที่ 2 หลังจากนั้นงานด้านตรวจหรือวงโยธวาทิตก็มีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ โดยนอกจากภารกิจหลักในงานราชการแล้ว ยังมีการบรรเลงให้ประชาชนฟังเป็นประจำด้วย

4.3 วงโยธวาทิตในสถานศึกษา

วงโยธวาทิต เข้ามามีบทบาทในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นเวลานาน โดยมีหลักฐานว่า พ.ศ. 2461 กองตรวจกรมเสื่อป่าพรานหลวงและม้าหลวง ได้จัดตั้งขึ้นเป็นกองตรวจ 2 หน่วยต่างกัน เพื่อประกอบกิจกรรมของเสื่อป่า (วัฒน์ เกิดสว่างและคนอื่นๆ อ้างถึงในสิทธิ สิทธิการุณย์ 2545:20) เมื่อมีการแข่งขันกีฬานักเรียนส่วนใหญ่ใช้วงโยธวาทิตเดินแถวนำขบวนนักกีฬาเพื่อความครึกครื้นเร้าใจ แรงกระตุ้นเพื่อให้เกิดการรวมพลัง ในระยะแรกมักเรียกทับศัพท์ว่า วง “พาเหรด” ต่อมากรมพลศึกษาร่วมกับธนาคารไทยจัดให้มีการประกวดวงดุริยางค์ลูกเสือ โดยของความเห็นชอบของศาสตราจารย์นายแพทย์บุญสม มาร์ติน อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และปีต่อมากรมพลศึกษาจึงเปลี่ยนชื่อเป็น “การประกวดวงโยธวาทิต” (กรมพลศึกษา 2534 อ้างถึงในสิทธิ สิทธิการุณย์ 2545:20) คำว่า “โยธวาทิต” จึงเป็นที่แพร่หลายอีกครั้งหนึ่งหลังจากที่ได้ใช้ศัพท์ดนตรีประเภทนี้อย่างผิดๆมาเป็นเวลาช้านาน จนกล่าวได้ว่าคำเรียกชื่อตามความเคยชิน เช่น วงตรวจหรือวงดุริยางค์ ซึ่งถ้าศึกษาด้านองค์ประกอบของเครื่องดนตรี จะพบว่าตรวจนั้นมีเครื่องดนตรี 2 ตระกูลคือ เครื่องลมทองเหลืองและเครื่องประกอบจังหวะ ส่วนวงดุริยางค์มีเครื่องดนตรีครบทั้ง 4 ตระกูลคือ เครื่องสาย เครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง และเครื่องประกอบจังหวะ ประวัติความเป็นมาของวงโยธวาทิตที่กล่าวมาแล้วจึงเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า “วงโยธวาทิต” เป็นศัพท์ที่มีองค์ประกอบของเครื่องดนตรี 3 ตระกูลคือ เครื่องเป่าลมไม้ เครื่องเป่าทองเหลือง และเครื่องประกอบจังหวะ ส่วนประโยชน์ที่ได้รับนอกเหนือจากการใช้งานในกิจกรรมต่างๆแล้ว วงโยธวาทิตยังช่วยพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งยังส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สร้างความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ เป็นการแสดงซึ่งศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม เป็นการสร้างค่าของเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และสามารถนำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ในอนาคต

กิจกรรมวงโยธวาทิตได้เจริญก้าวหน้ามาโดยตลอด ทั้งนี้เพราะการจัดการประกวดซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนามาตรฐานการบรรเลงของวงโยธวาทิตให้มีขีดความสามารถสูงขึ้น วงดุริยางค์ลูกเสือที่ก่อตั้งเป็นวงแรกของประเทศไทยคือ วงดุริยางค์ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (ก่อตั้งระหว่างปี พ.ศ. 2460-2470) ภายหลังจากการตั้งกองเสื่อป่าในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ต่อมาในปี 2500 ซึ่งเป็นปีที่รัฐบาลในยุคของจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เตรียมการฉลอง 25 พุทธศตวรรษ จึงได้รับจัด

งบประมาณส่วนหนึ่งให้กระทรวงศึกษาธิการจัดซื้อเครื่องดนตรี โดยมอบหมายให้อาจารย์พระเจน ดุริยางค์ซึ่งขณะนั้นท่านประจำอยู่แผนกดุริยางค์กรมตำรวจ เป็นผู้จัดวางรูปแบบของวงและจัดซื้อ เครื่องดนตรีมืองให้โรงเรียนของรัฐบาล จำนวน 10 แห่งทั่วประเทศคือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนสมเด็จเจ้าพระยา โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี โรงเรียนประจำจังหวัดนครสวรรค์ โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย จังหวัดนครราชสีมา โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดนครศรีธรรมราช โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี โรงเรียน ประจำจังหวัดขอนแก่น และโรงเรียนประจำจังหวัดภูเก็ต (สวัสดิ์ เงินแย้มและสุกรี จกรวรรณ อ้างถึง ในสิทธิ สิทธิการุณย์ 2545:21)

4.4 การประกวดวงดุริยางค์ลูกเสือครั้งแรกในประเทศไทย

ยุคแรก (พ.ศ. 2501-2508)

ดร.บุญสม มาร์ติน ผู้อำนวยการกองลูกเสือสมัยนั้น ได้ไปเห็นการประกวดวงดุริยางค์ ลูกเสือในงานชุมนุมลูกเสือที่ประเทศอังกฤษจึงได้ริเริ่มขึ้นบ้าง โดยการจัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในงาน แสดงศิลปกรรมนักเรียน ที่สนามโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ในปีแรกมีวงดุริยางค์ลูกเสือจาก เขตการศึกษาต่างๆส่งเข้าประกวดคือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย และโรงเรียนเบญจมราชูทิศ นครศรีธรรมราช การประกวดวงดุริยางค์ลูกเสือในยุคต้นนี้ดำเนินการต่อเนื่องตลอดมาจนถึงปี พ.ศ. 2509 จึงได้หยุดลงเพราะเปลี่ยนผู้บริการในกองลูกเสือ

ยุคที่สอง (พ.ศ. 2512-2518)

ยุคนี้อธิบดีกรมตำรวจได้ซื้อเครื่องดนตรีให้โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง มีอาจารย์เพทาย อมาตยกุล ได้ก่อตั้งสโมสรลูกเสือกรุงเทพขึ้น และได้รับมอบหมายจากกองลูกเสือให้จัดแข่งขัน ดุริยางค์ลูกเสือขึ้นอีกครั้ง

ยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2524-ปัจจุบัน)

ยุคเริ่มต้นเราจะเห็นรูปแบบแปรชบวนเช่นเดียวกับยุคที่สอง จนถึงปี 1526 เริ่มมีการนำวิดีโอเทป จากอเมริกาเข้ามาศึกษาเทคนิคการบรรเลงและการแปรชบวน วงโยธวาทิตที่มีการพัฒนาก่อนวง อื่นๆคือวงโยธวาทิตของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ หลังจากนั้นการแปรชบวนได้ พัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง และวงโยธวาทิตที่ผ่านการชนะเลิศการประกวดระดับประเทศได้ เดินทางไปทดสอบความสามารถ ประกวดดนตรีระดับโลก ณ ประเทศฮอร์แลนด์ ประเทศแคนาดา และประเทศอื่นๆ จนได้รับความสำเร็จกลับมาหลายวง ตลอดจนไปร่วมแสดงในงานมหกรรม นานาชาติจำนวนหลายครั้งและหลายวง นับว่าวงโยธวาทิตเยาวชนของไทยได้สร้างชื่อเสียงให้กับ

ประเทศชาติอย่างต่อเนื่องติดต่อกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ (สวัสดิ์ เงินแย้มและสุกรี จรกรรม อ่าง
ถึงในสิทธิ สิทธิการณณ์ 2545:23)

ประวัติวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

1. โรงเรียนวัดราชบพิศ

เริ่มต้นที่ปีการศึกษา 2533 ซึ่งเป็นปีที่วงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิศได้เริ่มก่อตั้ง
ขึ้น โดยเป็นวงโยธวาทิตที่ประกอบไปด้วย เครื่องดนตรีประเภท Woodwind Brass และ
Percussion โดยในระยะแรกมีเครื่องดนตรีรวมทั้งสิ้นจำนวน 45 ชิ้น ภายใต้การควบคุมและการ
บริหารงานของ อ.วิสิทธิ์ โชติโยธิน และผู้ฝึกสอน คือ อ.สุกรี จรกรรม วงโยธวาทิตโรงเรียนวัด
ราชบพิศได้ก่อตั้งขึ้นในสมัยของ ผ.อ. ผล ใจสว่าง โดยในภาคเรียนที่ 2/2533 ได้รับสมัคร
นักเรียนวงโยธวาทิต รุ่นที่ 1 เพื่อเข้าร่วมฝึกซ้อมและบรรเลงรับเสด็จฯ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
สยามมกุฎราชกุมาร ในพิธีเปิดอาคารเรียน โรงเรียนวัดราชบพิศ แห่งใหม่ (สวนเจ้าเชตุ)

วงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิศ ได้พัฒนาเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง การแข่งขันเริ่มต้น
จาก ผอ.ศิริลักษณ์ นันทพิศาล ซึ่งเป็นผู้ดำริให้ดำเนินการประกวด (2536-2537) แต่ท่านได้
เกษียณอายุราชการไป ต่อมาปีการศึกษา 2537 ผอ.ศิริ สูงคาสีทธี ท่านได้มีนโยบายส่งวงโย
ธวาทิต เข้าร่วมการประกวดวงโยธวาทิตระดับประเทศ ทำให้วงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิศ มีการ
พัฒนาเรื่อยมา โดยได้รับการสนับสนุนจากวัดราชบพิศสถิตมหาสีมาราม, ราชบพิศสมาคม,
สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนวัดราชบพิศ รวมถึงคณาจารย์โรงเรียนวัดราชบพิศ ทุกท่าน และ
ได้เข้าร่วมการประกวดวงโยธวาทิต นักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งด้วยพระราชทานฯ เป็นประจำ
ทุกปี

ซึ่งในระยะแรก การดำเนินการฝึกซ้อม ได้รับความอนุเคราะห์ จากวิทยากรของ
ดุริยางค์ทหารบก เข้ามาสนับสนุน ส่งผลให้วงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิศ ได้มีการพัฒนาอย่าง
ต่อเนื่องและเห็นได้ชัด จากการที่วงฯ ได้รับรางวัลความสามารถระดับ เหรียญทองและรางวัลอื่นๆ
จากการประกวดมากมายเสมอมาต่อมาในปีการศึกษา 2548 ผอ.คงวุฒิ ไพบุญศิลป์ ได้เสนอต่อ
ฯพณฯ พลเอกสุจินดา คราประยูร ซึ่งท่านเป็นผู้มีอุปการคุณ ต่อวงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิศ
มาโดยตลอด ฯพณฯ ได้จัดงานกาล่าดินเนอร์ เพื่อหาเงินงบประมาณจำนวน 5 ล้านบาท จัดซื้อ
เครื่องดนตรีใหม่ และเครื่องดนตรีที่ขาดเหลือทั้งหมด ให้กับวงโยธวาทิต ซึ่งนับว่า เป็นการลงทุนที่
ไม่สูญเปล่า เนื่องจากในการประกวดวงโยธวาทิตฯ ปี พ.ศ. 2548 นั้นเอง วงโยธวาทิตโรงเรียน
วัดราชบพิศ ได้รับรางวัลชนะเลิศ ประเภทถ้วย ข (รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระบรม
โอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร) รวมถึงรางวัลเกียรติยศทั้งสิ้น 3 รายการ ได้แก่

- 1.รางวัลการนั่งบรรเลงดีเด่น
- 2.การบรรเลงดนตรีสนามดีเด่น
- 3.รางวัลคทาการดีเด่น

จากนั้นในปีการศึกษา 2549 วงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิศ ได้มีสมาชิกนักดนตรีเพิ่มขึ้นมาก มีศิษย์เก่าเพิ่มขึ้น อีกทั้ง ศิษย์เก่าที่จบการศึกษาไปยังได้กลับมาช่วยสอน และฝึกหัดให้แก่ักดนตรีปัจจุบัน ซึ่งถือได้ว่าวงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิศ เป็นวงโยธวาทิตที่มีความเป็นปึกแผ่นมากที่สุดอีกวงหนึ่ง จากปัจจัยที่เอื้ออำนวยหลายประการ ไม่ว่าจะเป็น ทีมงานศิษย์เก่าและ ผู้ฝึกสอน รวมถึงนักดนตรี ที่มีความสามารถการบรรเลงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน จึงทำให้วงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิศ เข้าร่วม ประกวดวงโยธวาทิต นักเรียน นักศึกษา ซึ่งด้วยพระราชทานฯ ประเภท ก (ด้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว) ซึ่ง ในปี 2549 เราได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1, รางวัลเหรียญทอง, รางวัลเพลงไทยดีเด่น และรางวัลคทาการดีเด่นปีการศึกษา 2550 ยังได้เข้าร่วมการประกวดต่อไป โดยท่าน ผอ.ไพรัช กรบงกชมาศ ได้ให้การสนับสนุนวงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิศ อย่างดียิ่ง ซึ่งผลการประกวด ประจำปี 2550 นั้น วงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิศ สามารถคว้ารางวัลด้วยพระราชทาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ (ด้วยพระราชทานฯ ประเภท ก) ได้สำเร็จอย่างสมศักดิ์ศรี รวมถึงรางวัลเกียรติยศทั้งสิ้น 4 รายการตลอดระยะเวลาในการพัฒนางานฯ

กลุ่มที่ถือได้ว่าเป็นกลุ่มขับเคลื่อนทำให้ วงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิศ ได้มีพัฒนาการทางดนตรีที่ดี และทักษะในการฝึกสอน การบริหารงาน นั่นคือ "กลุ่มศิษย์เก่า" ที่รวมตัวกันเข้ามาเป็นวิทยากรสอนนักดนตรีในรุ่นถัดไป นอกจากนี้เบื้องหลังความสำเร็จ ของวงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิศ ทางวงโยธวาทิตได้รับความอุปการคุณ จากพันตรีวิโรจน์ พงษ์พูลทรัพย์ และ อ.สุพจน์ หารักษ์ไพบูลย์ ซึ่งท่านทั้งสองเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีแนวหน้าระดับประเทศ ท่านได้มีความเมตตาเข้ามาช่วยเหลือทั้งในด้านอุปกรณ์ และเป็นวิทยากรในการสอน โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ

เห็นได้ว่าตลอดการก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน วงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิศ ดำรงอยู่ได้และเป็นปึกแผ่นก็เพราะ "ความมีน้ำใจและความรัก" ซึ่งนับได้ว่าวงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิศ เป็นวงโยธวาทิตชั้นนำระดับประเทศ ที่มีโครงสร้างการบริหารงานโดย ผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรี และศิษย์เก่า ที่เป็นปึกแผ่นอย่างมาก ปัจจุบันวงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิศ พัฒนาเข้าสู่ปีที่ 18 ที่ได้ผลิตนักดนตรีที่มีคุณภาพสู่วงการดนตรี ภายใต้อุดมคติที่ว่า

"วินัย หน้าที สามัคคี มีน้ำใจ ว่องไว ตรงเวลา ข้าคือผู้เสียสละ RB Band"

2. โรงเรียนวัดสุทธิวาราม

วงโยธาทิตโรงเรียนวัดสุทธิวาราม ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2498 โดยอาจารย์เป็รื่อง สุเสวีซึ่งดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่สมัยนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้นักเรียนโรงเรียนวัดสุทธิวาราม ได้มีความรู้ทางด้านดนตรี อีกทั้งเพื่อให้เป็นวงดนตรีนำแถวของลูกเสือของโรงเรียนวงโยธาทิตโรงเรียนวัดสุทธิวารามได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้ระบบ seniority โดยมีประเพณีให้พี่ปกครองน้องสืบต่อกันมา วงโยธาทิตได้ประสบความสำเร็จได้รับรางวัลมากมาย อาทิเช่น ชนะเลิศการประกวดแถววงนักเรียนในงานศิลปหัตถกรรม และมีโอกาสแสดงต่อหน้าสาธารณชนในงานของรัฐบาลและเอกชน ตลอดจนมีโอกาสดำเนินการที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ซึ่งทั้งสองพระองค์ทรงมีพระราชดำริผ่านสำนักพระราชวัง และทำหนังสือชมเชยว่า แสดงได้ดี และต่อมาวงโยธาทิตโรงเรียนวัดสุทธิวาราม ได้รับพระราชทานคทาครูฯ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

3. ศูนย์ดนตรีโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์

ศูนย์ดนตรีโรงเรียน เซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์ก่อตั้งเมื่อปี 2545 โดยดำริของอธิการิณีไดอมีนิก กิจเจริญ ด้วยความประสงค์จะพัฒนากิจกรรมด้านดนตรีของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ดนตรีและนาฏศิลป์ ศิลปะ จึงได้นำแนวคิดการศึกษา กิจกรรมการดนตรีของประเทศญี่ปุ่นมาปรับใช้ให้เหมาะสม โดยรากฐานการเรียนพิเศษดนตรีปฏิบัติวงดนตรีและวงโยธาทิตที่มีอยู่เดิม เพื่อขยายกิจกรรมให้มีความครบวงจร จัดการเรียนการสอน จัดอบรม จัดวงดนตรี และจัดกิจกรรมเสริม

ต่อมาปี พ.ศ. 2546 หลังจากที่ท่านซิสเตอร์มารี โนแอล ผิวเกลี้ยงเข้ารับตำแหน่งอธิการิณี ได้สานต่อและสนับสนุนกิจกรรมของศูนย์ดนตรีเซนต์ฟรังซิสฯ ให้มีการพัฒนาไปมากมีการจัดตั้งคณะนักร้องประสานเสียง และวงสตริงออเครสตรา มีการวางแผนพัฒนาศักยภาพของนักเรียนด้านดนตรีโดยกำหนดขอบเขตของการทำงานของศูนย์ดนตรีไว้ที่ว่า

“การเป็นศูนย์ประสานงานประสานงานการจัดการเรียน การสอนเสริม เพื่อเพิ่มพัฒนาศักยภาพทางด้านทักษะและสุนทรียศาสตร์ด้านดนตรีแก่นักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสฯ มุ่งเน้นด้านการใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือในการกลมกลืนจิตใจให้เป็นคนดีในสังคม”

4. โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนีย์)

วงโยธวาทิตโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนีย์) วงโยธวาทิตของโรงเรียนบดินทรเดชา ผู้ฝึกสอนคือ นายสุพจน์ เจณะสมบัติ ผู้ควบคุมวงคือ นายทวีชาติย์ จันทร์แพงได้รับรางวัลอันเป็นเกียรติประวัติดังนี้คือ

1. รางวัลชนะเลิศวงโยธวาทิตด้วยพระราชทาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2546
2. รางวัลชนะเลิศวงโยธวาทิตประเภทพาเหรด ณ ประเทศญี่ปุ่น พ.ศ. 2545
3. รางวัลชนะเลิศวงโยธวาทิตรายการ World Marching Band ประเทศมาเลเซีย พ.ศ. 2551

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของวาทยกรและการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษา” ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้างานด้านวงโยธวาทิตและการสื่อสารจัดการพบบางงานวิจัย “การบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยธวาทิต : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดสุทธิวรารามและโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย” โดย สิทธิ สิทธิการุณย์ที่มีความสอดคล้องในด้านการบริหารงานการจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาโดยกลุ่มตัวอย่างคือ วงโยธวาทิตโรงเรียนวัดสุทธิวรารามโดยพบว่า วงโยธวาทิตมีการจัดระบบต่างๆภายในวงโยธวาทิตโดยการจัดตั้งขบวนการ การบริหารวงโยธวาทิตพบปัญหาในด้านต่างๆเช่น ผู้ควบคุมเกิดปัญหาด้านความกดดันในการเขียนเอกสารไปยังผู้บริหาร งานวิจัยดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างมากในการใช้เป็นแนวทางศึกษาด้านการบริหารและเป็นแนวทางในการเสริมในส่วนของการสื่อสารจัดการเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในด้านองค์ความรู้ด้านวงโยธวาทิต

ในส่วนของภาวะผู้นำของวาทยกรนั้นผู้วิจัยพบว่างานวิจัยที่มีความสอดคล้องเป็นแนวทางได้คือ “การศึกษาสมรรถนะในการบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยธวาทิต ของผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เขตกรุงเทพมหานคร” โดย อติชาติ เจริญพาโชค ได้ทำการศึกษาวิจัยมุ่งศึกษาสมรรถนะในการบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านวงโยธวาทิตของผู้ควบคุมวงโยธวาทิตโดยสมรรถนะของผู้ควบคุมวงพบว่าต้องประกอบไปด้วย 15 สมรรถนะ โดยสมรรถนะที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ ได้แก่ สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม สมรรถนะในการจูงใจ สมรรถนะในการประเมินผล สมรรถนะในการมอบหมายงาน สมรรถนะด้านดนตรีโยธวาทิต สมรรถนะในการวางแผน สมรรถนะที่มีความสำคัญในระดับมาก เรียงตามลำดับ ได้แก่ สมรรถนะในการจัดองค์การ สมรรถนะในการตัดสินใจ สมรรถนะในการแก้ปัญหา สมรรถนะในการให้คำปรึกษา สมรรถนะในการประสานงาน สมรรถนะในการคิดวิเคราะห์ สมรรถนะในการคิดสร้างสรรค์ สมรรถนะในการสื่อสาร สมรรถนะในการติดตามงาน ดังนั้นในการศึกษาด้านสมรรถนะด้านต่างๆของผู้ควบคุมวงโยธวาทิตสามารถเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยได้นำไปศึกษาในด้านของภาวะผู้นำของวาทยกรในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาต่อไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ภาวะการเป็นผู้นำของวาทยกรและการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้ดังนี้

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบสหวิธีการ (Multiple Methodology) ด้วยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยในส่วนของการศึกษาแบบสอบถามจากการสัมภาษณ์สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และบุคลากรแวดล้อม วงโยธวาทิตในสถานศึกษาจำนวน 100 คนโดยจำแนกเป็นส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา 4 วงจำนวนวงละ 20 คน และผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบุคลากรแวดล้อมของวงโยธวาทิตจำนวน 4 วงจำนวนวงละ 5 คนรวมผู้ตอบแบบสอบถาม 100 คน และในส่วนของแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก คือ สัมภาษณ์วาทยกรวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คน

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการทำงานวิจัยครั้งนี้กำหนดจากวงโยธวาทิตในสถานศึกษาที่ได้เข้าร่วมการแข่งขันในระดับนานาชาติรายการ รายการ World Marching Show Bands ช่วงเวลาปี 2542 – 2551 (1999 – 2008) จำนวน 6 โรงเรียนได้แก่

ปีพ.ศ. 2542 วงโยธวาทิตโรงเรียนวัดสุทธิวราวม

ปีพ.ศ. 2543 วงโยธวาทิตโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์

ปีพ.ศ. 2544 วงโยธวาทิตโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์

ปีพ.ศ. 2545 วงโยธวาทิตโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)

ปีพ.ศ. 2546 วงโยธวาทิตโรงเรียนสารสิทธิ์พิทย

ปีพ.ศ. 2547 วงโยธวาทิตโรงเรียนมหาวิทยาลัย

ปีพ.ศ. 2548 –

ปีพ.ศ. 2549 วงโยธวาทิตโรงเรียนบดินเดชาสิงห์ (สิงหเสนี)

ปีพ.ศ. 2550 วงโยธวาทิตโรงเรียนบดินเดชาสิงห์ (สิงหเสนี)

ปีพ.ศ. 2551 วงโยธวาทิตโรงเรียนวัดราชบพิธ

กลุ่มตัวอย่าง

1. วาทยกร ซึ่งเป็นผู้ควบคุมวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดวงโยธวาทิตจากต่างประเทศวงละ 1 คน โดยเก็บข้อมูลจากวงโยธวาทิตประเทศไทย จำนวน 4 วงที่ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 อันดับที่ 2 หรืออันดับที่ 3 ในการแข่งขันวงโยธวาทิตในรายการ World Marching Show Bands ช่วงเวลาปี 2542 – 2551 (1999 – 2008) ได้แก่

- โรงเรียนวัดราชบพิธ กรุงเทพมหานคร
- โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ เสนี) กรุงเทพมหานคร
- โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร
- โรงเรียนวัดสุทธิวาราม กรุงเทพมหานคร

จากการจัดอันดับแต่ละปีดังนี้

ปี	รายชื่อวงโยธวาทิตประเทศไทยที่รับรางวัล	หมายเหตุ
2551	โรงเรียนวัดราชบพิธ	อันดับที่ 1
2550	โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)	อันดับที่ 1
2549	โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)	อันดับที่ 4
2548	-	-
2547	โรงเรียนมหาวชิราวุธ	อันดับที่ 2
2546	โรงเรียนสารสิทธิ์พิทยากร	อันดับที่ 1
2545	โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)	อันดับที่ 6
2544	โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์	อันดับที่ 2
2543	โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์	อันดับที่ 2
2542	โรงเรียนวัดสุทธิวาราม	อันดับที่ 3

ที่มา: [www : World Association of Marching Show Bands](http://www.worldmarchingbands.com)

2. บุคลากรแวดล้อม ซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่ประสานงานใกล้ชิดกับงานวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครของแต่ละวงจำนวนวงละ 5 คน รวม 20 คน
3. สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครรวม 80 คน
รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้เป็นเครื่องมือในการสอบถามวาทยกรแต่ละโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 โรงเรียนโรงเรียนละ 1 คน รวม 4 คน
2. แบบสอบถามทั่วไป ใช้เป็นเครื่องมือในการสอบถามสมาชิกในวงโยธวาทิตและบุคลากรแวดล้อมจำแนกเป็น บุคลากรแวดล้อมจำนวนวงละ 5 คน และสมาชิกในวงโยธวาทิตจำนวนวงละ 20 คน
3. แบบบันทึกการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง“ภาวะผู้นำของวาทกกรและการสื่อสารจัดการในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของวาทกกรในการควบคุมวงโยธวาทิตว่าเป็นอย่างไร และเพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารจัดการในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครว่ามีการสื่อสารจัดการอย่างไรเพื่อสร้างประสิทธิภาพของวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยโดยเรียงลำดับเพื่อตอบแต่ละปัญหานำวิจัย ดังนี้

ปัญหานำวิจัยที่1 ภาวะผู้นำของวาทกกรในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร

ปัญหานำวิจัยที่ 2 การสื่อสารจัดการในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร

จำแนกการนำเสนอข้อมูลเป็นสองตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(1) วาทกกร

ประกอบด้วยวาทกกรผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 4 คน เป็นชาย 4 คน ซึ่งสามารถแจกแจงลักษณะของประชากรได้ดังนี้คือ

ข้อมูลวาทกกร

1.วาทกกรโรงเรียนวัดสุทธิวราราม

วาทกกร นายสรพจน์ วรแสง อายุ 35 ปี

วุฒิกการศึกษ ปริญญาตรี ประสบการณ์การทำงานด้านวาทกกร 8 ปี

ผลงานโดยสังเขป

1. พ.ศ. 2530 -2535 แสดงคอนเสิร์ตของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม

2. พ.ศ. 2535 – 2540 แสดงคอนเสิร์ตวงออเคสตรา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฯลฯ

3. ปัจจุบันอาจารย์พิเศษและเป็นสมาชิกวงบางกอกซิมโฟนีออเคสตรา (Bangkok Symphony Orchestra: BSO) ในฐานะผู้เล่นเครื่องดนตรีทรอมโบน (Trombone)

2.วาทกกรโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)

วาทกกร นายสุพจน์ เจณะสมบัติ อายุ 44 ปี

วุฒิกการศึกษ ปริญญาโท ประสบการณ์การทำงานด้านวาทกกร 17 ปี

ผลงานโดยสังเขป

1. ควบคุมวงโยธวาทิตแข่งขันรายการ Yamaha All Thailand Marching Band ได้รับรางวัลชนะเลิศ ถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 4 ปีซ้อน
2. ควบคุมวงโยธวาทิตแข่งขันรายการ Royal Cup จัดโดยกรมพลศึกษา ร่วมกับธนาคารทหารไทย จำกัด ปี 2545 ได้รับรางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
3. ควบคุมวงโยธวาทิตแข่งขันรายการ Kuala Lumpur World Marching Show Band ปี 2007 ได้รับรางวัลชนะเลิศ
4. ควบคุมวงโยธวาทิตแข่งขันรายการ Asia Symphonic Band Competition ปี 2008 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ

3. วาทยกรโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์

วาทยกร นายณัฐวัฒน์ แสงศรีลา อายุ 35 ปี

วุฒิการศึกษาปริญญาโท ประสบการณ์การทำงานด้านวาทยกร 14 ปี

ผลงานโดยสังเขป

1. ควบคุมวงโยธวาทิตเข้าแข่งขันวงโยธวาทิตโดยกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการปี 2541 ได้รับรางวัลถ้วยพระราชทาน
2. ควบคุมวงโยธวาทิตเข้าแข่งขันประกวดวงโยธวาทิตประเภทดนตรีสนามระดับนานาชาติ ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เมื่อปี พ.ศ.2541 โดยได้รับรางวัลต่าง ๆ 3 รางวัล คือ รางวัลความสามารถดีเด่นประเภทเหรียญทอง รางวัลที่ 1 ของประเภทสถานศึกษา และรางวัลที่ 4 ประเภทดิวิชั่น 1
3. ควบคุมวงโยธวาทิตเข้าแข่งขันประกวดวงโยธวาทิตประเภทดนตรีสากลสนามระดับนานาชาติ ณ เมืองแคลการี ประเทศแคนาดาปี 2000 ได้รับรางวัล 4 รางวัล คือ รางวัลเหรียญทองดิวิชั่น 1 รางวัลชนะเลิศประเภทสนามศึกษา รางวัลแชมป์โลกจูเนียร์แบนด์ และรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ของทุกประเภทการแข่งขัน
4. ควบคุมวงโยธวาทิตเข้าแข่งขันประกวดวงโยธวาทิตร่วมการประกวดวงโยธวาทิตโลก ครั้งที่ ๕ จัดโดย สมาคมวงโยธวาทิตโลก (World Association of Marching Show Band - WAMSB) ที่ประเทศสาธารณรัฐเยอรมัน ได้รางวัลแชมป์โลกประเภทจูเนียร์ ประจำปี ๒๕๔๔ รางวัลเหรียญทองเกียรตินิยม และรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๑ คะแนนรวมทุกประเภท
5. ควบคุมวงโยธวาทิตบรรเลงงานคอนเสิร์ตต่างทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

4. วาทยกรโรงเรียนวัดราชบพิตราราม

วาทยกร นายนรินทร์ ภูวนเจริญ อายุ -

วุฒิการศึกษาปริญญาโท

ผลงานโดยสังเขป

1. ปีพ.ศ. 2548 รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันวงโยธวาทิตด้วยพระราชทานประเภท ข
2. ปีพ.ศ. 2550 รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันวงโยธวาทิตด้วยพระราชทานประเภท ก
3. ปีพ.ศ. 2551 รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันวงโยธวาทิตด้วยพระราชทานประเภท ก
- 4.ปีพ.ศ. 2551 ประกวดวงโยธวาทิตโลก ในรายการ "Kuala Lumpur World Marching Band Competition 2008" ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โดยคว้ารางวัลชนะเลิศมาร์ชชิงพาเหรด (Street Parade Competition) , รางวัลเกียรติคุณเหรียญทอง (Gold with Honours Lovel) , รางวัลนักแสดงประกอบดีเด่น (Best Colour Guard) และรางวัลเพอร์คัชชันดีเด่น Best Percussuon

(2) สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

ประกอบด้วยผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 80 คน ซึ่งสามารถแจกแจงลักษณะของประชากรได้ดังนี้คือ

1. ลักษณะประชากร ด้านอายุ

อายุระหว่าง 13-15 ปี จำนวน 36 คน

อายุระหว่าง 16- 18 ปี จำนวน 21คน

คิดเป็นค่าเฉลี่ย 14.53 ปี

2.ลักษณะประชากร ด้านระยะเวลาในการเป็นสมาชิกวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

ระยะเวลาระหว่าง 1 -3 ปี จำนวน 36 คน

ระยะเวลาระหว่าง 4 – 6 ปี จำนวน 19 คน

ระยะเวลาระหว่าง 7 -9 ปี จำนวน 4 คน

คิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.99 ปี

(3) บุคลากรแวดล้อมของวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

ประกอบด้วยผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 20 คน ซึ่งสามารถแจกแจงลักษณะของประชากรได้ดังนี้คือ

1. ลักษณะประชากร ด้านอายุ

อายุระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 5 คน

อายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 0 คน

อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 2 คน

อายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 5 คน

คิดเป็นค่าเฉลี่ย 42.46 ปี

2. ลักษณะประชากร ด้านประสบการณ์ในการทำงานด้านวงโยธวาทิต

ระยะเวลาระหว่าง 1 – 5 ปี จำนวน 3 คน

ระยะเวลาระหว่าง 6 – 10 ปี จำนวน 1 คน

ระยะเวลาระหว่าง 11 – 15 ปี จำนวน 6 คน

ระยะเวลาระหว่าง 16 – 20 ปี จำนวน 2 คน

คิดเป็นค่าเฉลี่ย 11.08 ปี

สรุปภาพรวมของประชากรทั้งหมดจากผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาจำนวน 80 คน สมาชิกที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีอายุระหว่าง 13 -15 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่อายุ 14 ปี รองลงมาคืออายุระหว่าง 16 – 18 ปี โดยระยะเวลาในการเป็นสมาชิกของวงโยธวาทิตในสถานศึกษามากที่สุดอยู่ระหว่าง 1 – 3 ปี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.99 ปี รองลงมาคือ 4 -6 ปี และ 7 – 9 ปี ตามลำดับ ส่วนบุคลากรแวดล้อมที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี และ 51 – 60 ปี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 42.46 ปี รองลงมาคืออายุระหว่าง 41 – 50 ปี ตามลำดับด้านประสบการณ์ในการทำงานด้านวงโยธวาทิตมากที่สุดระยะเวลาระหว่าง 10 – 15 ปี มากที่สุดคิดเป็นค่าเฉลี่ย 11.08 ปี และรองลงมาอยู่ระหว่าง 1 – 5 ปี 16 – 20 ปี และ 6 – 10 ปี ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิจัย

ปัญหาคำวิจัยที่ 1 ภาวะผู้นำของวาทกกรวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขต

กรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร

ด้านการสร้างความเชื่อมั่นแก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์วาทกกรในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเชิงลึกพบว่า วาทกกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นจะสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้นั้น ต้องเริ่มจากการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ตนเองก่อนถือเป็นการสื่อสารภายในบุคคล (Interpersonal communication) คือเป็นการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึกและแนวคิดที่แต่ละบุคคลมีต่อตนเอง ในกรณีของการสร้างความเชื่อมั่นนั้น ส่วนมากได้มากจากการฝึกซ้อมให้มากจนเกิดความชำนาญและเชี่ยวชาญจึงจะสามารถฝึกสอนให้แก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้ดังเช่น

“ ...การที่สมาชิกในวงจะเชื่อมั่นในตัวของเราเองต้องหมั่นฝึกซ้อมให้ เมื่อถึงเวลาแสดงจริงเราจะทำได้เต็มที่เพราะเราซ้อมมาดี และลูกทีมก็จะมีใจไปกับเราด้วย.....

(อ.สรพจน์ วรแสง วาทกกรโรงเรียนวัดสุทธิวราราม / 29 มกราคม 2552 / 18.00 น.) ”

ดังนั้นจะมองเห็นได้ว่ามุมมองของด้านวิทยากรเองนั้นมองว่า วิทยากรเมื่อออกไปเป็นผู้นำหน้าวงโยธวาทิตแล้ว การสร้างความมั่นใจให้กับสมาชิกในวงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าจะยังไม่มีความพร้อมเต็มที่นั้น แต่การแสดงออกให้สมาชิกในวงโยธวาทิตเห็นนั้น จะต้องมีความมั่นใจ จะสามารถเป็นการสร้างกำลังใจ และความเชื่อมั่นให้แก่สมาชิกด้วย

“...ถึงวันนั้นไม่ได้ซ้อม แต่ต้องแสดง ตัวเราต้องมั่นใจ ไม่งั้นทั้งวงก็ไปหมด แต่ส่วนใหญ่ก็ จะพยายามซ้อมเพื่อไม่ให้พลาด..(อ.สุพจน์ เชนณะสมบัติ วิทยากรโรงเรียน บดินเดชา สิงห์ สิงหเสนีย์ / 10 กุมภาพันธ์ 2552 / 10.00 น.)..”

การสร้างควมสามัคคี

การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มใหญ่จากนักเรียนเกือบร้อยชีวิตนั้นย่อมมีความแตกต่างกันทางสภาพแวดล้อมทางครอบครัว เมื่อต้องมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเดียวกันนั้น ต้องมีความรักและสามัคคี โดยวิทยากรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาซึ่งถือว่าเป็นผู้นำของสมาชิกทั้งหมด มีวิธีการสร้างความรักความสามัคคีด้วยการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สมาชิก ทั้งความเชื่อมั่นในตัว ของวิทยากรเองและความเชื่อมั่นของการเป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา โดยวิทยากร หรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาสร้างความเชื่อมั่นเริ่มจากการสร้างความคุ้นเคยกับ สมาชิกโดยการสร้างความอบอุ่น คอยให้คำปรึกษา และช่วยเหลือทั้งด้านการฝึกซ้อม ด้านการเรียน และปัญหาอื่น ๆ ที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้วิทยากรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตใน สถานศึกษาต้องมีความเข้าใจสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาทุกคน สามารถจดจำ รายละเอียดและความคืบหน้าของสมาชิกแต่ละคนได้ เพื่อก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและให้ความ ไว้วางใจ และเต็มใจที่จะทำการฝึกซ้อม และประกอบการการใช้ระบบรุ่นพี่รุ่นน้องในการดูแล สมาชิกในวงโยธวาทิตทุกคนโดยอาศัยการสื่อสารในระดับกลุ่มซึ่งใช้ทั้งระบบการสื่อสารแบบกลุ่ม ใหญ่และกลุ่มย่อย กิจกรรมการสร้างควมสามัคคีให้แก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้น ได้มีการคิดอย่างสร้างสรรค์หลากหลายรูปแบบจากวิทยากรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตใน สถานศึกษาเพื่อให้สมาชิกได้เกิดความแปลกใหม่ และเพิ่มความสัมพันธ์ให้แก่สมาชิกในวงโยธ วาทิตในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี เช่นการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ การจัดโครงการพาสมาชิกใน วงโยธวาทิตได้เดินทางไปต่างจังหวัดร่วมกันและมีการเล่นดนตรีแบบอิสระไม่จำกัดสถานที่ในการ บรรเลงดนตรี ร่วมบรรเลงกับวงดนตรีท้องถิ่นตามจังหวัดต่างๆ เป็นต้นเพื่อเป็นการสร้าง ประสบการณ์ที่แปลกใหม่และเป็นแรงจูงใจในการฝึกซ้อมและจิตวิญญาณนักดนตรีให้แก่สมาชิก ในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา จึงทำให้บรรยากาศในการอยู่ร่วมกันในวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้น มีความอบอุ่น เป็นกันเอง และสามารถไว้วางใจซึ่งกันและกันได้

การเตรียมการวางแผนงาน

วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นจะมีการทำการวางแผนงานในการจัดกิจกรรมการฝึกซ้อม เพื่อการแข่งขัน หรือเพื่อการแสดงอย่างมีระบบ เช่น ก่อนการแข่งขันทั้งในระดับประเทศ หรือระดับโลกนั้น ต้องมีการวางแผนงานก่อนแข่งอย่างน้อยเป็นเวลา 1 ปี โดยมีการกำหนดระยะเวลาการซ้อมในแต่ละช่วงของปีอย่างชัดเจนว่าลำดับการซ้อมเป็นอย่างไร และเมื่อใกล้ถึงเวลาแข่งขัน โดยตลอดระยะเวลาที่มีการฝึกซ้อมก่อนการแข่งขันนั้น วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาจะมีการประเมินผลในการซ้อมในแต่ละวันเพื่อให้สมาชิกได้รับรู้ถึงความบกพร่อง หรือพัฒนาการในการฝึกซ้อมโดยการใช้การเรียกประชุมทุกครั้งเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกซ้อมในแต่ละวัน ใช้การสื่อสารแบบสองทางระหว่างวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาและสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาตลอดระยะเวลาการซ้อม แต่เมื่อถึงระยะเวลาใกล้การแข่งขันนั้น วาทยกรจะทำการประเมินการซ้อมและให้คำชื่นชมแสดงความพอใจในการฝึกซ้อมแก่สมาชิกในวงโยธวาทิต ถึงแม้ว่าสถานการณ์ในการซ้อมจะไม่ดีเท่าที่ควร แต่จะมีการใช้การสื่อสารด้านอวัจนภาษาโดยใช้จิตวิทยาในการชื่นชมแทนคำตำหนิเมื่อถึงระยะใกล้สัปดาห์ก่อนการแข่งขัน เพื่อให้สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นได้มีกำลังใจ และเกิดความภาคภูมิใจสร้างพลังให้แก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในการลงแข่งขันรายการนั้นๆ

“ปกติเวลาซ้อมก็จะวิจารณ์ตรงๆว่ามีข้อดีข้อเสียอย่างไรวันนี้ ให้แก้ไขตรงไหน ก็ต้องพูดแรงๆบ้างเพื่อให้เด็กเกิดความฮึดสู้ แต่สองสัปดาห์ก่อนการแข่งขัน ผมจะเริ่มไม่ตีมาก จะชมถึงแม้มันจะดีไม่ดี ก็ต้องชมเพื่อให้เขาเกิดกำลังใจในการแข่ง ได้รางวัลไม่ได้รางวัลไม่เป็นไร ให้เด็กได้ประสบการณ์ดีกว่า.. (อ.สุพจน์ เจริญสมบัติ วาทยกรโรงเรียนบดินเดชา สิงห์ สิงหเสนีย์ / 10 กุมภาพันธ์ 2552 / 10.00 น .)

การสร้างความชัดเจนในการสื่อสาร

การสร้างความชัดเจนในการสื่อสารกับสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่มีความสำคัญต่อการควบคุมดูแลสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นพบว่า วิธีที่จะสามารถสร้างความชัดเจนในการสื่อสารได้เป็นอย่างดีคือ การเรียกประชุมโดยวาทยกรนั้นจะเป็นผู้นำประชุมในเรื่องที่มีความสำคัญและต้องการให้รับรู้โดยทั่วถึงกัน และจะมีการมอบหมายหน้าที่ในการนำประชุมให้แก่รุ่นพี่ซึ่งเป็นหัวหน้า section ทำการเรียกประชุมเมื่อเป็นเรื่องที่มีความสำคัญรองลงมาหรือเป็นประเด็นที่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาสามารถพูดคุยกันเองได้ ถือเป็นการใช้วิธีการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) กล่าวคือมีการสื่อสารโต้ตอบกันทั้งทางด้านวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาและสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา เพราะ

ในการประชุมแต่ละครั้งหรือแต่ละวาระการประชุมนั้น สมาชิกทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเต็มที่

“....การสื่อสารถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อวง เพราะเวลาเกิดปัญหาผมก็จะใช้วิธีการเรียกประชุม พูดคุยให้เข้าใจ บางทีก็จะมอบหมายให้หัวหน้าชั้นปีเรียกประชุมแทน วิธีที่ผมใช้สร้างความเข้าใจให้กระจ่างกับเด็กคือ ใช้วิธีการยกตัวอย่างและให้พวกเขาติดต่อเอาเอง.(อ.สรพจน์ วรแสง วาทยกรโรงเรียนวัดสุทธิวาราม / 29 มกราคม 2552 / 18.00 น.)

สภาพแวดล้อมทางสังคมหรือสภาพแวดล้อมภายนอกก็มีส่วนที่วาทกอร์จะนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม โดยส่วนใหญ่มีการนำเอาพัฒนาการด้านเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการฝึกซ้อมเป็นอย่างมาก เช่นการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการเขียนโน้ตเพลง การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสร้างดนตรีซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีขั้นสูงที่วงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้นำเข้ามาใช้เพื่อเป็นประโยชน์แก่การฝึกซ้อมและไม่เพียงแต่นำมาปรับใช้เท่านั้น ยังมีการเปิดสอนให้กับสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาที่มีความสนใจและต้องการศึกษาอย่างจริงจังด้วย จึงเป็นการพัฒนากระบวนการฝึกซ้อมให้แก่สมาชิกในชั้นที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะจากการเรียนรู้ในส่วนนี้จะสามารถทำให้สมาชิกมีแรงบันดาลใจที่จะนำเอาความรู้เหล่านี้ไปเป็นต้นทุนในการศึกษาต่อในด้านดนตรีโดยตรง และกลับมาพัฒนาวงโยธวาทิตของตนเองต่อไปในอนาคต

“....เทคโนโลยีที่นำมาใช้ผมใช้คอมพิวเตอร์ในการช่วยเขียนเพลง เขียนโน้ต ตัดต่อเพลงต่างๆ มันสะดวกกว่าการที่ให้นักเรียนมานั่งลอกโน้ตจากกระดาษ... (อ.สุพจน์ เจนณะสมบัติ วาทยกรโรงเรียนบดินเดชา สิงห์ สิงหเสนีย์ / 10 กุมภาพันธ์ 2552 / 10.00 น.)

“...ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการทำเพลง เขียนโน้ต ตัดต่อเพลงทำโปรเจ็คต่างๆ บางทีก็สอนให้เด็กๆที่มีความสนใจจริงๆ ใครสนใจอยากเรียนรู้จริงๆผมก็สอนให้ ให้เด็กได้ใช้เป็น อีกหน่อยไปเรียนจะได้ง่ายสำหรับเขา.. (อ.สรพจน์ วรแสง วาทยกรโรงเรียนวัดสุทธิวาราม / 29 มกราคม 2552 / 18.00 น.)

การแก้ปัญหา

การแก้ปัญหาต่างของวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นเป็นอีกหน้าที่หนึ่งของวาทกอร์หรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาต้องคิดแก้ไขปัญหาและสร้างความเข้าใจอันดีแก่บุคคลภายนอกของวงโยธวาทิตในสถานศึกษาอีกด้วย เช่นปัญหาการไม่เข้าใจกันระหว่างผู้ปกครองของสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา การฝึกซ้อมล่วงเวลา และส่งผลกระทบต่อการเรียนของสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา วาทกอร์หรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาต้องทำการแก้ไขปัญหาโดยการจัดการประชุมผู้ปกครองของสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาโดยการชี้แจงอธิบายเรียนเชิญแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบล่วงหน้าก่อนในกรณีที่ทำกรประชุมร่วมกับ

บุคลากรของโรงเรียน แต่ใช้การสื่อสารแบบบอกต่อจากสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาไปยังผู้ปกครองโดยตรงในกรณีที่มีการประชุมในวาระที่ไม่มีบุคคลภายนอกของวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเพื่อชี้แจงเวลาการซ้อม และมีการบันทึกรายชื่อผู้เข้าซ้อมในแต่ละวันเพื่อเป็นการยืนยันว่าสมาชิกได้เข้าร่วมการฝึกซ้อมในแต่ละวันหรือไม่ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาเมื่อสมาชิกในวงไม่ได้เข้าทำการซ้อมแต่มีการแอบอ้างกับผู้ปกครองว่าทำการฝึกซ้อม ปัญหาการด้านการเรียนมีการชี้แจงเวลาการซ้อมและเวลาที่สมาชิกสามารถจัดการกับภารกิจของตนเองได้ เช่นการทำ การบ้าน การทำงานตามที่ครูได้มอบหมายให้สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา เพื่อให้สมาชิกได้มีความรับผิดชอบแก่ตนเองได้ วิธีการนี้สามารถสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ปกครองของสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาที่มีต่อวงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี และเมื่อเกิดปัญหาเรื่องการเรียนหรือสมาชิกได้ผิดกฎของวงโยธวาทิตในสถานศึกษา วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาจะมอบหมายให้สมาชิกกับหัวหน้าหรือประธานวงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้พูดคุยกันเองเสียก่อน หากยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ขั้นต้นสุดทำยวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาจะทำการเรียนพบโดยการแจ้งสมาชิกโดยตรง และอำนาจตัดสินสุดท้ายอยู่ที่วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาจะทำการตัดสินใจในการแก้ปัญหา นั้นๆ

“ปัญหากับผู้ปกครองก็มีครับ เราใช้วิธีพูดคุย โดยตอนแรกผมไม่เด็กคุยกันเองก่อนถ้าไม่รู้เรื่อง ผมก็จะเรียกมาคุยเอง.(อ.สรพจน์ วรแสง วาทยกรโรงเรียนวัดสุทธิวราราม / /29 มกราคม 2552 / 18.00 น.).

ปัญหานำวิจัยที่ 2 การสื่อสารจัดการในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขต กรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร

ขั้นตอนการเปิดรับสมัคร

จากการสัมภาษณ์วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขต กรุงเทพมหานครเชิงลึกพบว่า ขั้นตอนการเปิดรับสมัครเพื่อเข้าเป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาส่วนใหญ่จะเริ่มมีการเปิดรับในช่วงเดือนมีนาคมเพื่อสามารถเข้าร่วมฝึกซ้อมกับวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในช่วงปิดภาคเรียน โดยส่วนมากเปิดรับสมัครตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาที่ 1 ขั้นตอนการเปิดรับสมัครทำการกระจายข่าวสารด้วยการสื่อสารไปยังคณะครูในรายวิชาหรือครูประจำชั้นในชั้นเรียนต่างๆ เพื่อแจ้งให้นักเรียนที่มีความสนใจจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา โดยสามารถเข้าสมัครตามความสมัครใจและเงื่อนไขการรับเข้าเป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นคัดเลือกจากผู้ที่เข้ามาสมัครทุกคนที่มีความสนใจ และมุ่งมั่นจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา โดยวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้น

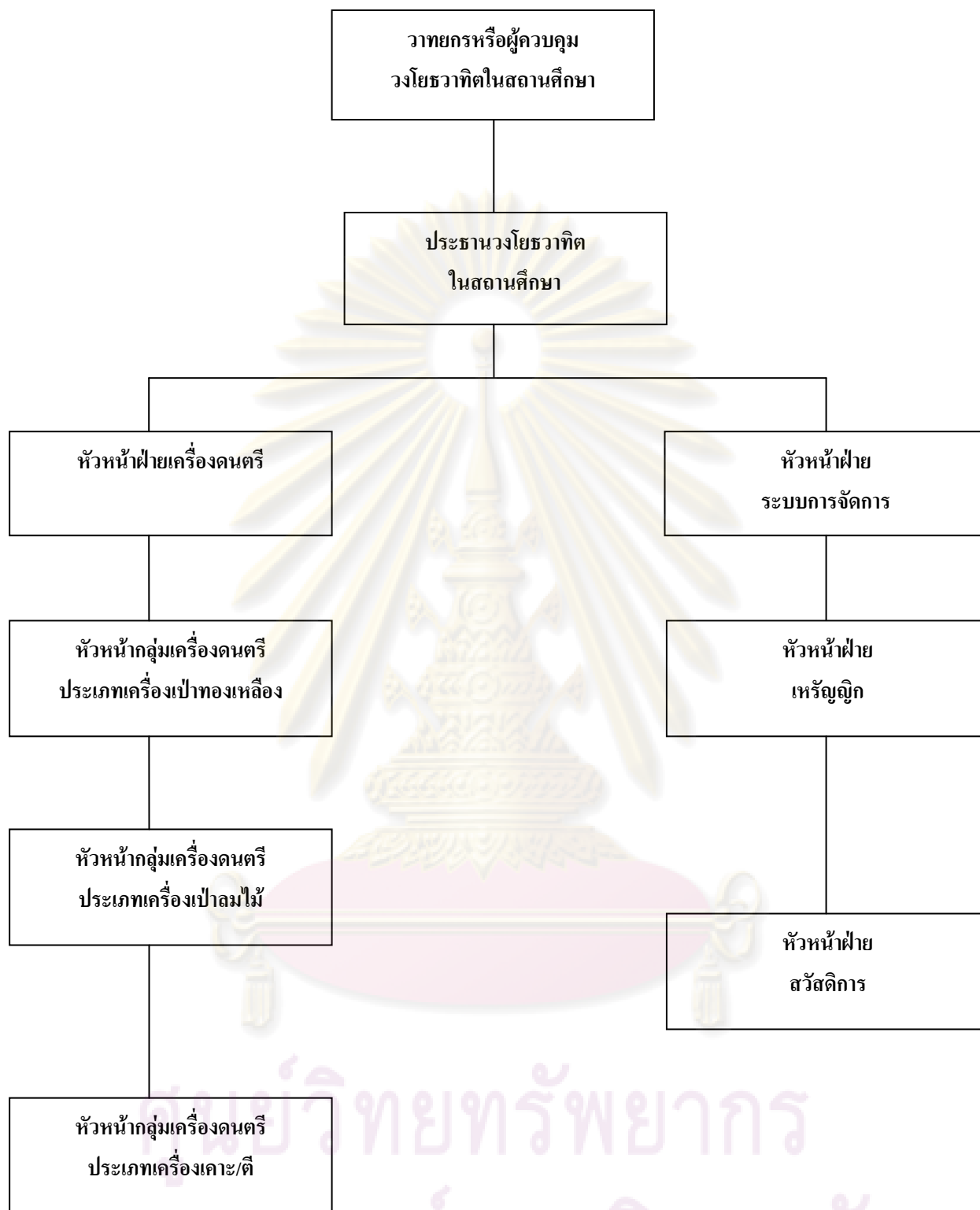
จะใช้วิธีการสื่อสารระหว่างบุคคลโดยการเรียกเข้าไปสัมภาษณ์หรือพูดคุยทีละคน ซึ่งแจ่มกฏกติกา และระเบียบการฝึกซ้อม แต่ก็มีวิธีการคัดเลือกผู้เข้าสมัครเป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา ที่แตกต่างออกไปอีกลักษณะหนึ่งคือ การคัดเลือกผู้สมัครจากการสังเกตและวิเคราะห์พิจารณา ลักษณะทางกายภาพของผู้ที่เข้าร่วมสมัครว่ามีความเหมาะสมกับเครื่องดนตรีในวงโยธวาทิตใน สถานศึกษาหรือไม่ หากมีความเหมาะสมก็จะรับเข้าเป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และมีการคัดเลือกในกรณีเฉพาะกิจกล่าวคือ เมื่อวงโยธวาทิตมีการวางแผนเพื่อทำการแข่งขันใน ระดับชาติหรือระดับโลกและมีจำนวนสมาชิกไม่เพียงพอต่อเครื่องดนตรีหรือเพียงพอในการแข่งขัน ก็จะได้รับสมัครขึ้นมาเพื่อเข้าร่วมในการฝึกซ้อมเพื่อการแข่งขัน

“...ก็เริ่มเปิดรับตั้งแต่ใกล้ปิดเทอมก็เริ่มรับ ส่วนมากใครสมัครใจมาผมก็รับหมด ก็เริ่มรับ ตั้งแต่ ม.1 แต่ว่าพีโตสุดพีม.6 ผมก็ให้อิสระเขาจะมากก็ได้ไม่มากก็ได้เพราะเขาต้องเตรียมตัวเอ็น ทรานส์ ฉะนั้นพีโตสุดที่ดูแลน้องๆก็จะเป็นพวกเด็ก ม.5 เอง.(อ.สุพจน์ วรแสง วาทยกรโรงเรียนวัด สุทธิวราราม //29 มกราคม 2552 / 18.00 น.)

“..วิธีการรับของผมคือ ดูจากลักษณะทางกายภาพ เช่น ปากมีความเหมาะสมกับเครื่อง หรือไม่ ก็ไม่ได้รับหมดทุกคน ใครเหมาะสมก็เรียกเข้ามาครับ. (อ.สุพจน์ เจนณะสมบัติ วาทยกร โรงเรียนบดินเดชา สิงห์ สิงหเสนีย์ / 10 กุมภาพันธ์ 2552 / 10.00 น.)

การสื่อสารจัดการภายในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

เมื่อทำการรับสมัครนักเรียนเพื่อเป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาแล้วนั้น ส่วนมากจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการรุ่น โดยมีการจัดตั้งประธานรุ่นและคณะกรรมการในการ ประสานงานภายในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความง่ายและสะดวกในการสื่อสารของ สมาชิกในวงโยธวาทิตและการสื่อสารไปยังวาทยกรอีกด้วยถือเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (two-way communication) โดยการจัดตั้งคณะกรรมการในการจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้น จะแยกเป็นสองฝ่ายคือ คณะกรรมการจัดการในส่วนองระบบของการจัดการวงโยธวาทิตใน สถานศึกษาและส่วนองคณะกรรมการในส่วนองเครื่องดนตรี เช่น คณะกรรมการจัดการ ส่วนองระบบการจัดการของวงโยธวาทิตประกอบไปด้วย ฝ่ายเหรียญกษาปณ์ ฝ่ายเสื้อผ้า ฝ่าย สวัสดิการ เป็นต้น ส่วนคณะกรรมการในส่วนองกลุ่มเครื่องดนตรี จะประกอบไปด้วย หัวหน้าฝ่าย เครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องเป่าลมไม้ หัวหน้าฝ่ายเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องเป่าทองเหลือง หัวหน้าเครื่อง ดนตรีกลุ่มเครื่องเคาะ และแยกเฉพาะเครื่องดนตรีเพื่อเป็นการถ่ายทอดการสื่อสารเช่น หัวหน้า เครื่องดนตรีทอมโบน หัวหน้าเครื่องดนตรีทรัมเป็ต หัวหน้าเครื่องดนตรีแซ็กโซโฟน หัวหน้าเครื่อง ดนตรีฟลูต เป็นต้น สามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้



แผนภูมิ 1 แสดงการจัดระบบวงโยธาวิทในสถานศึกษา

จากแผนภูมิที่ 1 แสดงการจัดระบบวงโยธวาทิตในสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่าอำนาจสูงสุดคือวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และไล่ลำดับลงมาคือประธานหรือหัวหน้าวงโยธวาทิตในสถานศึกษาซึ่งมีอำนาจการตัดสินใจของวงมาจากวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และแบ่งเป็นระดับย่อยคือ หัวหน้าฝ่ายเครื่องดนตรี และหัวหน้าฝ่ายระบบการจัดการ โดยหัวหน้าเครื่องดนตรีจำแนกเป็น

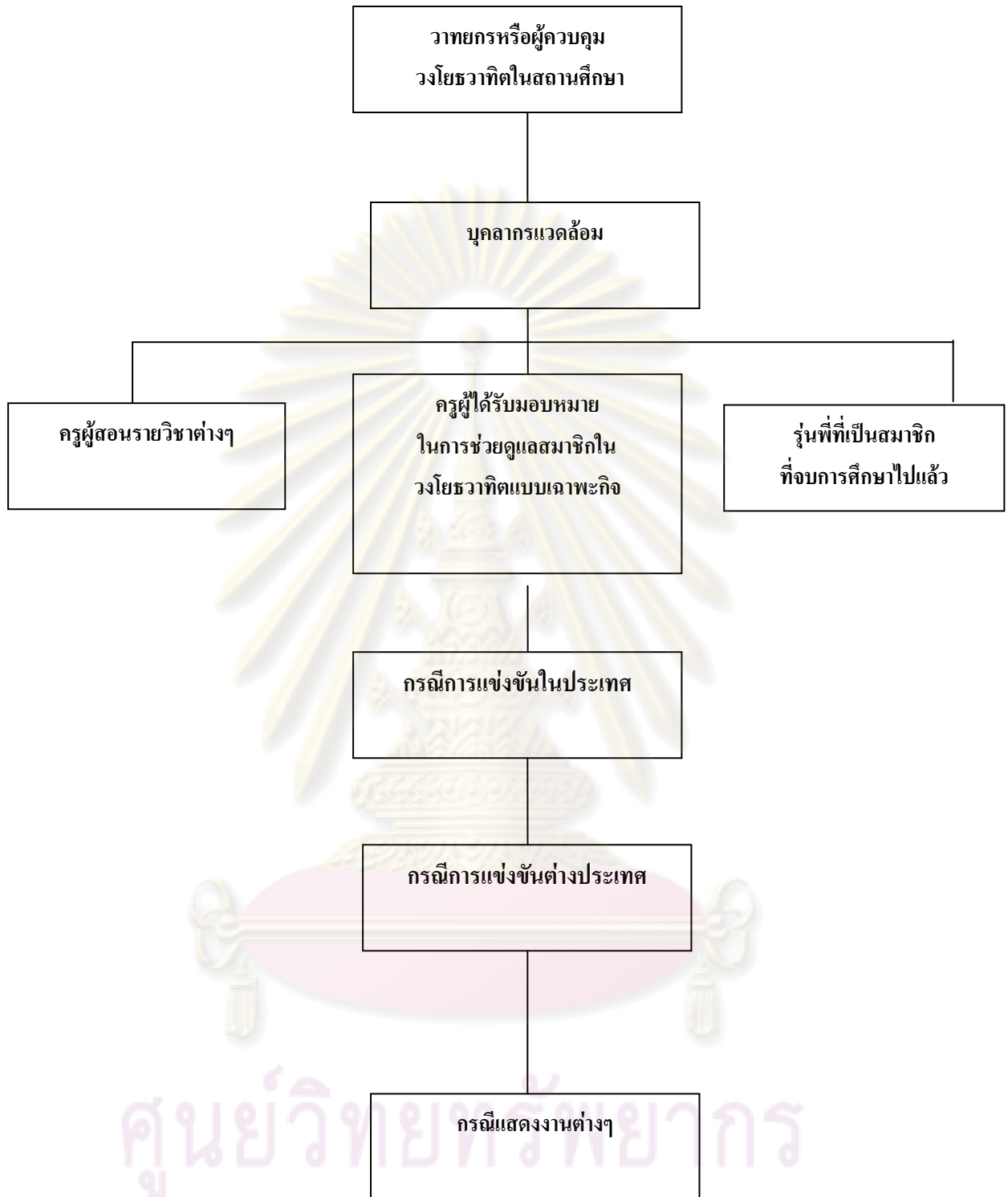
1. หัวหน้าเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าลมไม้ (Wood wind instrument)
2. หัวหน้าเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าทองเหลือง (Brass wind instrument)
3. หัวหน้าเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเคาะหรือเครื่องตี (Percussion instrument)

หัวหน้าฝ่ายระบบการจัดการจำแนกเป็น

1. หัวหน้าฝ่ายเหรียญกษาปณ์
2. หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการ

การสื่อสารตามแผนภูมิที่ 1 นั้นมีการใช้ระบบการสื่อสารจัดการแบบการสื่อสารจากล่างขึ้นบนและการสื่อสารในแนวนอนควบคู่กันไป เพราะมีการสื่อสารแบบสองทาง (Two - way communication) มีการติดต่อระหว่างวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาและสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา หัวหน้าในระดับต่างๆสามารถนำเสนอความคิดเห็นไปยังวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้โดยตรง และวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาก็สามารถเรียกประชุมหรือสื่อสารไปยังหัวหน้าระดับต่างๆเพื่อไปชี้แจงต่อกับสมาชิกบุคคลอื่นๆต่อไป และในขณะเดียวกันหัวหน้าในระดับต่างๆสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างฝ่ายกันได้โดยไม่จำเป็นต้องผ่านการตัดสินใจของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาก่อนก็ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



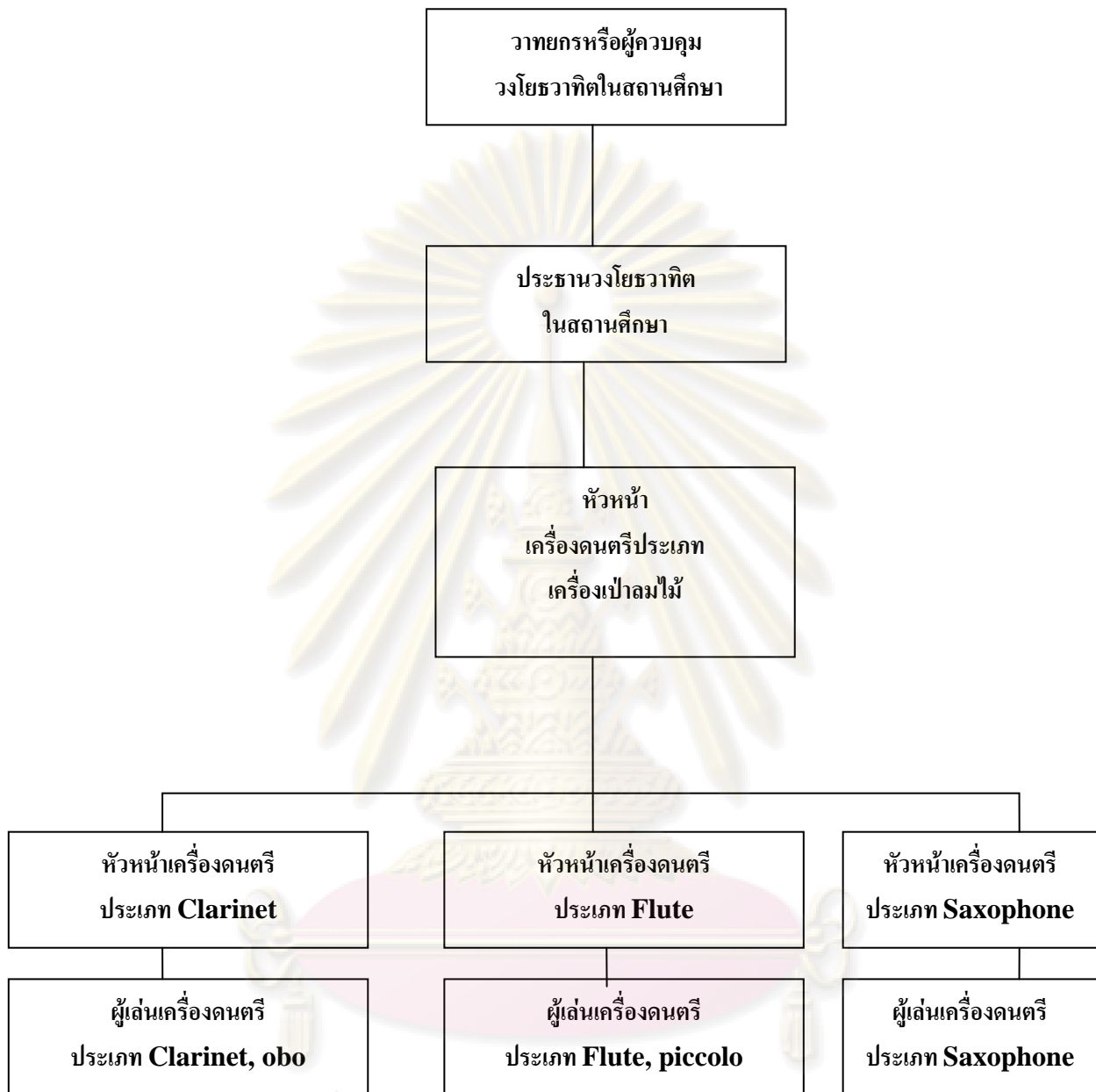
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิ 2 แสดงการสื่อสารจัดการฝ่ายบุคลากรแวดลอม

จากแผนภูมิที่ 2 แสดงการสื่อสารจัดการฝ่ายบุคลากรแวดล้อมของวงโยธวาทิตในสถานศึกษา โดยอำนาจสูงสุดมีได้อยู่ที่วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา เพราะจากตำแหน่งหรือหน้าที่ความรับผิดชอบนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับบุคลากรแวดล้อมที่เป็นคณะครูในรายวิชาต่างๆในโรงเรียน ถือว่ามีหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีความใกล้เคียงกัน นอกจากบุคลากรแวดล้อมด้านคณะครูในรายวิชาต่างๆในโรงเรียนแล้ว ยังประกอบไปด้วยครูผู้ได้รับมอบหมายช่วยดูแลสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาแบบเฉพาะกิจ ในการจัดตั้งคณะครูแบบเฉพาะกิจ ต่อเมื่อวงโยธวาทิตในสถานศึกษาต้องทำกิจกรรมโดยการออกนอกสถานศึกษา เช่นกรณีการแข่งขันทั้งในและต่างประเทศ การร่วมแสดงงานต่างๆที่ต้องใช้เวลาการฝึกซ้อมที่ยาวนาน การเก็บตัวฝึกซ้อมของสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา เมื่อได้ทำกิจกรรมดังกล่าวบุคลากรที่ต้องช่วยดูแลสมาชิกในด้านต่างๆไม่เพียงพอหรือ วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึงเพราะเป็นกรณีที่ต้องใช้ความดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษ ก็จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการดูแลสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเป็นกรณีเฉพาะกิจ และด้านบุคลากรแวดล้อมยังประกอบไปด้วยรุ่นพี่ที่เป็นสมาชิกของวงโยธวาทิตในสถานศึกษาแต่จบการศึกษาไปแล้วได้เข้ามาช่วยเหลือในด้านการฝึกซ้อม และการดูแลสมาชิกในรุ่นปัจจุบันอีกด้วย

การสื่อสารตามแผนภูมิที่ 2 คือ เป็นการสื่อสารจัดการในแนวนอน เพราะทุกแผนกสามารถสื่อสารถึงกันได้หมด เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two – way communication) ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันมากกว่าการสื่อสารแบบทางเดียว (One – way communication) วาทยกรจะทำการสื่อสารไปยังบุคลากรแวดล้อมด้วยการจัดการประชุม หรือการพูดคุยแบบส่วนตัวกับคณะครูในรายวิชาต่างๆเพื่อชี้แจงรายละเอียด และความคืบหน้าของวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และสามารถขอคำแนะนำจากคณะครูในรายวิชาต่างๆ ซึ่งสามารถใช้ทั้งการสื่อสารที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในเวลาเดียวกันได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



แผนภูมิ 3 แสดงการสื่อสารจัดการฝ่ายเครื่องเป่าลมไม้

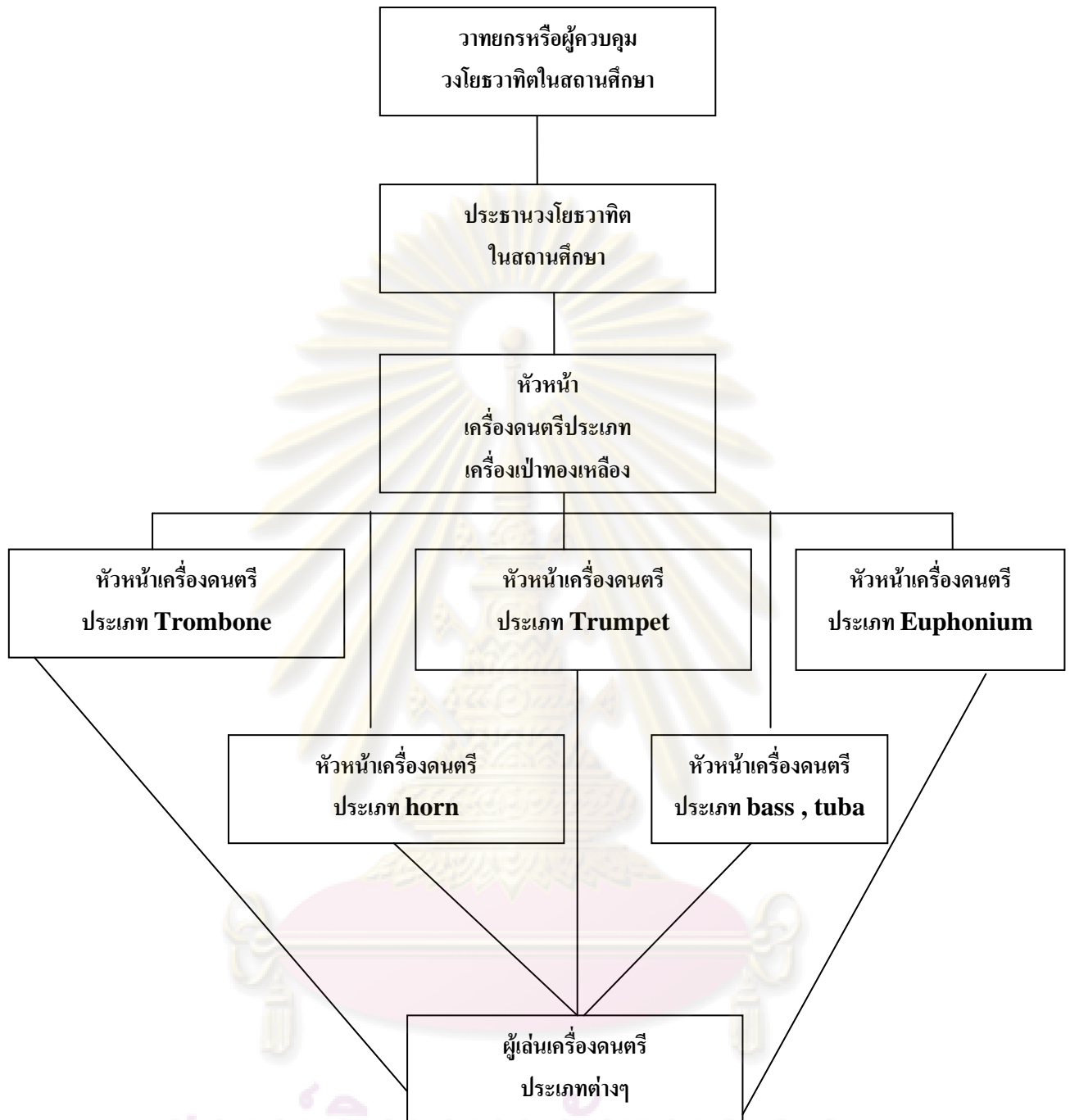
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากแผนภูมิที่ 3 แสดงการสื่อสารจัดการฝ่ายเครื่องเป่าลมไม้ อำนวยการตัดสินใจสูงสุดคือวาทกหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา รองลงมาคือ ประธานหรือหัวหน้าวงโยธวาทิตในสถานศึกษาซึ่งได้รับการคัดเลือกจากการใช้คะแนนเสียงเลือกตั้งของสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาและประกอบกับการพิจารณาความเหมาะสมของวาทกหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าลมไม้ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจรองลงมาจากร่างประธานหรือหัวหน้าวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และเนื่องจากเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าลมไม้ในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาส่วนใหญ่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าลมไม้จำนวน 3 ชนิดใหญ่ๆ ซึ่งถือว่ามีจำนวนมากเพราะยังต้องประกอบด้วยผู้เล่นเครื่องดนตรีแต่ละประเภทอีก 3 คนต่อ 1 ประเภทแต่วงโยธวาทิตในสถานศึกษาส่วนใหญ่จะมีมากกว่า 3 คนแล้วแต่ความเหมาะสม โดยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าลมไม้ประกอบด้วย

1. เครื่องดนตรีประเภท clarinet
2. เครื่องดนตรีประเภท flute
3. เครื่องดนตรีประเภท saxophone

การสื่อสารในส่วนของการสื่อสารจัดการของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าลมไม้เป็นการสื่อสารในแนวตั้งและแนวนอน กล่าวคือ หัวหน้าเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าลมไม้ประเภทต่างๆ จะสามารถสื่อสารถึงกันได้ และในขณะเดียวกันก็สามารถนำเสนอหรือสื่อสารไปยังประธานหรือหัวหน้าวงโยธวาทิตในสถานศึกษาหรือวาทกได้ และขณะเดียวกันวาทกหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาก็สามารถสื่อสารไปยังประธานหรือหัวหน้าวงโยธวาทิต หรือสื่อสารไปยังหัวหน้าเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าลมไม้ได้เช่นกัน ถือเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two – way communication)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



แผนภูมิ 4 แสดงการสื่อสารจัดการฝ่ายเครื่องเป่าทองเหลือง

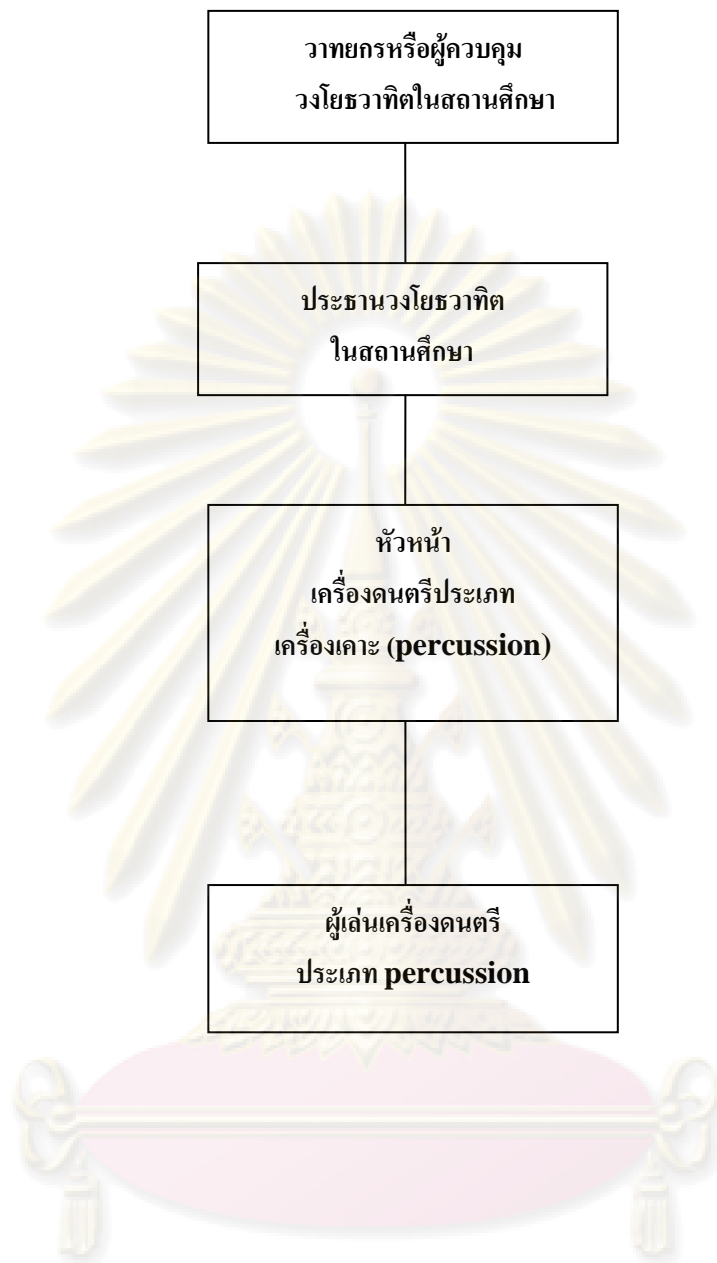
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากแผนภูมิที่ 4 แสดงการสื่อสารจัดการฝ่ายเครื่องเป่าทองเหลือง อำนาจการตัดสินใจสูงสุดคือวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา รองลงมาคือประธานหรือหัวหน้าวงโยธวาทิตในสถานศึกษาซึ่งได้รับการคัดเลือกจากการได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งสูงสุดจากสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และประกอบกับการพิจารณาตามความเหมาะสมของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา หัวหน้าเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าทองเหลืองมีอำนาจการตัดสินใจรองลงมาจากรประธานหรือหัวหน้าวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าทองเหลืองส่วนใหญ่ประกอบด้วยเครื่องดนตรี 5 ประเภทคือ

1. เครื่องดนตรีประเภท Trombone
2. เครื่องดนตรีประเภท Trumpet
3. เครื่องดนตรีประเภท Euphonium
4. เครื่องดนตรีประเภท F-horn
5. เครื่องดนตรีประเภท Bass , Tuba

เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าทองเหลืองประกอบด้วยประเภทเครื่องดนตรีจำนวนมาก และประกอบกับสมาชิกผู้เล่นเครื่องดนตรีประเภทต่างๆอย่างน้อย 3 คนต่อประเภทเครื่องดนตรี ดังนั้นจึงต้องจัดตั้งหัวหน้าเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ เพื่อสะดวกต่อการสื่อสารไปยังหัวหน้าประเภทเครื่องดนตรีเครื่องเป่าทองเหลือง ประธานหรือหัวหน้าวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา ถือเป็น การสื่อสารจัดการทั้งแนวตั้งและแนวนอน เหมือนการสื่อสารจัดการของเครื่องเป่าประเภทเครื่องเป่าลมไม้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

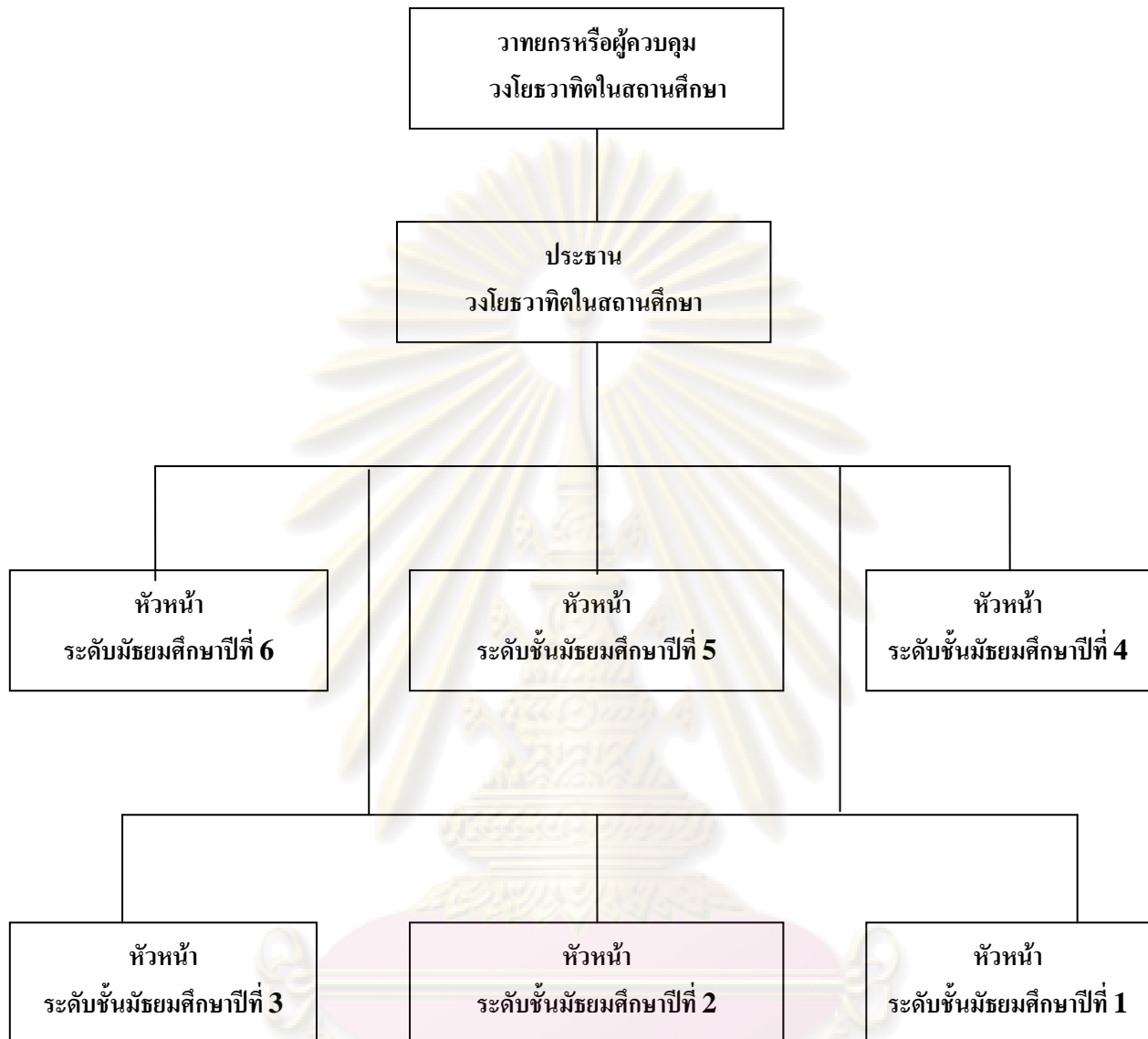


ศูนย์วิทยทรัพยากร
แผนภูมิ 5 แสดงการสื่อสารจัดการฝ่ายเครื่องเคาะ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากแผนภูมิที่ 5 แสดงการสื่อสารจัดการฝ่ายเครื่องเคาะ อำนาจการตัดสินใจสูงสุดคือ วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา รองลงมาคือประธานหรือหัวหน้าวงโยธวาทิตในสถานศึกษาซึ่งได้รับการคัดเลือกจากการได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งสูงสุดจากสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และประกอบกับการพิจารณาตามความเหมาะสมของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา หัวหน้าเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเคาะมีอำนาจการตัดสินใจรองลงมาจากประธานหรือหัวหน้าวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าทองเหลืองส่วนใหญ่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีจำนวนมากดังนั้นจึงต้องจัดตั้งหัวหน้าเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ เพื่อสะดวกต่อการสื่อสารไปยังหัวหน้าประเภทเครื่องดนตรีเครื่องเป่าทองเหลือง ประธานหรือหัวหน้าวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา ถือเป็น การสื่อสารจัดการทั้งแนวตั้งและแนวนอนเหมือนการสื่อสารจัดการของเครื่องเป่าประเภทเครื่องเป่าลมไม้



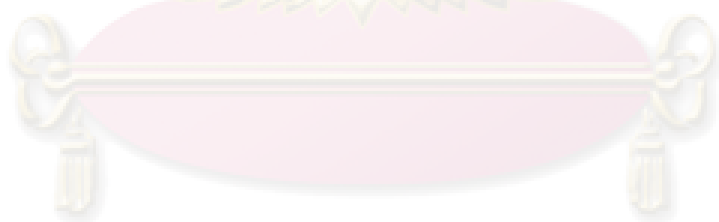
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิ 6 แสดงการสื่อสารจัดการแบ่งตามระดับชั้น

จากแผนภูมิที่ 5 แสดงการสื่อสารจัดการแบ่งตามระดับชั้น อำนาจการตัดสินใจสูงสุดคือ วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา รองลงมาคือประธานหรือหัวหน้าวงโยธวาทิตในสถานศึกษาซึ่งได้รับการคัดเลือกจากการได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งสูงสุดจากสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และประกอบกับการพิจารณาตามความเหมาะสมของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา หัวหน้าตามระดับชั้นต่างๆมีอำนาจการตัดสินใจรองลงมาจากประธานหรือหัวหน้าวงโยธวาทิตในสถานศึกษา เนื่องจากวงโยธวาทิตในสถานศึกษาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนมากและหลายระดับชั้น ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ดังนั้นจึงต้องจัดตั้งหัวหน้าในระดับชั้นต่างๆ เพื่อสะดวกต่อการสื่อสารไปยังหัวหน้าระดับชั้นต่างๆ ประธานหรือหัวหน้าวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา ถือเป็น การสื่อสารจัดการทั้งแนวตั้งและแนวนอนเหมือนการสื่อสารจัดการของเครื่องเป่าประเภทเครื่องเป่าลมไม้ เครื่องเป่าทองเหลือง และเครื่องเคาะ โดยหัวหน้าแต่ละระดับชั้นจะมีความรับผิดชอบแต่ละระดับของตนเอง เพื่อแจ้งความคืบหน้าหรือแนวทางการเรียนการสอนในชั้นเรียนของสมาชิกในระดับชั้นต่างๆ ไปยังวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสื่อสารไปยังผู้บริหารสถานศึกษา



ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิ 7 แสดงการสื่อสารจัดการวงโยชวาทิตไปยังฝ่ายบริหาร

จากแผนภูมิที่ 7 แสดงการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาไปยังฝ่ายบริหาร โดยโครงสร้างของโรงเรียนหรือสถานศึกษาอำนาจตัดสินใจสูงสุดคือผู้อำนวยการ รองลงมาคือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการและหัวหน้าระดับต่างๆ การสื่อสารไปยังผู้บริหารนั้นต้องทำตามขั้นตอนที่ได้ กำหนดไว้ของสถานศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่ถือเป็นการสื่อสารแบบบนลงล่าง คือจะสามารถสื่อสารไปยังผู้บริหารเพื่อการอนุมัติโครงการต่างๆต้องมีการทำเอกสารเป็นจดหมายอย่างเป็นทางการ เพื่อให้ผู้บริหารตอบรับหรือปฏิเสธ ลักษณะการสื่อสารแบบนี้เป็นการสื่อสารแบบทางเดียว (One-way communication) ซึ่งถือว่ามีประสิทธิภาพความเข้าใจค่อนข้างน้อย ประกอบกับภารกิจของผู้บริหารมีมาก บางครั้งจึงไม่มีเวลามากพอที่จะได้อ่านเอกสารของวาทกทรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

การสื่อสารระหว่างผู้บริหารและวาทกทรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามักเป็นไปอย่างเป็นทางการ จึงมักไม่ค่อยได้เปิดใจหรือเปิดเผยรายละเอียดอย่างละเอียด ประกอบกับวาทกทรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาบางโรงเรียนเป็นครูพิเศษที่เข้ามาทำหน้าที่เกี่ยวกับด้านวงโยธวาทิตโดยเฉพาะ ดังนั้นจึงทำให้การสื่อสารไปยังผู้บริหารมีความยากลำบากมากยิ่งขึ้น

การสื่อสารไปยังผู้บริหารสำหรับวงโยธวาทิตในสถานศึกษาแล้วนั้น พบปัญหาที่มีความคล้ายคลึงกันคือ การดำเนินเรื่องไปตามขั้นตอนของโรงเรียนเพื่อเสนอของบประมาณนั้นมีความล่าช้า เนื่องจากทางโรงเรียนมีกิจกรรมสำหรับนักเรียนอยู่หลายประเภท และต้องให้ความสำคัญเท่ากัน และส่วนใหญ่จะมีได้รับงบประมาณตามที่ได้ทำเรื่องร้องขอไว้ แต่หากเป็นการเสนอโครงการเพื่อขออนุมัติให้ดำเนินกิจกรรมนั้นมักจะได้รับการอนุมัติ เพราะการทำงานของวาทกทรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตนั้นมีความเป็นอิสระในการนำเสนอโครงการใหม่ๆ หรือกิจกรรมการแข่งขัน เมื่อเกิดปัญหาด้านงบประมาณเพื่อการจัดการในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา แนวทางในการแก้ไชนั้นวาทกทรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาจะทำการจัดตั้งกองทุนสำหรับวงโยธวาทิต โดยรายได้จากการเก็บเงินออมโดยฝ่ายเหรียญกษาปณ์เรียกเก็บจากสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาซึ่งถือเป็นข้อตกลงร่วมกันที่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความเต็มใจ ไม่เพียงเท่านั้นวาทกทรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้สร้างเครือข่ายผู้ปกครอง โดยการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองนักเรียนวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเพื่อได้มีการสื่อสารกันอย่างเข้าใจตรงกันและมีการให้เงินสมทบทุนเพื่อใช้ในกิจการของวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และได้มีการนัดประชุมผู้ปกครองปีละหนึ่งครั้งหรือเรียกประชุมตามวาระที่เห็นสมควร งบประมาณที่วงโยธวาทิตต้องนำไปใช้นั้นเพื่อการซ่อมแซมเครื่องดนตรีและเพื่อเป็นทุนในการแข่งขันในรายการต่อไป เงิน

รางวัลในการแข่งขันที่ได้รับจากการได้รับรางวัลชนะเลิศนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่วงโยธวาทิตได้เก็บไว้ใช้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการแข่งขันหรือทำกิจกรรมอื่นๆของวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

“...ส่วนใหญ่เรื่องงบประมาณทางโรงเรียนขอไปไม่ค่อยได้เพราะมันก็มีกิจกรรมหลายอย่าง แต่ถ้าขอเพื่อให้อนุมัติโครงการไปแข่งหรือไปแสดงก็ได้ ส่วนเรื่องงบประมาณต้องสรรหาเอง ส่วนหนึ่งก็ได้จากการแข่งขันก็เก็บเอาไว้ จากการสนับสนุนของผู้ปกครอง หรือแม้กระทั่งหาสปอนเซอร์ เรื่องซ่อมเครื่องเรารู้อยู่แล้วว่าไม่ค่อยมีงบประมาณให้เรามาก ดังนั้นเวลาเราเลือกซื้อเครื่องก็จะซื้อแบบที่มีมาตรฐาน ใช้ได้ทน และวิธีการดูแลรักษาที่ดี...” (อ.สรพจน์ วรแสง วาทยกรโรงเรียนวัดสุทธิวราราม / 29 มกราคม 2552 / 18.00 น.)

การสื่อสารไปยังบุคลากรแวดล้อมภายในสถานศึกษา

การสื่อสารกับคณะครูในโรงเรียนเป็นอีกวิธีการจัดการหนึ่งเพื่อให้คณะครูมีความเข้าใจในการฝึกซ้อม การทำกิจกรรม ของนักเรียนที่เป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเนื่องจากนักเรียนที่ทำกิจกรรมด้านวงโยธวาทิตนั้นต้องใช้เวลาในการฝึกซ้อม และบางครั้งมีงานแสดงที่ต้องใช้เวลาเรียน ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันกับคณะครูในรายวิชาต่างๆ จึงมีการประชุมร่วมกันเพื่อชี้แจงและขอคำแนะนำจากคณะครูในรายวิชาต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทั้งสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาและกิจกรรมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาด้วย เพราะเมื่อไม่ทำการชี้แจงถึงสถานะและแนวทางการซ้อมให้แก่คณะครูได้ทราบโดยทั่วถึงกันแล้วนั้น มักจะเกิดปัญหาด้วยการเรียนเพราะครูประจำรายวิชาไม่มีความเข้าใจจึงไม่ให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่เป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

“...ก็ต้องขอประชุมครับ เพราะบางที่เราซ้อมเพื่อแข่งหรือว่าบางที่ไปออกงานที่ทางโรงเรียนรับไว้ บางที่มันตรงกับเวลาเรียนของเด็ก ครูบางคนเขาก็ไม่เข้าใจหาว่าเด็กวงโยมีอิทธิพลซึ่งความจริงมันไม่ใช่ เด็กก็อยากเรียนไม่อยากเข้าหอก เราก็ต้องสื่อสารให้เขาเข้าใจและช่วยเด็กด้วยเช่น ตามงานที่ส่งไว้ในคาบที่เขาไม่ได้เข้าเรียน หรืออะไรประมาณนี้ แต่ครูส่วนใหญ่ก็เข้าใจดีครับ...” (อ.สรพจน์ วรแสง วาทยกรโรงเรียนวัดสุทธิวราราม/ 29 มกราคม 2552 / 18.00 น.)

การสื่อสารไปยังผู้ปกครองสมาชิกในสถานศึกษา

ไม่เพียงแต่ปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างคณะครูในรายวิชาต่างๆที่มีต่อนักเรียนที่เป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเท่านั้น ปัญหาความไม่เข้าใจตรงกันระหว่างนักเรียนสมาชิกวงโยธวาทิตในสถานศึกษาและผู้ปกครองก็ย่อมเกิดด้วยเช่นกัน ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นได้แก้ไขปัญหาด้วยการจัดการประชุมระหว่างวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา สมาชิกในสถานศึกษา และผู้ปกครองเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และกรณีสมาชิกทำผิดกฎกติกาของวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเช่น โทกผู้ปกครองว่าทำการเข้าซ้อมแต่ไม่ได้มีรายชื่อในการซ้อมในวันนั้นๆ วาทยกรจะทำการแก้ไขปัญหาโดยการให้

ประธานวงโยธวาทิตหรือรุ่นพี่ได้เข้าไปเจรจากันเองเสียก่อน แต่หากยังไม่สามารถเกิดความเข้าใจกันได้วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาจะเป็นผู้เข้าไปเจรจาพูดคุยกับทางสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และผู้ปกครองด้วยตัวเองเพื่อจะได้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและสามารถทำการฝึกซ้อมต่อไปอย่างราบรื่น

การปลูกฝังจิตสำนึกแก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

การสื่อสารจัดการภายในวงโยธวาทิตมิได้เพียงแต่ทำการจัดการแต่ระบบภายในวงโยธวาทิตหรือสมาชิกในวงโยธวาทิตเพียงเท่านั้น การปลูกฝังด้านจิตใจของสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาถือเป็นอีกประการหนึ่งที่วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตที่ประสบความสำเร็จในระดับประเทศหรือระดับโลกนั้นไม่ละเลย โดยการปลูกฝังด้านความเป็นผู้นำให้แก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา กล่าวคือ วาทยกรมิได้สามารถอำนวยเพลงได้เพียงคนเดียว แต่วาทยกรยังได้ฝึกสอนให้สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้มีส่วนในการอำนวยเพลงโดยให้เริ่มฝึกฝนจากการแสดงในงานภายในของโรงเรียนหรือเมื่อวาทยกรไม่สามารถอำนวยเพลงได้ ถือเป็น การปลูกฝังให้สมาชิกมีความเป็นผู้นำและสร้างแรงบันดาลใจและความมั่นใจให้แก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา นอกจากนี้ยังมีการปลูกฝังเรื่องการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การใช้ระบบรุ่นพี่รุ่นน้องเพื่อให้เกิดความเคารพยำเกรงซึ่งกันและกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรักและสามัคคีกันในกลุ่มสมาชิกวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และเมื่อสมาชิกออกจากวงโยธวาทิตในสถานศึกษาไปนั้นจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอกได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นจากมุมมองของวาทยกรทำหรับการเป็นผู้นำและการสร้างการสื่อสารจัดการที่ดีนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้วงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความก้าวหน้า และสามารถประสบผลสำเร็จได้ในทั้งระดับประเทศและระดับนานาชาติ วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามองว่าการเป็นวาทยกรถือเป็นหัวเรือใหญ่สำหรับวงโยธวาทิตในสถานศึกษา การสร้างความมั่นใจโดยการฝึกซ้อมทั้งตนเองและการวางแผนการฝึกซ้อมให้แก่สมาชิกจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้แก่สมาชิก ส่งผลให้เกิดแรงบันดาลใจในการฝึกซ้อม ความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพสูง การใช้ระบบรุ่นพี่รุ่นน้องในการปกครองสมาชิกในวงโยธวาทิตถือเป็น การปลูกฝังให้เกิดความเคารพและสามัคคีกันในกลุ่มคณะ แม้กระทั่งวาทยกรในบางครั้งต้องวางตัวเป็นผู้ตามรับฟังข้อเสนอจากสมาชิกในวงโยธวาทิตที่ได้นำเสนอ นำมาปรับปรุงประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และยังเป็นการสร้างความภาคภูมิใจแก่สมาชิกอีกด้วย

การสื่อสารจัดการแม้จะเกิดปัญหาในด้านการทำเรื่องของงบประมาณไปยังผู้บริหาร แต่มุมมองของวาทยกรวงโยธวาทิตในสถานศึกษาที่ได้ประสบความสำเร็จทั้งในระดับชาติหรือในระดับโลกมองว่าเป็นเรื่องธรรมดาของระบบองค์กรราชการหรือระบบองค์กรที่มีจำนวนบุคลากรมาก ดังนั้นจึงหาทางแก้ไขปัญหาดีกว่าละเลยปัญหา หรือปล่อยเลยตามเลย เมื่อเกิดปัญหาด้าน

งบประมาณก็ทำการแก้ไขปัญหาด้วยการสร้างเครือข่ายจากผู้ปกครอง หรือการเก็บออมไม่ใช้เงินฟุ่มเฟือย เป็นการแก้ปัญหาที่ดีอีกวิธีการหนึ่ง

ในส่วนของมุมมองของสมาชิกในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาที่มีต่อความเป็นผู้นำของ วาทยกร รวมถึงบุคลากรแวดลอมวงโยธาวิฑิตได้ตอบแบบสอบถามเพื่อเสนอข้อคิดเห็นด้านภาวะผู้นำของวาทยกรและการสื่อสารจัดการในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษา ดังนี้

จากแบบสอบถามเพื่อการวิจัย 5 ระดับคือ ตอบ 1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ตอบ 2 ไม่เห็นด้วย ตอบ 3 ระดับปานกลาง ตอบ 4 เห็นด้วย ตอบ 5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยผู้วิจัยได้หาค่าเฉลี่ยแล้วจัดระดับออกเป็น 3 ระดับดังนี้

1.00 – 2.33 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

2.34 – 3.66 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

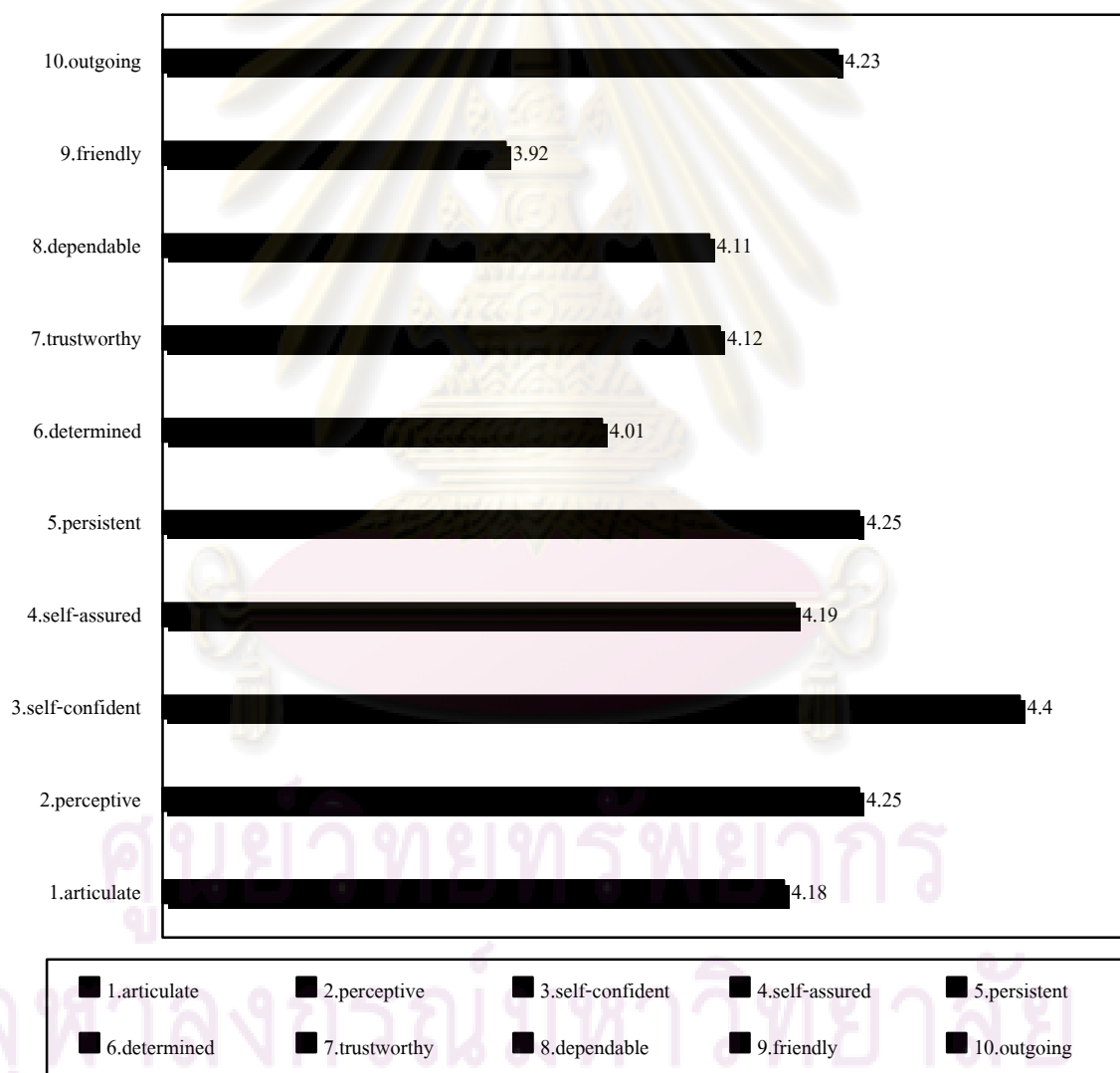
3.67 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมาก

แบบสอบถามสมาชิกในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำ

ลำดับ	ข้อความถาม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	
1	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาของท่านเป็นผู้ที่มีความชัดเจน (articulate) ในด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับสมาชิกในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาของท่าน	4.18	0.82	เห็นด้วยมาก
2	วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาของท่านเป็นผู้มีความสามารถในการรับรู้ (perceptive) ในด้านความสามารถวิเคราะห์และมองเหตุการณ์ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง	4.25	0.81	เห็นด้วยมาก
3	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษามีความเชื่อในตนเองและมั่นใจในความสามารถของตนเอง (self-confident)	4.40	0.70	เห็นด้วยมาก
4	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษามีความมั่นคงในตนเองและปราศจากข้อสงสัย (เด็ดขาด) ในการตัดสินใจของตนเอง (self-assured)	4.19	0.83	เห็นด้วยมาก

ลำดับ	คำถาม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	
5	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความคงเส้นคงวา (ยึดมั่นในอุดมการณ์) ในด้านยึดมั่นในเป้าหมายของวงโยธวาทิต (persistent)	4.25	0.74	เห็นด้วยมาก
6	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความยึดหยัดในข้อยุติมีความยึดมั่นไม่ลังเล(ตั้งใจแน่วแน่)ในสิ่งที่ตัดสินใจไปแล้ว (determined)	4.01	0.72	เห็นด้วยมาก
7	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความน่าไว้วางใจมีการกระทำที่สมาชิกในวงโยธวาทิตสามารถมั่นใจได้ (trustworthy)	4.12	0.94	เห็นด้วยมาก
8	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาสามารถเป็นที่พึ่งพาได้สำหรับสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา (dependable)	4.11	0.89	เห็นด้วยมาก
9	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความเป็นมิตร มีความเมตตากรุณาและอบอุ่น (friendly)	3.92	1.21	เห็นด้วยมาก
10	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาสามารถเข้าสังคมได้ดี ไม่ชอบเก็บตัว ชอบร่วมกิจกรรม และ อ้าวงค์ดี (outgoing)	4.23	0.86	เห็นด้วยมาก

จากตารางแสดงให้เห็นว่า สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีเห็นด้วยในภาวะ
 ความเป็นผู้นำของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดย
 ภาวะด้านความเป็นผู้นำในด้านความมั่นใจในตนเอง (Self-confident) มีระดับความเห็นด้วยอยู่
 ในระดับเห็นด้วย มากที่สุดอยู่ในระดับ 4.40 รองลงมาคือภาวะผู้นำด้านการรับรู้สามารถวิเคราะห์
 ปัญหาสถานการณ์ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง (perceptive) และภาวะผู้นำด้านความคงเส้นคงว้ายึดมั่น
 ในอุดมการณ์ (persistent) อยู่ในระดับ 4.25 และภาวะผู้นำด้านมีความเป็นมิตรและความเมตตา
 กรุณาและอบอุ่น (friendly) อยู่ในระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุด คืออยู่ในระดับ ดังแสดงเป็นกราฟ
 ได้ดังนี้



จากตารางแสดงผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าวาทกกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในระดับประเทศหรือระดับโลกได้นั้น จำต้องเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเองสูงสามารถวิเคราะห์และมองปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง มีความคงเส้นคงวาในการตัดสินใจ ยึดมั่นในอุดมการณ์ มากที่สุดจึงจะสามารถสร้างความมั่นคงให้แก่ตัววาทกกรเองและแก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้

ข้อขัดแย้ง จากตารางแสดงผลแบบสอบถามพบว่า ภาวะผู้นำของวาทกกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาด้านความเป็นมิตร มีความเมตตากรุณาและอบอุ่น (friendly) อยู่ในระดับความเห็นด้วยมากที่สุดคืออยู่ในระดับ 3.92 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้สึกวาทกกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาไม่มีความเป็นมิตร เมตตากรุณาและอบอุ่นเท่าที่ควร หรือมีน้อยกว่าด้านอื่นๆ โดยมีความขัดแย้งกับการสัมภาษณ์วาทกกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาที่ว่า การเป็นผู้นำที่ดีนั้นต้องสร้างความมั่นใจให้แก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา ด้วยการสร้างความคุ้นเคย ให้ความเชื่อมั่นและอบอุ่น แก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา จึงแสดงเป็นข้อขัดแย้งของการให้สัมภาษณ์ของวาทกกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

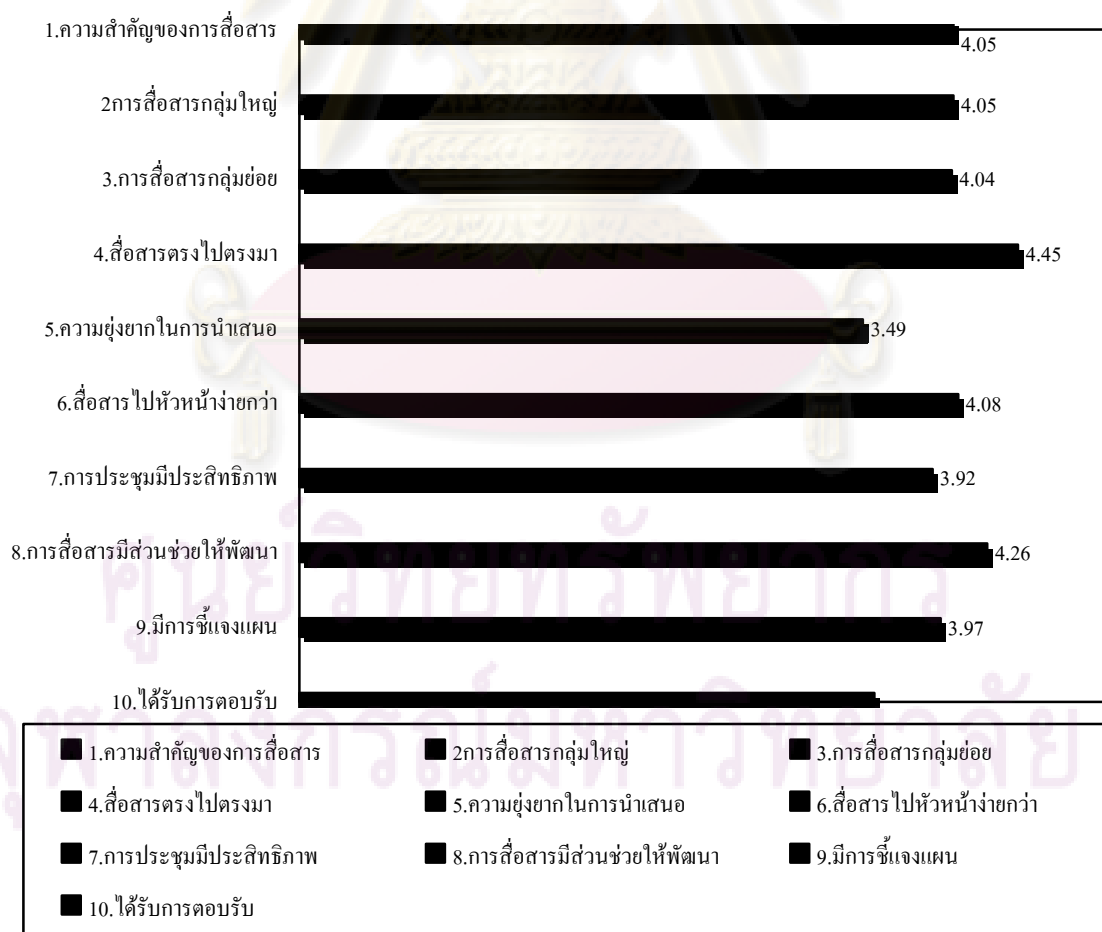
จากการสังเกตการณ์ จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาพบว่าข้อขัดแย้งจากตารางแสดงผลแบบสอบถามข้างต้น และการตั้งข้อขัดแย้งดังกล่าว ผู้วิจัยได้สังเกตการณ์และอธิบายข้อขัดแย้งดังกล่าวได้ว่า สมาชิกผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีค่าเฉลี่ยอายุผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับ 14 ซึ่งถือเป็นสมาชิกที่ยังเป็นสมาชิกใหม่ระยะเวลาในการอยู่ร่วมกับวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นยังน้อย ในระดับ 0-2 ปี จึงยังไม่มี ความคุ้นเคยกับรุ่นพี่หรือวาทกกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเท่าที่ควร เพราะต้องเป็นช่วงเวลาของการฝึกฝนอย่างหนัก และมีรุ่นพี่เป็นผู้ดูแลโดยตรงและใช้เวลาความคุ้นเคยกับรุ่นพี่มากกว่าการคุ้นเคยกับวาทกกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และการร่วมแสดงหรือการแข่งขันยังมีไม่มากพอ จึงทำให้การแสดงความคิดเห็นของวาทกกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความขัดแย้งต่อความคิดเห็นส่วนใหญ่ของสมาชิกผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบกับความแตกต่างในด้านเพศของสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษากับวาทกกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความแตกต่างกันในบางสถานศึกษา จึงเป็นตัวแปรอีกประการหนึ่ง สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่สร้างความรู้สึกยังไม่คุ้นเคย หรือทำการคุ้นเคยกับวาทกกรเพื่อสร้างความรู้สึกเป็นมิตรหรือความอบอุ่นได้ยากหรือต้องใช้เวลา

คำถามสำหรับสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาด้านการสื่อสารจัดการ

ลำดับ	ข้อความคำถาม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	
1	วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาของท่านปลุกฝังให้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารภายในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา	4.05	0.08	เห็นด้วยมาก
2	ท่านมองเห็นว่าการสื่อสารกลุ่มใหญ่สร้างประสิทธิภาพในความเข้าใจมากที่สุด	4.05	0.81	เห็นด้วยมาก
3	ท่านมองเห็นว่าการสื่อสารในระดับกลุ่มย่อยเช่น การสื่อสารภายในsection ของท่านสร้างประสิทธิภาพในความเข้าใจมากที่สุด	4.04	0.87	เห็นด้วยมาก
4	วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตของท่านมีการสื่อสารกับสมาชิกอย่างตรงไปตรงมา	4.45	0.75	เห็นด้วยมาก
5	ท่านคิดว่าการนำเสนอความคิดเห็นไปยังวาทยกรมีความซับซ้อนยุ่งยาก	3.49	1.14	เห็นด้วยมาก
6	ท่านคิดว่าการนำเสนอความคิดเห็นไปยังหัวหน้าระดับรองลงมาจากวาทยกรเช่นหัวหน้า section มีความง่ายกว่าการสื่อสารกับวาทยกรโดยตรง	4.08	2.44	เห็นด้วยมาก
7	ท่านคิดว่าการหาข้อหารือกันโดยเรียกประชุมสมาชิกทั้งหมดมีประสิทธิภาพต่อความเข้าใจในข้อหารือของท่านมากกว่ารับฟังจากหัวหน้าระดับรองลงมา	3.92	0.86	เห็นด้วยมาก
8	ท่านคิดว่าการสื่อสารให้มีความเข้าใจตรงกันมีส่วนช่วยให้วงมีความพัฒนาอย่างรวดเร็ว	4.26	0.90	เห็นด้วยมาก

9	วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้ชี้แจงแผนการจัดการวงโยธวาทิตกับสมาชิกในวงอย่างชัดเจน	3.97	0.82	เห็นด้วยมาก
10	ท่านมักจะเสนอความคิดเห็นของท่านไปยังวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตและมักได้รับการตอบรับ	3.56	1.22	เห็นด้วยมาก

จากตารางแสดงให้เห็นว่า สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีเห็นด้วยในการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมองว่าวาทยกรมีการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มากที่สุดคือระดับ 4.45 รองลงมาคือมองเห็นว่าการสื่อสารให้เข้าใจตรงกันนั้นมีช่วยในการพัฒนางวงโยธวาทิตในสถานศึกษาอย่างรวดเร็วอยู่ในระดับ 4.26 และการสื่อสารจัดการที่อยู่ในระดับต่ำสุด คือการที่สมาชิกมักจะเสนอความคิดเห็นไปยังวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาและมักได้รับการตอบรับอยู่ในระดับ 3.56 ดังเสนอเป็นกราฟดังนี้



จากกราฟให้เห็นว่าการสื่อสารจัดการในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาที่ได้รับความนิยมประสบความสำเร็จทั้งในระดับประเทศหรือระดับโลกนั้นวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาต้องมีการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมากับสมาชิกในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษามากที่สุด และต้องให้ความสำคัญกับการสื่อสาร เช่น การเรียกประชุมในทุกระดับ การเรียกประชุมระดับหัวหน้า หรือการแลกเปลี่ยนทัศนะกับบุคลากรภายนอกหรือรุ่นพี่ซึ่งเป็นสมาชิกที่จบการศึกษาไปแล้ว

ข้อขัดแย้ง จากตารางแสดงผลแบบสอบถามพบว่า ค่าระดับความเห็นด้วยมากในด้านการสื่อสารจัดการด้านที่ต่ำที่สุดคือการนำเสนอความคิดเห็นไปยังวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษามากจะได้รับคำตอบรับ อยู่ในระดับ 3.56 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการนำเสนอความคิดเห็นของสมาชิกในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษานั้นไม่ค่อยได้รับการตอบรับจากวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษา ซึ่งมีความขัดแย้งกับการให้สัมภาษณ์จากวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาว่าคือ มุมมองของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาต้องรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในวงโยธาวิฑิตและนำมาพิจารณาประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงในการพัฒนางวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษา เมื่อมีการประชุมสมาชิกสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นหรือแม้ในเวลาที่ไม่มีการประชุมก็ตาม ดังนั้นในกรณีนี้จึงเป็นประเด็นที่มีความขัดแย้งระหว่างการให้สัมภาษณ์จากวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาและสมาชิกในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

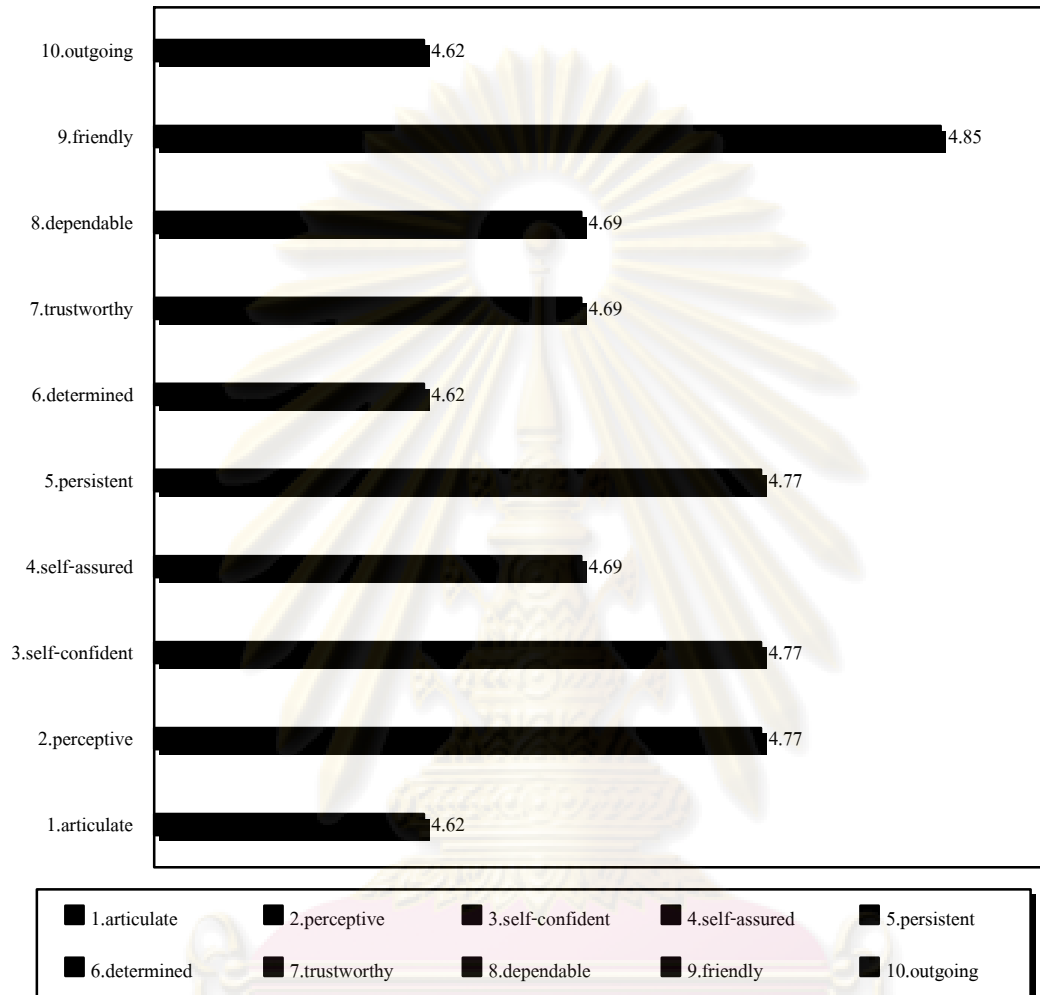
การสังเกตการณ์ จากการเข้าร่วมสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมผู้วิจัย พบว่าข้อขัดแย้งดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยสังเกตได้ว่าเมื่อมีการประชุมหรือพูดคุยกับสมาชิกในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษามักเป็นเรื่องการชี้แจงรายละเอียดของการแสดง ประเมินผลการฝึกซ้อม โดยส่วนใหญ่เมื่อมีการชี้แจง สมาชิกในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาก็ได้มีการโต้ตอบด้วยการแสดงความคิดเห็นต่างๆ และได้รับการตอบรับหรือการชี้แจงในการนำเสนอข้อคิดเห็นนั้นๆ และสังเกตได้ว่าผู้ที่นำเสนอข้อคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นสมาชิกที่เป็นรุ่นพี่หรือเป็นสมาชิกในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษามีระยะเวลาพอสมควร จึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่า สมาชิกผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความสอดคล้องกับตารางข้างต้นในประเด็นที่ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นสมาชิกใหม่ของวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษา จึงยังไม่มี ความมั่นใจในการนำเสนอความคิดเห็นและยังไม่มีประสบการณ์มากพอที่จะนำเสนอความคิดเห็นไปยังวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาเป็นได้

แบบสอบถามสำหรับบุคลากรแวดล้อม

ลำดับ	ข้อความคำถาม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	
1	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาของท่านเป็นผู้ที่มีความชัดเจน (articulate) ในด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาของท่าน	4.62	0.65	เห็นด้วยมาก
2	วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาของท่านเป็นผู้มีความสามารถในการรับรู้ (perceptive) ในด้านความสามารถวิเคราะห์และมองเหตุการณ์ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง	4.77	0.44	เห็นด้วยมาก
3	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความเชื่อในตนเองและมั่นใจในความสามารถของตนเอง (self-confident)	4.77	0.44	เห็นด้วยมาก
4	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความมั่นคงในตนเองและปราศจากข้อสงสัย(เด็ดขาด) ในการตัดสินใจของตนเอง (self-assured)	4.69	0.48	เห็นด้วยมาก
5	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความคงเส้นคงวา (ยึดมั่นในอุดมการณ์) ในด้านยึดมั่นในเป้าหมายของวงโยธวาทิต (persistent)	4.77	0.44	เห็นด้วยมาก
6	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความยึดหยัดในข้อยุติมีความยึดมั่นไม่ลังเล(ตั้งใจแน่วแน่) ในสิ่งที่ตัดสินใจไปแล้ว (determined)	4.62	0.51	เห็นด้วยมาก

ลำดับ	ข้อความคำถาม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	
7	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความน่าไว้วางใจมีการกระทำที่สมาชิกในวงโยธวาทิตสามารถมั่นใจได้ (trustworthy)	4.69	0.84	เห็นด้วยมาก
8	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาสามารถเป็นที่พึ่งพาได้สำหรับสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา (dependable)	4.69	0.75	เห็นด้วยมาก
9	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความเป็นมิตร มีความเมตตากรุณาและอบอุ่น (friendly)	4.85	0.55	เห็นด้วยมาก
10	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาสามารถเข้าสังคมได้ดี ไม่ชอบเก็บตัว ชอบร่วมกิจกรรม และ อ้าปากดี (outgoing)	4.62	0.65	เห็นด้วยมาก

จากตารางแสดงให้เห็นว่า บุคลากรเวดล้อมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีเห็นด้วยในภาวะความเป็นผู้นำของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยภาวะด้านความเป็นผู้นำในด้านความเป็นมิตร มีความเมตตากรุณา และอบอุ่น (friendly) มีระดับความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มากที่สุดอยู่ในระดับ 4.85 รองลงมาคือภาวะผู้นำด้านการรับรู้สามารถวิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง (perceptive) ภาวะผู้นำด้านความคงเส้นคงว้ายึดมั่นในอุดมการณ์ (persistent) และความมั่นใจในตนเอง (self-confident) อยู่ในระดับ 4.77 และภาวะผู้นำด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (articulate) การยืนหยัดในข้อยุติมีความยึดมั่นไม่ลังเล(ตั้งใจแน่วแน่)ในสิ่งที่ตัดสินใจไปแล้ว (determined) และสามารถเข้าสังคมได้ดี ไม่ชอบเก็บตัว ชอบร่วมกิจกรรม และอ้าปากดี (outgoing) อยู่ในระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุดคืออยู่ในระดับ 4.62 ดังแสดงเป็นกราฟได้ดังนี้



จากกราฟแสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำของวาทกกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิทในสถานศึกษาในมุมมองของบุคลากรแวดล้อมของวงโยธาวิทในสถานศึกษานั้น วาทกกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิทในสถานศึกษา ที่ประสบความสำเร็จทั้งในระดับประเทศและในระดับโลกมีความเป็นมิตร มีความเมตตากรุณาและอบอุ่น (friendly) มากที่สุดเพื่อสร้างความมั่นใจ และไว้วางใจ และสามารถสื่อสารกับสมาชิกได้ทุกระดับ และพบว่าในมุมมองของบุคลากรแวดล้อมนั้นมองว่าวาทกกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิทในสถานศึกษานั้นไม่ค่อยชอบเข้าสังคม ชอบเก็บตัวและมีอัยยาศัยดี (outgoing) ยังมีน้อย

ข้อขัดแย้ง จากกราฟแสดงให้เห็นว่าบุคลลากรแวดล้อมผู้ตอบแบบสอบถามมีมุมมองเกี่ยวกับวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จทั้งในระดับประเทศและระดับโลกนั้นมีภาวะผู้นำด้านความเป็นมิตร มีเมตตากรุณาและอบอุ่น (friendly) มากที่สุด ซึ่งมีความขัดแย้งกับมุมมองของสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา ดังที่ว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความเป็นมิตร มีความเมตตากรุณาและอบอุ่น (friendly) อยู่ในระดับความเห็นด้วยมาก ต่ำที่สุด ในขณะที่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษามองว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นเป็นผู้มีอัธยาศัย ไม่ชอบเก็บตัว ชอบร่วมกิจกรรม (outgoing) อยู่ในระดับความเห็นด้วยมาก มากที่สุดซึ่งก็เป็นอีกประเด็นความขัดแย้งกับบุคลลากรแวดล้อมผู้ตอบแบบสอบถามว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นชอบเก็บตัว การร่วมกิจกรรม (outgoing) ยังไม่ดีเท่าที่ควร

จากการสังเกตการณ์ จากการเข้าร่วมสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมพบว่าประเด็นข้อขัดแย้ง ทั้งสองประเด็นนั้น ผู้วิจัยพบว่า ในมุมมองของบุคลลากรแวดล้อมที่ได้มองว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความเป็นมิตร มีความเมตตากรุณาและอบอุ่นมากที่สุดนั้น (friendly) แต่ในขณะเดียวกันที่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาลับมองว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความเป็นมิตร มีความเมตตากรุณาและอบอุ่นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ต่ำที่สุดนั้น ผู้วิจัยพบว่า วางวางตัวของวาทยกรในขณะที่มีการฝึกซ้อมนั้นต้องมีความเป็นผู้นำ และวิพากษ์วิจารณ์การซ้อมของสมาชิกในแต่ละวันอย่างตรงไปตรงมา มีการบอกจุดด้อยของแต่ละคนหรือวิจารณ์เป็นรายคนในส่วนของการเล่นเครื่องดนตรี ดังนั้นภาพลักษณ์ของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นจึงเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ให้ความรู้สึกเป็นมิตรหรืออบอุ่นแก่สมาชิก ประกอบกับเหตุผลที่สมาชิกผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสมาชิกใหม่จึงมีความรู้สึกถึงช่องว่างระหว่างความสัมพันธ์ที่ยังไม่แน่นแฟ้นแก่วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเป็นได้ แต่ในส่วนของบุคลลากรแวดล้อมนั้นถือเป็นผู้ร่วมงานที่มีอายุหรือคุณวุฒิ วิทยุวุฒิที่ใกล้เคียงกัน และไม่ได้พบเจอกันในบทบาทที่ต้องให้คำอบรมสั่งสอน แต่เป็นการปรึกษาหารือ หรือขอคำแนะนำเกี่ยวกับวงโยธวาทิตในสถานศึกษาจึงให้ความรู้สึกที่ไม่ได้มีอำนาจเหนือกว่าบุคลลากรแวดล้อมผู้ตอบแบบสอบถาม ในมุมมองของบุคลลากรแวดล้อมจึงมองว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความเป็นมิตร มีความเมตตากรุณา และอบอุ่น (friendly) เป็นอย่างดี

บทที่ 5

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เนื้อหาสาระจะเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะจากการวิจัยเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของวาทยกรในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการสื่อสารจัดการในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

ผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้ทราบถึงภาวะผู้นำของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และการสื่อสารจัดการในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาโดยผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

ด้านภาวะผู้นำ

การสร้างเชื่อมั่นให้แก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

ด้านภาวะผู้นำของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นในมุมมองของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาต้องสร้างเชื่อมั่นให้แก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา โดยการสร้างประสิทธิภาพให้แก่ตนเองก่อนเช่น การฝึกซ้อมให้มากเพื่อป้องกันการผิดพลาด การฝึกซ้อมให้ตนเองนั้นมีความเชี่ยวชาญ และหมั่นหาข้อมูลใหม่ๆให้กับตนเองอยู่เสมอ จึงจะสามารถสร้างเชื่อมั่นให้แก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้

การสร้างสามัคคี

การสร้างความรักความสามัคคีให้แก่หมู่คณะ เป็นอีกหน้าที่หนึ่งของวาทยกรที่ต้องสร้างให้เกิดแก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา โดยส่วนมากจะให้ระบบรุ่นพี่ปกครองดูแลรุ่นน้องให้คำปรึกษา ฝึกสอนให้แก่รุ่นน้อง และพูดคุยกันในทุกๆด้าน และการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะเช่น การจัดกิจกรรมพาสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาไปเล่นดนตรีร่วมกับนักดนตรีท้องถิ่นต่างๆ การเดินทางและการอาศัยอยู่ร่วมกัน การได้ร่วมทีมกันทำงานและสนุกด้วยกัน เป็นวิธีการสร้างความสามัคคีได้เป็นอย่างดีอีกวิธีหนึ่งเป็นต้น

การวางแผนการทำงาน

การวางแผนงานในกิจการวงโยธวาทิตถือเป็นวิธีการอีกประการหนึ่งสำหรับมุมมองของ วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาที่ได้รับความประสบความสำเร็จทั้งในระดับประเทศและระดับโลกได้มองว่า การจัดแผนงานหรือการวางแผนงานล่วงหน้า เป็นวิธีการที่จะสามารถสร้างความชัดเจนให้แก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา เช่น ก่อนการแข่งขันทั้งในระดับโลกหรือระดับประเทศนั้น วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาจะได้มีการวางแผนงานก่อนการแข่งขันอย่างน้อย 1 ปี เพื่อได้กำหนดว่า รายละเอียดของการฝึกซ้อมเป็นอย่างไร ค่าใช้จ่ายหรืองบประมาณเพียงพอหรือต้องสรรหาเพิ่มเติมอย่างไร การวางแผนงาน กำหนดการฝึกซ้อมหรือแผนงานล่วงหน้า นั้นจะมีการสอดแทรกวิธีการใช้จิตวิทยาในการสื่อสารกับสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาอีกด้วย เช่น ช่วงเวลาการฝึกซ้อมวาทยกรจะให้คำแนะนำหรือวิจารณ์การฝึกซ้อมโดยตรงไปตรงมา มีการบอกจุดด้อยจุดเด่นของการฝึกซ้อมแต่ละวันอย่างตรงไปตรงมา แต่เมื่อเข้าใกล้ระยะเวลาการแข่งขันราวสองสัปดาห์การวิจารณ์หรือการให้นำในการฝึกซ้อมจะเป็นไปในทางบวกวิพากษ์เฉพาะส่วนดีให้สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้รับฟังเป็นการสร้างกำลังใจก่อนการแข่งขันให้แก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้มีกำลังใจและความมั่นใจในการแข่งขัน ผลการการแข่งขันจะแพ้หรือชนะไม่มีความสำคัญแต่การสร้างประสบการณ์ให้กับสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากกว่าในมุมมองของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา การวางแผนก่อนนั้นจะทำให้การฝึกซ้อมมีความเป็นระเบียบและสามารถฝึกซ้อมได้อย่างทันถ่วงที ดังนั้นวงโยธวาทิตในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการแข่งขันทั้งในระดับโลกหรือระดับประเทศนั้น ส่วนมากจะมีการวางแผนงานกิจกรรมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาไว้ล่วงหน้าเสียก่อนโดยวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

การสร้างความชัดเจนในการสื่อสาร

ภาวะผู้นำในมุมมองของวาทยกรนั้นเกี่ยวข้องกับการการสื่อสารให้ชัดเจนแก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาอีกด้วย การสร้างความชัดเจนในการสื่อสารเพื่อให้สมาชิกมีความเข้าใจที่ตรงกันหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกันของวงนั้น วาทยกรส่วนใหญ่จะทำการเรียกการประชุมเพื่อชี้แจงหรือแจ้งข่าวสารโดยวิธีการประชุมนั้นก็มีความแตกต่างกันไปเช่น ในส่วนของสาระสำคัญที่ต้องทราบโดยทั่วถึงกันนั้น วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาจะทำการเรียกประชุมสมาชิกทั้งหมดของวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

กรณีสาระสำคัญนั้นเกี่ยวข้องกับสมาชิกบางส่วน ก็จะมีการเรียกหัวหน้าของส่วนนั้นๆ มาชี้แจงและมอบหมายให้หัวหน้าได้ทำการชี้แจงแก่สมาชิกในส่วนนั้นๆต่อไป ก็จะไม่เป็นการเสียเวลาในการฝึกซ้อมของสมาชิกส่วนอื่นๆที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในสาระประเด็นการประชุมนั้น แต่วาทยกร

หรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาก็จะมีการแจ้งให้สมาชิกทุกคนได้รับทราบในการเรียกประชุมย่อยนั้นด้วยเพื่อเป็นการให้ข่าวสารของวงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้รับทราบโดยทั่วถึงกัน

การแก้ไข้ปัญหา

การวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมรอบข้างเช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อนำมาปรับใช้กับการพัฒนางวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำมาปรับใช้ในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นส่วนใหญ่ให้ความสำคัญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันมาปรับใช้กับการพัฒนางวงมากที่สุด คือ การนำเอาเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการใช้ในการทำเพลง การคัดลอกโน้ตเพลง การตัดต่อเพลงหรือการช่วยในการสร้างการแปรขบวนเพื่อให้เกิดความสะดวก แม่นยำ และวิวัฒนาการขั้นสูงกว่าเดิม และไม่เพียงเท่านั้นสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจก็มีส่วนให้วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นต้องทำการวางแผนไว้อย่างรัดกุมเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาแก่วงโยธวาทิตในสถานศึกษา เช่นการวางแผนด้านการงบประมาณ หรือการเลือกใช้เครื่องดนตรีที่มีมาตรฐาน มีคุณภาพที่ดี เพื่อให้การใช้งานที่ยาวนานและคงทน ประกอบกับการสอนให้สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้รู้จักวิธีการใช้เครื่องดนตรีที่ถูกต้อง วิธีการทำความสะอาด และการเก็บรักษา เพื่อให้สมาชิกได้มีทักษะในการดูแลรักษาเครื่องดนตรีและอุปกรณ์ทุกอย่างในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา เพื่อมิให้เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณในการซ่อมเครื่องดนตรี หรือจัดหาซื้อใหม่ เป็นต้น

การแก้้ปัญหาในด้านต่างๆของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นถือเป็นอีกหน้าที่หนึ่งที่วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาไม่สามารถละเลยได้ ทั้งในด้านการแก้้ปัญหาเกี่ยวกับตัวสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา หรือการสร้าง ความเข้าใจที่ตรงกันให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้ปกครองสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา ปัญหาเกี่ยวกับตัวสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับ การเรียน เนื่องจากการทำกิจกรรมด้านวงโยธวาทิตในสถานศึกษาต้องอาศัยการฝึกซ้อมเป็นอย่างมาก ดังนั้นหากสมาชิกไม่สามารถแบ่งเวลาในการเรียนและการฝึกซ้อมได้นั้นก็จะทำให้มีปัญหาด้านการเรียนได้ ดังนั้นวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นต้องมีหน้าที่ติดตาม ดูแลด้านผลการเรียนของสมาชิกวงโยธวาทิตในสถานศึกษา หากพบว่าสมาชิกนั้นมีผลการเรียนที่ต้องปรับปรุง วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นจะทำการเรียกมาเตือน และให้คำแนะนำ ด้านการสร้าง ความเข้าใจให้ตรงกันกับครูหรือบุคลากรในโรงเรียนนั้นวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นจะทำการประชุมคณะครูในรายวิชาต่างๆเพื่อทำการชี้แจงให้มีความเข้าใจตรงกัน ในด้านการฝึกซ้อม และการออกไปแสดงงานต่างๆนอกสถานที่ที่บางครั้งต้องใช้เวลาในการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ เพื่อให้คณะครูได้ช่วยเหลือด้านการติดตามนักเรียนที่เป็นสมาชิกในวง

โยธวาทิตในสถานศึกษาที่พลาดการเรียนการสอนในคาบเรียนนั้นๆ และปัญหาด้านการสื่อสารให้เข้าใจตรงกันกับผู้ปกครองสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาก็มีการเรียกประชุมผู้ปกครองสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา เพื่อชี้แจงรายละเอียดเวลาการฝึกซ้อม การรับงานแสดงต่างๆ หรือการเข้าค่ายฝึกซ้อมก่อนการแข่งขันอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาสมาชิกได้แจ้งเวลาฝึกซ้อมที่ผิดพลาดอันจะสร้างความไม่เข้าใจให้แก่ผู้ปกครองได้ และมีการจดบันทึกรายชื่อนักเรียนที่เข้าฝึกซ้อมทุกครั้งเพื่อเป็นหลักฐานยืนยันการเข้าซ้อมของสมาชิกแก่ผู้ปกครองได้ เมื่อเกิดปัญหาสมาชิกรับผิดชอบมาอ้างแก่ผู้ปกครองแต่มิได้เข้าฝึกซ้อมนั่นเอง

ด้านการสื่อสารจัดการ

การเปิดรับสมัคร

ด้านการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษา วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาจะทำการเปิดรับสมัครนักเรียนเพื่อเข้าเป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาประมาณช่วงเดือนมีนาคม โดยเปิดรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นส่วนใหญ่ โดยการเปิดรับสมัครนั้นเปิดรับตามความสมัครใจของนักเรียนที่มีความต้องการเข้าเป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และส่วนใหญ่ก็จะรับเข้าเป็นสมาชิกทั้งหมด แต่มีอีกกรณีที่มีความแตกต่างคือ การเปิดรับจากการคัดเลือกโดยดูจากลักษณะทางกายภาพก่อนโดยวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นจะพิจารณาว่ามีความเหมาะสมกับเครื่องดนตรีประเภทใด มิได้รับทั้งหมดที่เข้าร่วมสมัครเป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา เมื่อรับเข้าเป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาแล้วนั้น วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาจะทำการประชุมเพื่อชี้แจงระเบียบการฝึกซ้อม การปรับตัว กฎระเบียบต่างๆของวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเพื่อให้สมาชิกใหม่ได้เข้าใจและสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบเรียบร้อย

การสื่อสารจัดการภายในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

วงโยธวาทิตในสถานศึกษาส่วนใหญ่มักจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการหรือหัวหน้าของแต่ละชั้นปี หัวหน้าเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ หรือการแบ่งความรับผิดชอบเช่น หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการ หัวหน้าฝ่ายเหรียญเป็นต้น และจะต้องมีหัวหน้าหรือประธานวงโยธวาทิตในสถานศึกษา รองหัวหน้าหรือรองประธานวงโยธวาทิตในสถานศึกษา เพื่อให้การสื่อสารในการจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความสะดวกและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วงโยธวาทิตในสถานศึกษาถือเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการแสดงออกทางด้านดนตรี ดังนั้นความเกี่ยวข้องกับการสื่อสารไปยังผู้บริหารนั้นมิสามารถจะหลีกเลี่ยงได้ การสื่อสารไปยังผู้บริหารของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นเป็นไปอย่างเป็นลำดับขั้นตอนของระบบโครงสร้างโรงเรียน แต่วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิต

ในสถานศึกษามีอิสระในการนำเสนอโครงการใหม่ๆ และในเรื่องที่เป็นการพัฒนาวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาสามารถนำเสนอหรือตัดสินใจด้วยตนเองได้ สิ่งที่เป็นปัญหาของการสื่อสารเพื่อการจัดการของวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษานั้นคือเรื่องงบประมาณเพื่อการพัฒนาวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษา เนื่องจากโรงเรียนมีกิจกรรมที่หลากหลายและต้องให้ความสำคัญทุกกิจกรรมรวมถึงภาระค่าใช้จ่ายในด้านๆ จึงเกิดปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอ เพราะกิจกรรมด้านวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูง วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาจึงต้องทำการแก้ปัญหาด้วยการ จัดการซื้อเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพเหมาะสม เพื่อให้สามารถใช้งานได้นานและคงทน การสร้างกองทุนจากผู้ปกครองนักเรียนวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษา การหาผู้สนับสนุน การขอเงินจากรายได้จากการแสดงหรือการแข่งขัน การเก็บจากสมาชิกในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาเป็นรายสัปดาห์ เป็นต้น

การสื่อสารไปยังบุคลากรแวดล้อม

ด้านการสื่อสารให้เกิดความชัดเจนและเข้าใจโดยทั่วถึงกันนั้น วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชุม โดยการประชุมแต่ละครั้งนั้นก็มีความแตกต่างกันไปและแต่ละสาระสำคัญของเรื่องที่ต้องชี้แจง โดยวิธีการคือเรียกประชุมทั้งวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษา การเรียกประชุมเฉพาะหัวหน้าและชี้แจงต่อไปยังสมาชิก การเรียกประชุมหัวหน้าเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องและชี้แจงต่อไปยังสมาชิก เป็นต้น รวมถึงการชี้แจงไปยังคณะครูรายวิชาต่างๆ ผู้ปกครองของสมาชิกในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาอีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นผู้นำทั้งทางด้านการปฏิบัติและด้านจิตใจของสมาชิกในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษา การสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สมาชิกในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษานั้นเป็นสิ่งที่วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาขาดไม่ได้ เพราะความเชื่อมั่นจะสามารถสร้างแรงจูงใจให้แก่สมาชิกในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาได้มีความมุ่งมั่นในการฝึกซ้อม การมีกำลังใจที่ดีในการเป็นสมาชิกในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษา ความมั่นใจในตนเองก็ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งของวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษา ความมั่นใจในตนเองเกิดจากการสร้างสมประสบการณ์หรือการหมั่นฝึกซ้อม ซึ่งสอดคล้องกับพรพนพ พุกกะพันธ์ที่ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของผู้นำต้องมีแรงจูงใจภายใน (Inner motivation & Achievement drive) ผู้นำจะต้องมีแรงจูงใจภายในตัวเองสูง และจะต้องมีแรงขับที่จะทำให้อะไรให้ดีขึ้น ให้สำเร็จอยู่เรื่อยๆเมื่อทำสิ่งหนึ่งสำเร็จก็ต้องการทำสิ่งอื่นต่อไป เมื่อทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็จะกลายเป็นแรงจูงใจทำทนายให้ทำสิ่งอื่นต่อจนสำเร็จ ผู้นำจะต้องทำงานหนักเพื่อความ

พึงพอใจของตนเองมากกว่าสิ่งที่ตอบแทนจากภายนอก ผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบอย่างสูง เพราะความรับผิดชอบจะเป็นบันไดให้เขาประสบความสำเร็จ

การสร้างความรักความสามัคคีในหมู่คณะเป็นอีกประการหนึ่งที่วาทกหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ จากสมาชิกที่เข้ามารวมตัวกันจำนวนร่วมร้อยชีวิต โดยพื้นฐานความเป็นอยู่ที่มีความแตกต่างกันไป แต่การสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกมองเห็นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เดียวกันถือเป็นสิ่งสำคัญ การหลอมรวมสมาชิกทั้งหมดเข้าเป็นหนึ่งเดียวนั้นวาทกหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาต้องมีกลยุทธ์ และวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ *เยอวาพา เดชะคุปต์* ว่าผู้นำเป็นบุคคลที่พยายามรวบรวมความต้องการและการประสานความคิดของสมาชิกในกลุ่มเข้าด้วยกัน ผู้นำจะมีส่วนช่วยให้กลุ่มได้กำหนดจุดมุ่งหมายรวมกันในการทำงาน และดำเนินงานการจนบรรลุจุดมุ่งหมายนั้นโดยวิธีการที่เหมาะสม ผู้นำอาจไม่ใช่ผู้ที่มีอำนาจสูงสุด แต่คือผู้ที่สามารถกระตุ้นให้คนทำงานร่วมกันได้

การจัดกิจกรรมต่างๆและการใช้ระบบการปกครองแบบรุ่นพี่รุ่นน้อง มีส่วนช่วยให้เกิดความเคารพซึ่งกันและกัน การคิดอย่างสร้างสรรค์ของวาทกในการจัดกิจกรรมเพื่อให้สมาชิกได้ทำร่วมกันนั้น จะสร้างประสบการณ์ร่วมกันและเรียนรู้วิธีการอยู่ร่วมกันในสังคมต่อไปได้ สอดคล้องนพพงษ์ บุญจิตราดุลย์โดยมองความจำเป็นของการจัดกิจกรรมมีดังนี้คือ

1. ความต้องการทางด้านจิตใจ การจัดกิจกรรมมีความจำเป็นเพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็ก จะเห็นได้ว่าเด็กต้องการการยอมรับเพื่อนร่วมรุ่น ต้องการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ต้องการปลดปล่อยความเหงาและเดียวดาย ต้องการเพื่อนที่มีจุดสนใจอันเดียวกัน ต้องการให้ตนเองเกิดความสำคัญในหมู่เพื่อน ต้องการทดแทนในสิ่งที่ตนขาด เช่น บางครั้งเรียนไม่เก่ง ก็หันมาเอาดีด้านกีฬา ต้องการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อฝึกความเป็นประชาธิปไตยและสร้างความร่วมมือร่วมใจ ต้องการความรัก โดยเฉพาะเด็กที่พ่อแม่ไม่มีเวลาที่จะให้ความสนใจและความรัก ต้องการความสนใจและความรัก ต้องการความสำเร็จซึ่งอาจเกิดขึ้นในบางประเภทของกิจกรรม ต้องการการยกย่องชมเชย ต้องการความปลอดภัย ต้องการฝึกทักษะและได้รับความรู้ในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและกันเอง การช่วยเหลือกันทางวิชาการ บรรยากาศไม่เหมือนการสอบหรือรับคำดูว่าในห้อง ความคิดจะออกมาอย่างอิสระ ความต้องการเหล่านี้จะสมปรารถนาได้มากเมื่อเด็กได้ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม

2. ดึงเอาความสนใจความกระตือรือร้นของเด็กให้ปรากฏออกมา กิจกรรมของนักเรียนถ้าหากวางแผนและดำเนินให้ดีแล้ว จะนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายหลายอย่าง ถึงแม้บางอย่างจะเห็น

ผลสำเร็จง่ายหรือบางอย่างจะเห็นผลช้า แต่จะต้องมีเป้าหมายที่แท้จริง เด็กจะสามารถบรรลุได้ เช่น การมีสถานนักเรียน จะทำให้เด็กเขียนธรรมนูญการปกครองตนเอง มีการหาเสียงเลือกตั้ง มีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ในสำนักงาน และการเข้าพบกับผู้บริหารเพื่อปรึกษาอภิปรายปัญหาของนักเรียน

3. ใช้เวลาว่างให้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ กิจกรรมของนักเรียนจะทำให้เด็กรู้ถึงการใช้เวลาว่างให้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ดังจะเห็นจากเป้าหมายที่เกิดขึ้นคือ

3.1 ไม่ตั้งตนเป็นผู้ต่อต้านสังคมหรือประพฤติดื้อต่อสังคม เมื่อเด็กมีกิจกรรมที่ตนสนใจร่วมกับผู้ปฏิบัติและมีผู้แนะนำอย่างดี เด็กจะหันมาทำสิ่งที่เกิดประโยชน์

1.2 ได้พบกับบุคคลซึ่งมีความสนใจเหมือนกัน และจากเพื่อนช่วยปลุกให้เกิดความสนใจใหม่ๆ ขึ้น เด็กจะคุยกันและสร้างสัมพันธภาพแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกิดจุดสนใจต่างๆ ขึ้นมาก

1.3 กิจกรรมนักเรียนบางประเภทอาจทำให้เด็กได้พบสิ่งที่มีค่าต่อชีวิตในภายหลังเช่น ความจงรักในดนตรี ทำให้เล่นดนตรีเป็น

4. สร้างมิตรภาพระหว่างเด็กด้วยกันและระหว่างเด็กกับครูให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เด็กที่สนใจในสิ่งเดียวกัน มักจะหาเวลาคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งเป็นสิ่งเริ่มต้นของการพัฒนามิตรภาพ การที่เด็กได้ร่วมรับผิดชอบช่วยเหลือในกิจกรรมที่ทำด้วยกัน จะทำให้เด็กรักกันมากขึ้น ถึงแม้จะออกจากโรงเรียนไปแล้วก็ตาม กับครูก็เช่นเดียวกัน ความสัมพันธ์ในห้องเรียนจะเกิดขึ้นยาก เพราะมีความเครียดและเป็นทางการแต่ถ้าครูเข้าร่วมกิจกรรมบางอย่างกับเด็ก ทำให้เด็กมีโอกาสคุยสังสรรค์แบบไม่เป็นทางการ จะช่วยให้เกิดมิตรภาพและความเข้าใจซึ่งกันและกันดีขึ้น

5. เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำ กิจกรรมของนักเรียนซึ่งอยู่นอกหลักสูตรจะช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำของนักเรียนได้ดีกว่าในชั้นเรียน ข้อพึงระวังมีอยู่ว่า อาจารย์หรือครูที่ปรึกษาทุกคนจะต้องระลึกว่าขณะที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ตนเองไม่ได้ทำหน้าที่สอนต้องให้โอกาสเด็กแสดง มิใช่ครูแสดงเองเสียหมด เด็กต้องมีโอกาสได้นำตนเอง เด็กมีโอกาสเลือกประกอบกิจกรรมเพื่อฝึกฝนตนเอง ถ้าครูเข้าไปเกี่ยวข้องมากเกินไปก็คงไม่ต่างจากกิจกรรมในชั้นเรียน ถ้าเด็กได้ทำกันเองก็จะรู้สึกว่าได้ทำกับเพื่อนมากกว่าได้ทำงานกับครู ซึ่งตัวครูที่ปรึกษาไม่จำเป็นต้องพัฒนาอีกแล้วในด้านนี้ นอกจากเด็กต้องการความช่วยเหลือบางประการ

เมื่อได้มีความรู้สึกรักและสามัคคีกันและนั้นจะสร้างให้สมาชิกเกิดความรู้สึกเป็นส่วนร่วมของกลุ่มที่ตนเองได้เป็นสมาชิกอยู่ เมื่อสมาชิกที่เข้ามาใหม่ได้เรียนรู้และมีความรู้สึกถึงความเป็นกลุ่มหรือรู้สึกว่าเป็นสมาชิก ในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา จะมีแรงจูงใจหรือแรงขับในตนเองให้ปฏิบัติตนอย่างทีกลุ่มหรือรุ่นพี่ได้ปฏิบัติสืบกันมา เช่นจิตวิญญาณของการเป็นนักดนตรี หรือการเป็นสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา ความต้องการหมั่นฝึกซ้อมให้มาก เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการเล่นเครื่องดนตรีที่ติดเทียมกับรุ่นพี่หรือเพื่อนๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีธรรมชาติและคุณสมบัติของกลุ่มคือ

1. สมาชิกจะมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความคล้ายคลึงกัน หมายความว่า ความคิด พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มจะถูกเปลี่ยนไป หรือได้รับอิทธิพลจากการแสดงซึ่งความคิด และพฤติกรรมของสมาชิกคนอื่นๆ ภายในกลุ่ม

1.1 กลุ่มนั้นจะมีการสื่อสารหรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก หมายถึง มีการตอบสนองต่อกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

1.2 สมาชิกในกลุ่มย่อยร่วมมือกันเพื่อจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์เดียวกัน ช่วยกันทำงานให้สำเร็จไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น

2. กลุ่มเป็นส่วนหนึ่งของบรรทัดฐาน หรือความคาดหวังสำหรับทุกคนหรือส่วนใหญ่ภายในกลุ่ม บรรทัดฐานคือ มาตรฐานที่วางไว้ กลุ่มอาจจะกำหนดมาตรฐานทั้งด้านพฤติกรรม การมีส่วนร่วม การมีปฏิสัมพันธ์ หรือด้านอื่นๆ บรรทัดฐานอาจหมายถึงบทบาท ซึ่งเป็นหน้าที่ส่วนหนึ่งของบุคคลภายนอกกลุ่ม ซึ่งก็ยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ กลอง ภิรมย์รัตน์ว่าคุณลักษณะของกลุ่มมีการกระทำร่วมกันอยู่ 3 ประการคือ

1. มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน (Common Goal)
2. มีการติดต่อเกี่ยวข้องกัน (Interaction)
3. มีการปฏิบัติในบทบาทที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Common role)

วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาจะวางแผนงานการดำเนินกิจกรรมวงโยธวาทิตไว้ล่วงหน้าเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนงานการฝึกซ้อมช่วงที่มีการแข่งขันหรือแม้จะไม่มีการแข่งขันก็ตาม การกำหนดกิจกรรมไว้ล่วงหน้าเพื่อให้สมาชิกได้มีการเตรียมตัวล่วงหน้า การวางแผนงานล่วงหน้าสามารถทำให้การนำเสนอโครงการไปยังผู้บริหารนั้นมีความแม่นยำและมีความเป็นไปได้ในการอนุมัติโครงการได้ซึ่งสอดคล้องกับเสริมวิทย์ ศุภเมธีได้กล่าวถึงการวางแผน

ว่าเป็นการกำหนดวิธีดำเนินงานไว้ล่วงหน้า อย่างเป็นระบบ และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอน และเป็นระบบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

สภาพแวดล้อมภายนอกไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีทำการวิเคราะห์ และนำมาปรับปรุงประยุกต์ใช้ให้มีความเหมาะสมกับสภาพของวงโยธวาทิตในสถานศึกษา มีการนำเอาเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์มาช่วยอำนวยความสะดวก เช่นในการทำเพลงหรือด้านตัวโน้ตต่างๆ การสั่งซื้อเครื่องดนตรีให้มีความเหมาะสมกับงบประมาณ การสอนให้สมาชิกได้รู้จักใช้และรักษาเครื่องดนตรีเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณในการซ่อมเครื่องเป็นต้นซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีองค์ประกอบของภาวะผู้นำ คือ ผู้นำจะต้องมีความฉลาด (Intelligence) ผู้นำจะต้องมีความรู้และระดับสติปัญญา โดยเฉลี่ยสูงกว่าบุคคลที่เขาให้เป็นผู้นำ ถึงแม้จะไม่ต่างกันมาก เพราะผู้นำจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาต่างๆอย่างกว้างขวาง ต้องการที่จะติดต่อกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บุคคลอื่นยอมรับฟังความคิดเห็น ผู้นำจะต้องเป็นผู้กระตุ้นสมาชิกที่เป็นผู้ตาม และจะต้องเข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมของคนอื่นที่ติดต่อกับเขา ดังนั้นบุคคลที่เขาฉลาดเท่านั้นที่จะสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆหรือเรื่องราวต่างๆที่กล่าวมาได้

การจัดตั้งคณะกรรมการในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเพื่อความสะดวกในการสื่อสารเพื่อการจัดการในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา การจัดตั้งคณะกรรมการมีผู้มีอำนาจจากวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาคือ ประธานหรือหัวหน้าวงโยธวาทิตในสถานศึกษาที่ได้ทำการคัดเลือกจากการให้สมาชิกได้ออกความคิดเห็นและวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาจะพิจารณาความเหมาะสมอีกครั้ง และจะมีรองประธานหรือรองหัวหน้าวงโยธวาทิตในสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ หัวหน้าชั้นปีของสมาชิกชั้นปีต่างๆ รวมถึงหัวหน้าฝ่ายสวัสดิการต่างๆอีกด้วย ซึ่งการจัดตั้งคณะกรรมการในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเป็นการแบ่งงานกันทำของสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาให้มีความชัดเจน และไม่ก้าวร้าวหน้าที่แต่สามารถช่วยเหลือตามความเหมาะสมได้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของวินิจ เกตุขำว่า ผู้นำเป็นผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาของกลุ่ม โดยให้อำนวยความสะดวกให้มีการปฏิบัติงานกลุ่ม แบ่งความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสำเร็จ และแก้ไข้ปัญหาทั้งหลายที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานและพัฒนาของกลุ่ม

แนวทางการสื่อสารไปยังผู้บริหารนั้นเป็นการสื่อสารในแนวตั้ง กล่าวคือ การสื่อสารเพื่อการนำเสนอโครงการใหม่ๆหรือเพื่อการอนุมัติงบประมาณต่าง ๆ นั้น ต้องมีการทำเรื่องตามลำดับขั้นตอนของโรงเรียนซึ่งจะได้รับการตอบรับหรือไม่นั้นผู้บริหารจะเป็นผู้ตัดสินใจในส่วนของการอนุมัติงบประมาณเป็นส่วนมาก แต่วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีอิสระในการคิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อทำโครงการใหม่ๆได้ด้วยความคิดตัดสินใจของตนเองในระดับหนึ่ง ปัญหาการ

ไม่ได้รับงบประมาณตามที่ได้อ้างไว้ นั่นถือเป็นเรื่องที่ว่าทฤษฎีหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาต้องทำการแก้ไข้ปัญหา เพราะกิจกรรมด้านวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นต้องใช้งบประมาณค่อนข้างมาก ทฤษฎีหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาต้องสื่อสารไปยังบุคคลภายนอกเพื่อขอความสนับสนุนในด้านงบประมาณเช่น การสื่อสารกับผู้ปกครองของสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา เพื่อจัดตั้งกองทุนในการสมทบทุนเพื่อใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องความคิดเห็นของธงชัย สันติวงษ์ ซึ่งได้เสนอไว้ว่าทั้งผู้นำและสมาชิกในกลุ่มต่างต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือช่วยที่สำคัญเสมอจึงจะสามารถทำได้สำเร็จผลด้วยดี

ความสามารถในการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพนั้น นับว่าสำคัญอย่างยิ่ง แต่การติดต่อสื่อสารเพียงอย่างเดียวไม่อาจเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการจัดการที่มีประสิทธิภาพก็ได้ และลักษณะการสื่อสารของทฤษฎีหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาและไปยังผู้บริหารมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารจัดการในด้านการติดต่อจากล่างขึ้นบน ซึ่งถือเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการสื่อสารการสื่อสารจากบนลงล่าง โดยมีกำหนดทิศทาง การติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบนควบคู่กัน ทำให้การติดต่อสื่อสารในองค์กรกลายเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบนลำพังจะไม่เกิดเองได้ง่าย และอุปสรรคที่สำคัญที่ทำให้เกิดการสื่อสารจากล่างขึ้นบนทำได้ไม่มากเท่าที่ควร เพราะสาเหตุต่างๆต่อไปนี้คือ

1. ฝ่ายบริหารมักจะไม่สนใจต่อข้อมูลหรือปัญหาที่ลูกน้องส่งมา
2. ผู้บริหารมักจะปกป้องการกระทำของตน และไม่ยอมรับในข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น
3. ผู้บริหารมักจะมีทัศนคติมองข้ามความสำคัญ และไม่ยอมรับฟังข้อมูล
4. สภาพแวดล้อมที่มีการแยกส่วนที่ทำงานก็เป็นอุปสรรคในการสื่อสารเช่นกัน
5. เนื่องจากข้อมูลการติดต่อสื่อสารที่ส่งขึ้นไปเป็นไปอย่างเชื่องช้า เพราะต้องผ่านไปหลายขั้นตอน จึงมักจะทำให้ข้อมูลได้รับพิจารณาในเวลาที่ไม่ทันกับเหตุการณ์

ไม่เพียงการสื่อสารไปยังผู้บริหารระดับสูงเท่านั้น การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันแก่คณะครูในรายวิชาต่างๆก็ถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะมักเกิดปัญหาความไม่เข้าใจของคณะครูรายวิชาต่างๆกับสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในด้านเวลาการฝึกซ้อม เวลาการออกแสดงงานต่างๆที่ต้องใช้เวลาในคาบเรียนนั้นๆ คณะครูมักไม่ติดตามและไม่เก็บงานให้สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเมื่อขาดการเข้าเรียนในคาบเรียนนั้นๆ ดังนั้นทฤษฎีจึงแก้ไข้ปัญหาดังกล่าว

จัดการประชุมเพื่อชี้แจงให้แก่คณะครูในรายวิชาต่างๆในโรงเรียนได้เข้าใจ การติดตามและช่วยเหลือในด้านการเรียนในรายวิชาต่างๆที่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาไม่สามารถเข้าเรียนได้เนื่องจากต้องปฏิบัติภารกิจของวงโยธวาทิตในสถานศึกษา นอกจากการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันกับคณะครูในรายวิชาต่างๆแล้ววาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาต้องสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจให้ตรงกันเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้ปกครองสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาอีกด้วย โดยใช้วิธีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงระเบียบการฝึกซ้อม กฎต่างๆของวงโยธวาทิตในสถานศึกษา ให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันไม่ให้สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาใช้เวลาการซ้อมเป็นข้ออ้างสำหรับผู้ปกครองแต่นำเวลาไปใช้ในทางที่ผิดนั่นเอง การสื่อสารเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของเสนาะ ตีเขาวี ซึ่งมองเห็นความสำคัญของการสื่อสารเพื่อการจัดการโดยแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1. การสื่อสารทำให้เกิดความหมาย คนเรียนรู้ความหมายของสิ่งต่างๆ ได้จากการสื่อสาร เมื่อคนฟังคนอื่นพูดเราจะได้รับความรู้ประสบการณ์ และเหตุการณ์ต่างๆจากบุคคลนั้นและยังได้ฟัง ได้ดู บ่อยๆก็ยิ่งได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆมากยิ่งขึ้น
2. การสื่อสารทำให้คาดคะเนความคิดกันได้ การที่บุคคลติดต่อสื่อสารกันโดยการใช้สัญลักษณ์หรือเครื่องหมายใดๆเป็นเวลานาน นอกจากจะทำให้เข้าใจความหมายกันได้แล้วยังทำให้ทั้งสองฝ่ายสามารถคาดคะเนการกระทำหรือความคิดกันได้ ทั้งนี้เพราะบุคคลย่อมจะเรียนรู้จากประสบการณ์ว่า รูปแบบการสื่อสารอย่างหนึ่งเกิดจากความคิดอย่างหนึ่งหากใช้รูปแบบและวิธีการอย่างหนึ่งความคิดจะเป็นอย่างหนึ่งซึ่งแตกต่างกัน
3. การสื่อสารทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันนั้นมีอยู่ 2 ลักษณะคือ ประการแรกเป็นรูปแบบของการสื่อสาร รูปแบบของการสื่อสารที่สำคัญมี 2 อย่างคือการสื่อสารด้วยการใช้คำ ส่วนอีกแบบหนึ่งการสื่อสารที่ไม่ใช่คำพูดเช่น การสื่อสารออกทางสีหน้า น้ำเสียงที่พูด หรือกริยาท่าทางที่แสดงออก เป็นต้น การสื่อสารทั้งที่เป็นคำพูดหรือไม่ใช่คำพูดเป็นข้อมูลที่ทำให้ผู้ที่ติดต่อสื่อสารเข้าใจความหมายได้เป็นอย่างดีที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทฐานะ ความสำคัญของบุคคลในองค์กรประการที่สองเป็นสภาพการสื่อสารที่เกิดขึ้นในองค์กร สภาพของการสื่อสารที่เกิดขึ้น ได้แก่ การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารในกลุ่มย่อย และการสื่อสารในกลุ่มใหญ่

กระบวนการสื่อสารแทรกซึมอยู่ในทุกการทำงานหรือการติดต่อประสานงานของวาทกกร หรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารไปยังผู้บริหารของโรงเรียน การสื่อสารกับบุคลากรในโรงเรียน การสื่อสารกับสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา การสื่อสารกับหน่วยงานภายนอกโรงเรียน รวมถึงการสื่อสารกับผู้ปกครองของสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความสอดคล้องกับแนวคิดการทำงานที่ต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องโดยสามารถจำแนกได้เป็น 6 ส่วนคือ การตัดสินใจ ความเจริญและพัฒนาผู้ที่เข้ามาร่วมอยู่ในองค์กร หรือกลุ่ม ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เทคโนโลยี การควบคุมและการประสานงาน สภาพแวดล้อม

วาทกกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีได้เป็นเพียงผู้นำและจัดการวงโยธวาทิตสถานศึกษาเท่าเพียงเท่านั้น การปลูกฝังด้านจิตใจสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาถือเป็นอีกประการหนึ่งที่วาทกกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จทั้งในระดับประเทศและระดับโลกไม่อาจละเลยได้ โดยการปลูกฝังด้านความเป็นผู้นำให้แก่สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา คือ วาทกกรมิได้สามารถอ่านวงเพลงได้แต่เพียงผู้เดียว แต่ยังสอนให้สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้มีส่วนในการอ่านวงเพลงด้วยการเริ่มฝึกฝนการอ่านวงเพลงในงานในโรงเรียนหรือเมื่อวาทกกรไม่สามารถอ่านวงเพลงเองได้ ถือเป็นการปลูกฝังให้สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาสอดคล้องกับทฤษฎีองค์ประกอบของภาวะผู้นำของ *หุททัย ปุตราเสถียร* กล่าวคือ ผู้นำต้องมีองค์ประกอบ 3 ปัจจัยหลักคือ

1. ผู้นำ (Leader) หมายถึงตัวบุคคลที่นำกลุ่มมีบุคลิก อุปนิสัย ลักษณะอย่างไร
2. ผู้ตาม (Followers) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับอิทธิพลต่อผู้นำ
3. สถานการณ์ (Situation) หมายถึง เหตุการณ์และสภาพแวดล้อมต่างๆที่เกิดขึ้น

โดยจากการปลูกฝังดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าวาทกกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษานั้นเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามในเวลาเดียวกัน โดยวิเคราะห์จากสถานการณ์ที่เหมาะสม และดึงศักยภาพของสมาชิกออกมาให้สมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาได้มีความมั่นใจ มีความภาคภูมิใจในตนเอง และสามารถนำเอาความรู้ประสบการณ์เหล่านี้ไปใช้ในอนาคตได้ ซึ่งก็ยังคงสอดคล้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำตามแนวคิดของ พรนพ พุกกะพันธ์ ว่าผู้นำนั้นจะต้องเป็นผู้ที่ประกอบไปด้วย

1. จะต้องมีฉลาด (Intelligence) ผู้นำจะต้องมีระดับความรู้และสติปัญญา โดยเฉลี่ยสูงกว่าบุคคลที่เขาให้เป็นผู้ตาม ถึงแม้จะไม่ต่างกันมาก เพราะผู้นำจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างกว้างขวาง ต้องการที่จะติดต่อกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้อื่นยอมรับฟังความคิดเห็น ผู้นำจะต้องกระตุ้นสมาชิกที่เป็นผู้ตาม และจะต้องเข้าใจความรู้สึกพฤติกรรมของคนอื่นที่ติดต่อกับเขา

ดังนั้นบุคคลที่ฉลาดเท่านั้นที่จะสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆหรือเรื่องราวที่กล่าวมาได้

2. จะต้องมีความวุฒิภาวะทางสังคมและใจกว้าง (Social maturity & Breadth) จะต้องมีความสนใจสิ่งต่างๆรอบๆตัวอย่างกว้างขวาง มีความวุฒิภาวะทางอารมณ์ จะต้องยอมรับสภาพต่างๆที่ไม่ว่าจะแพ้หรือชนะ ไม่ว่าจะผิดหวังหรือสำเร็จ ผู้นำจะต้องมีความอดทนต่อความซับซ้อนใจต่างๆ พยายามขจัดความรู้สึกต่อต้านทางสังคมหรือผู้อื่นให้เหลือน้อยที่สุด เป็นคนมีเหตุผล เป็นคนเชื่อมั่นในตัวเอง และนับถือตนเอง
3. จะต้องมีความแรงจูงใจภายใน (Inner motivation & Achievement drive) ผู้นำจะต้องมีความแรงจูงใจภายในตัวเองสูง และจะต้องมีความเข้มแข็งที่จะทำอะไรให้ดีขึ้น ให้สำเร็จ อยู่เรื่อยๆ เมื่อทำสิ่งหนึ่งสำเร็จก็ต้องการจะทำสิ่งอื่นต่อไป เมื่อทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดสำเร็จก็จะกลายเป็นแรงจูงใจท้าทายให้ทำสิ่งอื่นต่อไปสำเร็จ ผู้นำจะต้องทำงานหนักเพื่อความพึงพอใจของตนเองมากกว่าสิ่งที่ตอบแทนภายนอก ผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบสูง เพราะความรับผิดชอบจะเป็นบันไดที่ทำให้เรามีโอกาสประสบความสำเร็จ
4. จะต้องมีความเจตคติเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ (Human relationship attitude) ผู้นำที่ประสบความสำเร็จนั้นเขาชอบรับอยู่เสมอว่างานที่สำเร็จนั้นมีคนอื่นช่วยทำไม่ใช่เขาทำเอง ดังนั้นเขาต้องพัฒนาความเข้าใจและทักษะทางด้านสังคมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้นำจะต้องให้ความนับถือผู้อื่นและจะต้องระลึกเสมอว่า ความสำเร็จในการเป็นผู้นำนั้น ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้อื่น และการติดต่อกับบุคคลอื่นในฐานะที่เขาเป็นบุคคล ไม่ใช่ในฐานะที่เขาเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานเท่านั้น ผู้นำจะต้องยอมรับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนอื่นและมีความสนใจร่วมกับคนอื่น

ดังนั้นวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาดังที่ได้ทำการศึกษาวิจัยแล้วนั้น

เพื่อให้เกิดการพัฒนาวงโยธวาทิตให้ถึงจุดแห่งการประสบความสำเร็จในระดับประเทศหรือระดับโลกแล้วนั้น วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาต้องมีความเป็นผู้นำด้วยองค์ประกอบต่างๆดังที่ได้อภิปรายไปแล้วข้างต้น และการสื่อสารจัดการในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาต้องมีการวางแผนและประสานงานทั้งองค์กรภายในและภายนอกของวงโยธวาทิตในสถานศึกษา ดังการศึกษาวิจัยที่ได้นำเสนอผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยไปแล้วนั้น ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ

เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีความสนใจในการพัฒนาทั้งตัววาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาเองหรือบุคลากรในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานด้านวงโยธวาทิตในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาวงโยธวาทิตในสถานศึกษาหรือวงดนตรีประเภทอื่นๆในประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ปัญหาที่เกี่ยวข้องในการทำวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลในแต่ละโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างตรงกับช่วงเวลาที่ยังวงโยธวาทิตในสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างมีงานค่อนข้างมาก หรือสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาต้องทำการสอบจึงไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้
2. การติดต่อขอสัมภาษณ์วาทยกรเป็นไปอย่างยากลำบากเนื่องจากวาทยกรบางท่านมีงานต้องรับผิดชอบมาก จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการขอเข้าสัมภาษณ์
3. เนื่องจากสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาชั้นปีที่ 6 ต้องเตรียมตัวเอ็นทรานส์ซึ่งบางครั้งไม่สามารถเข้าซ้อมได้ จึงทำให้ขาดข้อมูลบางส่วนทั้งจากแบบสอบถามและการสังเกตการณ์ที่ได้จากสมาชิกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไปบางส่วน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในส่วนของวงดนตรีที่มีความหลากหลายออกไปมีจำกัดเพียงวงโยธวาทิตในสถานศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการเป็นแนวทางของการพัฒนางานดนตรีในประเภทอื่นๆ
2. ควรมีการเพิ่มกลุ่มประชากรตัวอย่างทั้งในการแข่งขันระดับประเทศหรือระดับโลกให้มีความหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

- โกวิทย์ ชันธศิริ. ดุริยางค์ตะวันตก(เบื้องต้น).กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- ฉลอง ภิมย์รัตน์.กระบวนการกลุ่ม.กรุงเทพมหานคร,2521.
- ธงชัย สันติวงษ์.หลักการจัดการ.พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนาพานิช จำกัด,2531
- .เนตร์พัฒนา ยาวีราช.การจัดการสมัยใหม่.พิมพ์ครั้งที่2.กรุงเทพมหานคร:เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส,2546
- นิตย์ สัมมาพันธ์.ภาวะผู้นำการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ.กรุงเทพมหานคร:อินโนกราฟฟิกส์,2546
- ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์.การสื่อสารในกลุ่ม.กรุงเทพมหานคร:ฉาน,2534
- พรนพ พุกกะพันธ์.ภาวะผู้นำและการจูงใจ.พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพมหานคร:จามจุรีโปรดักท์,2544
- เสนาะ ติยาวั.การสื่อสารในองค์กร.พิมพ์ครั้งที่ 4.กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ท่าพระจันทร์,2541
- รังสีพันธุ์ แข็งขันและดุสิต จุฑาพงษ์ศักดิ์และบวรพงศ์ ศุภโสภณ.สังคีตศิลป์.กรุงเทพมหานคร :ภาพพิมพ์,2547
- สุรพล สุวรรณ.ดนตรีไทยในวัฒนธรรมไทย.พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2551
- สิทธิ สิทธิการุณย์.การบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยธวาทิต : กรณีศึกษาโรงเรียนวัด-สุทธิวรารามและโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย.ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2545
- อดิชาติ เจริญพาโชค.การศึกษามรรคนะในการบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยธวาทิต ของผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษเขตกรุงเทพมหานคร.วิทยานพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2547
- ณัฐวัฒน์ แสงศรีลา.วาทกกรโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์.สัมภาษณ์ภาวะผู้นำและการสื่อสารจัดการของวาทกกร,23 กุมภาพันธ์ 2552.
- นรินทร์ ภูวนเจริญ.วาทกกรโรงเรียนวัดราชบพิตรวราราม.สัมภาษณ์ภาวะผู้นำและการสื่อสารจัดการของวาทกกร,21 มกราคม 2552.
- สุพจน์ เจณะสมบัติ.วาทกกรโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี).สัมภาษณ์ภาวะผู้นำและการสื่อสารจัดการของวาทกกร,10 กุมภาพันธ์ 2552.

สรพจน์ วรแสง.วาทยกรโรงเรียนวัดสุทธวราราม.สัมภาษณ์ภาวะผู้นำและ
การสื่อสารจัดการของวาทยกร,29 มกราคม 2552.

Dominic A.Infante and Andrew S.Rancer and Deanna F. Womack. Building
Communication Theory. 4th Edition. Waveland Press,2003

Elizabeth A.H.Green. The modern conductor. Prentice-Hall,1961

Kaye,Michael. Communication management.1st Edition. Prentice Hall,1994

Roger Kamien. Music and Appreciation. The McGraw-Hill Companies,1976

Ronald L.Applbaum. Speech Communication. Macmillan Publishing.



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท ปทุมวัน กทม. 10330

9 มกราคม พ.ศ.2552

เรื่อง ขอบความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการทำวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

เนื่องด้วย นางสาว รติรส จันทรสมบัติ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยา และสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง ภาวะความเป็นผู้นำของวาทยกรและการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร (Conductor's leadership and communication management in Bangkok military bands) โดยมี อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยคือ รศ.อวยพร พานิช ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญา มหาบัณฑิต โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของวาทยกรในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและเพื่อศึกษาการจัดการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร

จึงขอความร่วมมือจากท่านหรือหน่วยงานของท่านในการอนุญาตให้นิสิตได้เข้าไปสังเกต สัมภาษณ์และศึกษาเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อมูลของวงโยธวาทิตที่ได้จากการสังเกตและการ สัมภาษณ์ในครั้งนี้ จะนำมาเพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบพระคุณยิ่งสำหรับความช่วยเหลือและการประสานงาน ต่างๆในครั้งนี้อา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช)

หัวหน้าภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รศ.อวยพร พานิช

ภาควิชาวาทวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทร 0-2218-2188 ,08-1684-96

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

“ภาวะความเป็นผู้นำของวาทยกรและการสื่อสารจัดการ
วงโยธวาทิตในสถานศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร”
(Conductor’s leadership and communication management
in Bangkok military bands)

สำหรับวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช

ผู้วิจัย นางสาวตรีศ จันทร์สมดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สาขาวิชาวาทวิทยา
ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง

1. การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของวาทกรในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา และศึกษาการสื่อสารจัดการในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
2. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมดสองชุด คือ
 - 2.1 แบบสัมภาษณ์วาทกรสำหรับผู้วิจัยในการสัมภาษณ์
 - 2.2 แบบสอบถามสำหรับบุคลากรแวดล้อมวาทกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษา
3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายบุคคล

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี เพื่อผลการวิจัยนี้จะก่อประโยชน์สำหรับผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจ ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวตรีศ จันท์สมดี

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิทยา

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำ (Leadership Questionnaire)

คำชี้แจง : จากสถานการณ์ดังต่อไปนี้โปรดอธิบายอย่างละเอียด

1. ภายในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาที่ท่านได้ควบคุมอยู่นั้น ท่านได้มีการวางแผนให้ภายในวงโยธาวิฑิตของท่านมีการดำเนินกิจกรรมอย่างราบรื่น (Internal smooth process) อย่างไรในด้านต่อไปนี้โปรดอธิบายและยกตัวอย่างประกอบ
 - การสร้างบรรยากาศความรักสามัคคีอย่างเหนียวแน่นของกลุ่ม (group cohesion)
 - ความพึงพอใจของสมาชิกในกลุ่มต่อการทำงานของท่าน (followers satisfaction)
2. ท่านจะสามารถสร้างความชัดเจน (articulate) ในการสื่อสารกับสมาชิกในวงโยธาวิฑิตได้อย่างไร (สามารถทำให้ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ถูกต้องตามเป้าหมาย)
3. ท่านมีวิธีการสร้างความเชื่อมั่นหรือ (self-confident) ความมั่นใจในตนเองในความสามารถของท่านอย่างไร
4. ในช่วงระยะเวลาการทำงานด้านวาทกรรมของท่าน ท่านได้มีการวางแผนในการดำเนินกิจกรรมใดบ้างที่มุ่งผลประสพความสำเร็จ (goal achievement) และประสพความสำเร็จตามที่มุ่งหวังหรือไม่ โปรดจกยกตัวอย่าง และอธิบายถึงวิธีการวางแผนงานนั้นๆ.
5. ท่านคิดว่าการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอกมีความสำคัญต่อการพัฒนางวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาที่ท่านได้ควบคุมดูแลอยู่หรือไม่ และท่านมีการนำเอาความเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก เช่น ด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ หรือด้านสังคม มาปรับใช้ (external adaptability) ในการวางแผนการพัฒนางวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาของท่านหรือไม่ โปรดจกอธิบายและยกตัวอย่างประกอบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการสื่อสารจัดการ (Communication management)

คำชี้แจง : จากสถานการณ์ดังต่อไปนี้โปรดอธิบายโดยละเอียด

1. ในประสบการณ์การเป็นวาทยกรและผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาของท่านนั้น ท่านได้มองเห็นความสำคัญของการสื่อสารหรือไม่ หากท่านมองเห็นว่ามีความสำคัญเหตุใดการสื่อสารจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
2. ในฐานะที่วงโยธวาทิตในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในสถานศึกษา ซึ่งต้องมีผู้บริหารในระดับที่สูงขึ้นไปเป็นลำดับขั้น ปัญหาในการสื่อสารไปยังผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปเป็นลำดับขั้นนั้นที่ท่านพบว่าสร้างผลกระทบต่อการวางแผนการจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาของท่านเคยประสบปัญหาหรือไม่ โปรดยกตัวอย่าง
3. ในทางตรงกันข้ามท่านมีทั้งผู้บริหารที่อยู่ในระดับสูงขึ้นไปตามลำดับขั้นของสถานศึกษา และยังมีผู้ที่ถือว่าเป็นสมาชิกของวงโยธวาทิตที่ถือว่าเป็นผู้ตามหรืออยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของท่าน ปัญหาที่ท่านคิดว่ามีผลกระทบต่อสื่อสารเพื่อการจัดการระหว่างท่านและสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีอะไรบ้าง โปรดยกตัวอย่าง
4. ท่านมองเห็นว่าการสื่อสารการจัดการในรูปแบบใดเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับวงโยธวาทิตในสถานศึกษาของท่านมากที่สุด 1.การสื่อสารจากบนลงล่าง 2.การสื่อสารแบบล่างขึ้นบน 3.การสื่อสารในแนวนอน 4.การสื่อสารในแนวไขว้ หรือนอกเหนือจากนี้โปรดระบุ และอธิบาย
5. ในฐานะที่ท่านเป็นวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลระดับโลก ท่านมองเห็นว่าการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการจัดการวงโยธวาทิตของท่านให้ประสบความสำเร็จหรือไม่ หากท่านมองเห็นว่าเป็นเครื่องมือท่านได้นำเครื่องมือในด้านการสื่อสารนี้ไปใช้อย่างไรในการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาของท่าน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

“ภาวะความเป็นผู้นำของวาทยกรและการสื่อสารจัดการ
วงโยธวาทิตในสถานศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร”
(Conductor’s leadership and communication management
in Bangkok military bands)

สำหรับบุคลากรแวดล้อมและสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช

ผู้วิจัย นางสาวตริส จันทร์สมดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สาขาวิชาวาทวิทยา
ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง

1. การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของวาทกรในวงโยธาทิตในสถานศึกษา และศึกษาการสื่อสารจัดการในวงโยธาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
2. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมดสองชุด คือ
 - 2.1 แบบสัมภาษณ์วาทกรสำหรับผู้วิจัยในการสัมภาษณ์
 - 2.2 แบบสอบถามสำหรับบุคลากรแวดล้อมวาทกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาทิตในสถานศึกษา
3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายบุคคล

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี เพื่อผลการวิจัยนี้จะก่อประโยชน์สำหรับผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจ ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวตรีศ จันท์สมดี

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิทยา

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำ (Leadership Questionnaire)

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำ (Leadership Questionnaire)

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย x ตัวเลขที่ท่านคิดว่าเป็นคำตอบที่ใกล้เคียงกับทัศนคติของท่านมากที่สุด

โดย 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 = เห็นด้วย 3 = ระดับปานกลาง 2 = ไม่เห็นด้วย 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ลำดับที่		1	2	3	4	5
1.	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาของท่านเป็นผู้ที่มีความชัดเจน (articulate) ในด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษาของท่าน					
2.	วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาของท่านเป็นผู้ที่มีความสามารถในการรับรู้ (perceptive) ในด้านความสามารถวิเคราะห์และมองเหตุการณ์ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง					
3.	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความเชื่อในตนเองและมั่นใจในความสามารถของตนเอง (self-confident)					
4.	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความมั่นคงในตนเองและปราศจากข้อสงสัย (เด็ดขาด) ในการตัดสินใจของตนเอง (self-assured)					
5.	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความคงเส้นคงวา (ยึดมั่นในอุดมการณ์) ในด้านยึดมั่นในเป้าหมายของวงโยธวาทิต (persistent)					

ลำดับที่		1	2	3	4	5
6.	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความยืดหยุ่นในข้อยุติมีความยืดหยุ่นไม่ลังเล(ตั้งใจแน่วแน่)ในสิ่งที่ตัดสินใจไปแล้ว (determined)					
7.	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความน่าไว้วางใจมีการกระทำที่สมาชิกในวงโยธวาทิตสามารถมั่นใจได้ (trustworthy)					
8.	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาสามารถเป็นที่พึ่งพาได้สำหรับสมาชิกในวงโยธวาทิตในสถานศึกษา (dependable)					
9.	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีความเป็นมิตร มีความเมตตากรุณาและอบอุ่น (friendly)					
10.	ท่านคิดว่าวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในสถานศึกษาสามารถเข้าสังคมได้ดี ไม่ชอบเก็บตัว ชอบร่วมกิจกรรม และอัธยาศัยดี (outgoing)					

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการสื่อสารจัดการ (Communication management)

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย X ในช่องที่ใกล้เคียงกับความคิดของท่านมากที่สุดโดย

5=มากที่สุด 4= มาก 3=ระดับปานกลาง 2= น้อย 1=น้อยที่สุด

(ตอบเฉพาะสมาชิกในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษา)

ลำดับที่		1	2	3	4	5
1.	วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาของท่านปลุกฝิ่งให้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารภายในวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษา					
2.	ท่านมองเห็นว่าการสื่อสารกลุ่มใหญ่สร้างประสิทธิภาพในความเข้าใจมากที่สุด					
3.	ท่านมองเห็นว่าการสื่อสารในระดับกลุ่มย่อยเช่น การสื่อสารภายในsection ของท่านสร้างประสิทธิภาพในความเข้าใจมากที่สุด					
4.	วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตของท่านมีการสื่อสารกับสมาชิกโดยตรงไปตรงมา					
5.	ท่านคิดว่าการนำเสนอความคิดเห็นไปยังวาทยกรมีความซับซ้อนยุ่งยาก					
6.	ท่านคิดว่าการนำเสนอความคิดเห็นไปยังหัวหน้าระดับรองลงมาจากวาทยกรเช่น หัวหน้า section มีความง่ายกว่าการสื่อสารกับวาทยกรโดยตรง					
7.	ท่านคิดว่าการหาข้อหารือกันโดยเรียกประชุมสมาชิกทั้งหมดมีประสิทธิภาพต่อความเข้าใจในข้อหารือของท่านมากกว่ารับฟังจากหัวหน้าระดับรองลงมา					
8.	ท่านคิดว่าการสื่อสารให้มีความเข้าใจตรงกันมีส่วนช่วยให้วงมีความพัฒนาอย่างรวดเร็ว					
9.	วาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตในสถานศึกษาได้ชี้แจงแผนการจัดการวงโยธาวิฑิตกับสมาชิกในวงอย่างชัดเจน					
10.	ท่านมักจะเสนอความคิดเห็นของท่านไปยังวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงโยธาวิฑิตและมักได้รับการตอบรับ					

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวตรีรส จันทร์สมดี เกิดเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2526 ที่จังหวัดเชียงใหม่ สำเร็จ การศึกษานิเทศศาสตรบัณฑิต จากภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2545 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสารการแสดง สาขาวาริชวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี การศึกษา 2550



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย